

EBA/GL/2021/02

1. ožujka 2021.

Smjernice

na temelju članka 17. i članka 18. stavka 4. Direktive (EU) 2015/849 o dubinskoj analizi stranaka i čimbenicima koje bi kreditne i financijske institucije trebale uzeti u obzir pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji je povezan s pojedinačnim poslovnim odnosima i povremenim transakcijama („Smjernice o čimbenicima rizika od pranja novca i financiranja terorizma”), kojima se stavljaju izvan snage i zamjenjuju Smjernice JC/2017/37

1. Obveze usklađivanja i izvješćivanja

Status ovih smjernica

1. Ovaj dokument sadržava Smjernice izdane na temelju članka 16. Uredbe (EU) br. 1093/2010¹. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela i financijske institucije moraju ulagati napore da se usklade sa smjernicama.
2. U smjernicama se iznosi EBA-ino stajalište o odgovarajućim nadzornim praksama unutar Europskog sustava financijskog nadzora ili o tome kako bi se pravo Unije trebalo primjenjivati u određenom području. Nadležna tijela utvrđena u članku 4. točki 2. Uredbe (EU) br. 1093/2010 na koja se smjernice primjenjuju trebala bi se s njima uskladiti tako da ih na odgovarajući način uključe u svoje prakse (npr. izmjenama svojeg pravnog okvira ili nadzornih postupaka), uključujući u slučajevima kada su smjernice ponajprije usmjerene na institucije.

Zahtjevi izvješćivanja

3. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela moraju obavijestiti EBA-u o tome jesu li usklađena ili se namjeravaju uskladiti s ovim smjernicama ili, u suprotnome, navesti razloge za neusklađenost do (07.09.2021). U slučaju izostanka obavijesti u tom roku EBA će smatrati da nadležna tijela nisu usklađena. Obavijesti bi se trebale slati podnošenjem obrasca koji je dostupan na mrežnim stranicama EBA-e na adresu compliance@eba.europa.eu, s naznakom „EBA/GL/2021/02”. Obavijesti bi trebale dostaviti osobe s odgovarajućim ovlastima za izvješćivanje o usklađenosti u ime svojih nadležnih tijela. Svaka se promjena statusa usklađenosti isto tako mora prijaviti EBA-i.
4. Obavijesti će se objaviti na mrežnim stranicama EBA-e u skladu s člankom 16. stavkom 3.

¹ Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

2. Predmet, područje primjene i definicije

Predmet

5. Ovim se smjernicama utvrđuju čimbenici koje bi društva trebala razmotriti pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma povezanog s njihovim poslovanjem, s određenim poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom s bilo kojom fizičkom ili pravnom osobom („stranka”). Smjernicama se utvrđuje i način na koji bi društva trebala prilagoditi svoje mjere dubinske analize stranke s obzirom na rizik od pranja novca / financiranja terorizma koji su identificirala.
6. Ove su smjernice ponajprije usmjerene na procjene rizika pojedinačnih poslovnih odnosa i povremenih transakcija. Međutim, društva bi se trebala koristiti ovim smjernicama *mutatis mutandis* pri procjeni rizika od pranja novca / financiranja terorizma u cjelokupnom poslovanju, u skladu s člankom 8. Direktive (EU) 2015/849.
7. Čimbenici i mjere opisani u ovim smjernicama nisu potpuni te bi društva prema potrebi u obzir trebala uzeti i druge čimbenike i mjere.

Područje primjene

8. Ove su smjernice upućene kreditnim i financijskim institucijama kako su definirane člankom 3. točkom 1. i člankom 3. točkom 2. Direktive (EU) 2015/849 te nadležnim tijelima koja su odgovorna za nadzor u pogledu toga ispunjavaju li ta društva svoje obveze sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma (obveze SPNFT-a).
9. Nadležna tijela trebala bi se služiti ovim smjernicama pri procjeni prikladnosti procjena rizika koje provode društva kao i njihovih politika i procedura u području SPNFT-a.
10. Nadležna bi tijela trebala razmotriti i mjeru do koje ih ove smjernice mogu uputiti u procjenu rizika od pranja novca / financiranja terorizma koji je povezan s njihovim sektorom, što čini dio pristupa nadzoru koji se temelji na riziku. Europska nadzorna tijela donijela su smjernice o nadzoru koji se temelji na riziku u skladu s člankom 48. stavkom 10. Direktive (EU) 2015/849.
11. Usklađenost s europskim režimom financijskih sankcija nije obuhvaćena ovim smjernicama.

Definicije

12. Za potrebe ovih smjernica primjenjuju se sljedeće definicije:

- a) „nadležna tijela” su tijela nadležna za osiguravanje usklađenosti društava sa zahtjevima

Direktive (EU) 2015/849 kako su preneseni nacionalnim zakonodavstvom²;

- b) „društva” su kreditne institucije ili financijske institucije kako su definirane člankom 3. točkama 1. i 2. Direktive (EU) 2015/849;
- c) „inherentni rizik” je razina rizika prije smanjenja rizika;
- d) „jurisdikcije povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma” su zemlje u kojima, na temelju procjene čimbenika rizika utvrđenih u glavi I. ovih smjernica, postoji viši rizik od pranja novca / financiranja terorizma. Taj pojam isključuje „visokorizične treće zemlje” za koje su identificirani strateški nedostaci u njihovim režimima SPNFT-a, koje predstavljaju značajnu prijetnju financijskom sustavu Unije (članak 9. Direktive (EU) 2015/849);
- e) „odnosi ili transakcije s nenazočnom strankom” su sve transakcije ili odnosi u kojima stranka nije fizički prisutna, odnosno nije na istoj fizičkoj lokaciji kao i društvo ili osoba koja djeluje u ime društva. To obuhvaća situacije u kojima se identitet stranke provjerava videovezom ili sličnim tehnološkim sredstvima;
- f) „povremena transakcija” je transakcija koja se ne provodi u sklopu poslovnog odnosa kako je definiran člankom 3. točkom 13. Direktive (EU) 2015/849;
- g) „zbirni račun” je bankovni račun koji otvara stranka, primjerice odvjetnik ili bilježnik, u svrhu držanja novca svojih stranaka. Sredstva stranaka objedinit će se, no stranke neće moći izravno banci dati nalog da provodi transakcije;
- h) „rezidualni rizik” je razina rizika koja ostaje nakon smanjenja rizika;
- i) „rizik” je učinak i vjerojatnost pojave pranja novca / financiranja terorizma;
- j) „sklonost preuzimanju rizika” je razina rizika koju je društvo spremno prihvatiti;
- k) „čimbenici rizika” su varijable koje, same po sebi ili u kombinaciji, mogu povećati ili umanjiti rizik od pranja novca / financiranja terorizma koji predstavlja određeni pojedinačni poslovni odnos ili povremena transakcija;
- l) „pristup koji se temelji na procjeni rizika” pristup je u kojem nadležna tijela i društva utvrđuju, procjenjuju i razumiju rizike od pranja novca / financiranja terorizma kojima su izložena društva te poduzimaju mjere SPNFT-a koje su proporcionalne tim rizicima;
- m) „fiktivna banka”, kako je definirana u članku 3. točki 17. Direktive (EU) 2015/849;
- n) „izvor novčanih sredstava” je podrijetlo novčanih sredstava uključenih u poslovni odnos ili povremenu transakciju. To uključuje i aktivnost kojom su stvorena novčana sredstva koja se upotrebljavaju u poslovnom odnosu, primjerice osobni dohodak odnosno zaradu stranke, te sredstvo kojim je izvršen prijenos novčanih sredstava stranke;
- o) „izvor imovine” je podrijetlo ukupne imovine stranke, primjerice nasljedstvo ili štednja.

² Članak 4. stavak 2. točka ii. Uredbe (EU) br. 1093/2010, članak 4. stavak 2. točka ii. Uredbe (EU) br. 1094/2010 i članak 4. stavak 3. točka ii. Uredbe (EU) 1093/2010

3. Izvršenje

Datum početka primjene

1. Ove se smjernice počinju primjenjivati tri mjeseca od objave na svim službenim jezicima EU -a.

Glava I.: Opće smjernice

Ove se smjernice sastoje od dva dijela. U glavi I. nalaze se opće smjernice koje se primjenjuju na sva društva. U glavi II. nalaze se smjernice specifične za pojedini sektor. Glava II. sama je po sebi nepotpuna te ju je potrebno čitati u kombinaciji s glavom I.

Smjernica 1.: Procjene rizika: ključna načela za sva društva

- 1.1. Društva bi trebala osigurati da dobro razumiju rizike od pranja novca / financiranja terorizma kojima su izložena.

Opća pitanja

- 1.2. Kako bi ispunila svoje obveze utvrđene u Direktivi (EU) 2015/849, društva bi trebala procijeniti:
 - a) rizik od pranja novca / financiranja terorizma kojem su izložena zbog prirode i složenosti svojeg poslovanja (procjena rizika cjelokupnog poslovanja); i
 - b) rizik od pranja novca / financiranja terorizma kojem su izložena zbog ulaska u poslovni odnos ili provedbe povremene transakcije (pojedinačne procjene rizika).

Svaka procjena rizika trebala bi se sastojati od dvaju različitih, no povezanih koraka:

- a) utvrđivanja čimbenika rizika od pranja novca / financiranja terorizma; i
 - b) procjene rizika od pranja novca / financiranja terorizma.
- 1.3. Pri procjeni ukupne razine rezidualnog rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog s njihovim poslovanjem i pojedinačnim poslovnim odnosima ili povremenim transakcijama društva bi trebala uzeti u obzir razinu inherentnog rizika i kvalitetu kontrola te druge čimbenike smanjenja rizika.
- 1.4. Kako je utvrđeno u članku 8. stavku 2. Direktive (EU) 2015/849, društva bi trebala evidentirati i dokumentirati svoju procjenu rizika cjelokupnog poslovanja, kao i sve promjene te procjene rizika na način koji društvu i nadležnim tijelima omogućuje da razumiju kako i zašto je procjena provedena na određeni način.

- 1.5. Društva koja su kreditne institucije i investicijska društva trebala bi se u tom kontekstu voditi i smjernicama EBA-e o unutarnjem upravljanju.³

Ažuriranje procjena rizika

- 1.6. Društva bi trebala uspostaviti sustave i kontrole kako bi stalno preispitala svoje procjene rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog s njihovim poslovanjem te pojedinačnim poslovnim odnosima kako bi se osiguralo da njihova procjena rizika od pranja novca / financiranja terorizma bude ažurna i odgovarajuća.
- 1.7. Sustavi i kontrole koje bi društva trebala uspostaviti kako bi osigurala da njihove pojedinačne procjene rizika i procjene rizika cjelokupnog poslovanja budu ažurne trebali bi uključivati:
- a) određivanje datuma za svaku kalendarsku godinu na koji će se provesti sljedeće ažuriranje procjene rizika cjelokupnog poslovanja te određivanje datuma na temelju osjetljivosti na rizik za pojedinačnu procjenu rizika kako bi se osiguralo uključivanje novih rizika ili rizika u nastajanju;
 - b) ako društvo prije tog datuma sazna za pojavu novog rizika od pranja novca / financiranja terorizma ili za povećanje postojećeg rizika, to bi se što prije trebalo odraziti u njihovim pojedinačnim procjenama rizika i procjenama rizika cjelokupnog poslovanja; i
 - c) pažljivo vođenje evidencije tijekom relevantnog razdoblja o pitanjima koja bi mogla utjecati na procjene rizika, kao što su interni izvještaji o sumnjivim transakcijama, neusklađenosti i informacije koje potječu od osoblja koje izravno radi sa strankama (engl. *front office*).
- 1.8. U okviru toga, društva bi trebala osigurati da su uspostavila sustave i kontrole za utvrđivanje rizika od pranja novca / financiranja terorizma u nastajanju i procjenu tih rizika te ih prema potrebi pravodobno uključiti u svoje procjene rizika cjelokupnog poslovanja i pojedinačne procjene rizika.
- 1.9. Sustavi i kontrole koje bi društva trebala uspostaviti kako bi utvrdila rizike u nastajanju trebali bi obuhvaćati:
- a) postupke kojima se osigurava da se interne informacije, kao što su informacije dobivene u okviru stalnog praćenja poslovnih odnosa društva, redovito preispituju kako

³ Smjernice o unutarnjem upravljanju, EBA/GL/2017/11.

bi se utvrdili trendovi i novonastala pitanja u vezi s pojedinačnim poslovnim odnosima i poslovanjem društva;

b) postupke kojima se osigurava da društvo redovito preispituje relevantne izvore informacija, uključujući one navedene u smjernicama od 1.28. do 1.30., osobito:

i. u pogledu pojedinačnih procjena rizika,

a. upozorenja o terorističkim prijetnjama i režimima financijskih sankcija, ili njihovim izmjenama, i to čim se objave ili priopće, te kojima se osigurava da se po njima postupa ako je to potrebno; i

b. izvještaje medija koji su važni za sektore ili jurisdikcije u kojima društvo aktivno posluje;

ii. u pogledu procjena rizika cjelokupnog poslovanja,

a. upozorenja i izvješća tijela za izvršavanje zakonodavstva;

b. tematske preglede i slične publikacije koje izdaju nadležna tijela; i

c. postupke za prikupljanje i preispitivanje informacija o rizicima, osobito rizicima povezanim s novim kategorijama stranaka, zemalja ili geografskih područja, novim proizvodima, novim uslugama, novim distribucijskim kanalima te novim sustavima i kontrolama usklađenosti;

c) suradnju s predstavnicima drugih djelatnosti i nadležnim tijelima (npr. okrugli stolovi, konferencije i obuka) te postupke kojima se relevantnom osoblju daju povratne informacije odnosno nalazi.

1.10. Društva bi trebala odrediti učestalost sveobuhvatnih preispitivanja svoje metodologije procjene rizika cjelokupnog poslovanja i pojedinačne procjene rizika na temelju osjetljivosti na rizik.

Procjene rizika cjelokupnog poslovanja

1.11. Procjene rizika cjelokupnog poslovanja trebale bi pomoći društvima da utvrde područja u kojima su izložena riziku od pranja novca / financiranja terorizma te kojim bi područjima poslovanja u svojoj borbi protiv rizika od pranja novca / financiranja terorizma trebala dati prednost.

1.12. Stoga bi društva trebala cjelovito razmotriti rizike od pranja novca / financiranja terorizma kojima su izložena te utvrditi i procijeniti rizik od pranja novca / financiranja terorizma koji je povezan s proizvodima i uslugama iz njihove ponude, jurisdikcijama u kojima posluju,

strankama koje privlače te transakcijama ili kanalima isporuke kojima se koriste kako bi svojim strankama pružila uslugu.

1.13. Društva bi trebala:

- a) utvrditi čimbenike rizika na temelju informacija iz različitih unutarnjih i vanjskih izvora, uključujući izvore navedene u smjernicama od 1.30. do 1.31.;
- b) uzeti u obzir relevantne čimbenike rizika iz glava I. i II. ovih smjernica; i
- c) uzeti u obzir šire, kontekstualne čimbenike kao što su sektorski rizik i geografski rizik, koji bi mogli utjecati na njihove profile rizika od pranja novca / financiranja terorizma.

1.14. Društva bi trebala osigurati da je njihova procjena rizika cjelokupnog poslovanja prilagođena njihovom poslovnom profilu i da se njome uzimaju u obzir čimbenici i rizici specifični za poslovanje društva, neovisno o tome sastavlja li društvo vlastitu procjenu rizika cjelokupnog poslovanja ili sklapa ugovor s vanjskom stranom radi izrade procjene rizika cjelokupnog poslovanja. Slično tome, ako je društvo dio grupe koja sastavlja procjenu rizika na razini grupe, društvo bi trebalo razmotriti je li procjena rizika na razini grupe dovoljno precizna i specifična da odrazi poslovanje društva i rizike kojima je izloženo zbog povezanosti grupe s državama i geografskim područjima te prema potrebi dopuniti procjenu rizika na razini grupe. Ako grupa ima sjedište u državi povezanoj s visokom razinom korupcije, društvo bi to trebalo uzeti u obzir u svojoj procjeni rizika, čak i ako se u procjeni rizika na razini grupe to ne spominje.

1.15. Nije vjerojatno da će generička procjena rizika od pranja novca / financiranja terorizma koja nije prilagođena specifičnim potrebama i poslovnom modelu društva („gotova procjena rizika od pranja novca / financiranja terorizma”) ili procjena rizika na razini grupe koja se primjenjuje bez preispitivanja ispuniti zahtjeve iz članka 8. Direktive (EU) 2015/849.

Proporcionalnost

1.16. Kako je utvrđeno u članku 8. Direktive (EU) 2015/849, koraci koje društvo poduzima kako bi utvrdilo i procijenilo rizik od pranja novca / financiranja terorizma u cjelokupnom poslovanju trebaju biti proporcionalni prirodi i veličini svakog društva. Malim društvima čija ponuda ne uključuje složene proizvode ili usluge te društvima koja uopće nisu izložena ili su ograničeno izložena na međunarodnoj osnovi možda neće biti potrebna složena ili sofisticirana procjena rizika.

Izvršenje

1.17. Društva bi trebala:

- a) staviti svoje procjene rizika cjelokupnog poslovanja na raspolaganje nadležnim tijelima;

- b) poduzeti korake kako bi se osiguralo da osoblje razumije procjenu rizika cjelokupnog poslovanja i kako ona utječe na njihov svakodnevni rad u skladu s člankom 46. stavkom 1. Direktive (EU) 2015/849; i
- c) obavijestiti više rukovodstvo o rezultatima procjene rizika cjelokupnog poslovanja i osigurati da više rukovodstvo dobije dovoljno informacija za razumijevanje i zauzimanje stajališta o riziku kojem je izloženo njihovo poslovanje.

Povezivanje procjena rizika cjelokupnog poslovanja i pojedinačnih procjena rizika

- 1.18. Društva bi trebala upotrijebiti nalaze svoje procjene rizika cjelokupnog poslovanja kako bi prikupila informacije o svojim politikama, kontrolama i postupcima SPNFT-a, kako je utvrđeno u članku 8. stavcima 3. i 4. Direktive (EU) 2015/849. Društva bi trebala osigurati da njihova procjena rizika cjelokupnog poslovanja odražava i korake poduzete za procjenu rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog s pojedinačnim poslovnim odnosima ili povremenim transakcijama te njihovu sklonost preuzimanju rizika od pranja novca / financiranja terorizma.
- 1.19. Kako bi se uskladila sa smjernicom 1.18. te uzimajući u obzir smjernice 1.21. i 1.22., društva bi trebala upotrebljavati procjenu rizika cjelokupnog poslovanja kako bi postavila početni temelj za dubinsku analizu stranke koju će primjenjivati u specifičnim situacijama te na određene vrste stranaka, proizvoda, usluga i kanala isporuke.
- 1.20. Pojedinačne procjene rizika trebale bi biti temelj, ali ne i zamjena za procjenu rizika cjelokupnog poslovanja.

Pojedinačne procjene rizika

- 1.21. Društva bi trebala otkriti kojim su rizicima od pranja novca / financiranja terorizma izložena ili bi bila izložena pri uspostavi ili održavanju poslovnog odnosa ili izvršenju određene povremene transakcije.
- 1.22. Pri utvrđivanju rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanih s određenim poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom društva bi trebala uzeti u obzir odgovarajuće čimbenike rizika, uključujući identitet svoje stranke, zemlje ili geografska područja u kojima posluju, posebne proizvode, usluge i transakcije koje su strankama potrebne te, naposljetku, kanale kojima društvo isporučuje te proizvode, usluge i transakcije.

Početna dubinska analiza stranke

- 1.23. Prije uspostave poslovnog odnosa ili izvršenja povremene transakcije društva bi trebala primijeniti početnu dubinsku analizu stranke u skladu s člankom 13. stavkom 1. točkama (a), (b) i (c) te člankom 14. stavkom 4. Direktive (EU) 2015/849.
- 1.24. Početna dubinska analiza stranke trebala bi obuhvaćati barem mjere na temelju procjene rizika radi:
- a) identificiranja stranke i, prema potrebi, stvarnog vlasnika stranke;
 - b) provjere identiteta stranke na temelju pouzdanih i neovisnih izvora i, prema potrebi, provjere identiteta stvarnog vlasnika na način da društvo bude sigurno da zna identitet stvarnog vlasnika; i
 - c) utvrđivanja svrhe i predviđene prirode poslovnog odnosa.
- 1.25. Društva bi trebala prilagoditi opseg početnih mjera dubinske analize stranke na temelju procjene rizika, uzimajući u obzir nalaze svoje procjene rizika cjelokupnog poslovanja. Ako je vjerojatno da će rizik povezan s poslovnim odnosom biti nizak, i to u opsegu kojem je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, društva će možda moći primijeniti pojednostavljene mjere dubinske analize stranke (SDD). Ako je vjerojatno da će rizik povezan s poslovnim odnosom biti povećan, društva moraju primijeniti pojačane mjere dubinske analize stranke.

Cjelovito razmatranje

- 1.26. Društva bi trebala prikupiti dovoljno informacija kako bi bila sigurna da su utvrdila sve relevantne čimbenike rizika na početku poslovnog odnosa i tijekom cijelog poslovnog odnosa ili prije izvršenja povremene transakcije. Prema potrebi, društva bi trebala primijeniti dodatne mjere dubinske analize stranke i procijeniti te čimbenike rizika kako bi dobila cjelovit uvid u rizik povezan s određenim poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom.
- 1.27. Od društava se ne očekuje da izrade potpun profil rizika stranke za povremene transakcije.

Trajne mjere dubinske analize stranke

- 1.28. Društva bi se trebala koristiti informacijama dobivenima tijekom poslovnog odnosa u svrhu pojedinačne procjene rizika (vidjeti „Praćenje” u smjernici 4.).

Izvori informacija

- 1.29. Kako bi utvrdila rizik od pranja novca / financiranja terorizma, društva bi se trebala služiti informacijama iz različitih izvora, kojima se može pristupiti pojedinačno ili s pomoću

dostupnih komercijalnih alata ili baza podataka u kojima su objedinjene informacije iz nekoliko izvora.

- 1.30. Društva bi uvijek trebala uzeti u obzir sljedeće izvore informacija:
- a) nadnacionalnu procjenu rizika Europske komisije;
 - b) popis visokorizičnih trećih zemalja koji je sastavila Europska komisija;
 - c) informacije koje na raspolaganje stavlja vlada, kao što su nacionalne procjene rizika koje provodi vlada, mišljenja o politici i upozorenja te obrazloženja odgovarajućeg zakonodavstva;
 - d) informacije koje dolaze od regulatora, kao što su smjernice i obrazloženja dani prilikom izricanja regulatornih kazni;
 - e) informacije finansijsko-obavještajnih jedinica (FOJ) i tijela kaznenog progona, kao što su izvješća o prijetnjama, upozorenja i tipologije; i
 - f) informacije dobivene u okviru početnih mjera dubinske analize stranke i stalnog praćenja.
- 1.31. Ostali izvori informacija koje bi društva trebala uzeti u obzir obuhvaćaju, ali nisu ograničeni na:
- a) vlastita saznanja i stručnost društva;
 - b) informacije subjekata u industriji, kao što su tipologije i informacije o rizicima u nastajanju;
 - c) informacije civilnog društva, kao što su indeksi korupcije i izvješća o državama;
 - d) informacije međunarodnih tijela za normizaciju, kao što su izvješća o zajedničkoj evaluaciji ili pravno neobvezujuće crne liste, uključujući one navedene u smjernicama od 2.11. do 2.15.;
 - e) informacije iz vjerodostojnih i pouzdanih otvorenih izvora, kao što su izvješća iznesena u uglednim novinama;
 - f) informacije iz vjerodostojnih i pouzdanih komercijalnih organizacija, kao što su izvješća o rizicima i obavještajna izvješća; i
 - g) informacije statističkih organizacija i sveučilišta.

- 1.32. Društva bi trebala odrediti vrstu i broj izvora na temelju procjene rizika, uzimajući u obzir prirodu i složenost svojeg poslovanja. Društva se obično ne bi trebala oslanjati samo na jedan izvor za utvrđivanje rizika od pranja novca / financiranja terorizma.

Smjernica 2.: Utvrđivanje čimbenika rizika od pranja novca / financiranja terorizma

- 2.1. Društva bi trebala utvrditi čimbenike rizika koji se odnose na njihove stranke, zemlje ili geografska područja, proizvode i usluge te kanale isporuke u smislu ovih smjernica, uzimajući u obzir i nepotpun popis čimbenika iz priloga II. i III. Direktivi (EU) 2015/849.
- 2.2. Društva bi trebala primiti na znanje da sljedeći popis čimbenika rizika nije potpun i da se ne očekuje da će društva uzeti u obzir sve čimbenike rizika u svim slučajevima.

Čimbenici rizika stranke

- 2.3. Pri utvrđivanju rizika povezanog sa svojim strankama, uključujući stvarne vlasnike svojih stranaka, društva bi trebala uzeti u obzir rizik povezan s:
- a) poslovanjem ili profesionalnom djelatnošću stranke i stvarnog vlasnika stranke;
 - b) ugledom stranke i stvarnog vlasnika stranke; i
 - c) prirodom i ponašanjem stranke i stvarnog vlasnika stranke, uključujući može li to upućivati na povećani rizik od financiranja terorizma.
- 2.4. Čimbenici rizika koji mogu biti relevantni pri utvrđivanju rizika povezanog s poslovanjem ili profesionalnom djelatnošću stranke ili stvarnog vlasnika stranke obuhvaćaju sljedeće:
- a) Je li stranka ili stvarni vlasnik povezan sa sektorima koji se uobičajeno povezuju s višim rizikom od korupcije, kao što su građevinski sektor, farmaceutski sektor i sektor zdravstvene zaštite, trgovinom oružjem i obranom, industrijom vađenja minerala ili sektorom javne nabave?
 - b) Je li stranka ili stvarni vlasnik povezan sa sektorima koji su povezani s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma, primjerice određenim poslovima financijskih usluga, kockarnicama ili trgovcima plemenitim metalima?
 - c) Je li stranka ili stvarni vlasnik povezan sa sektorima koji podrazumijevaju znatne iznose gotovine?
 - d) Ako je stranka pravna osoba, trust ili druga vrsta pravnog aranžmana, koja je svrha njihova osnivanja? Primjerice, koja je priroda njihova poslovanja?

- e) Ima li stranka političke veze, primjerice je li riječ o politički izloženoj osobi, ili je li stvarni vlasnik stranke politički izložena osoba? Imaju li stranka ili stvarni vlasnik bilo koje druge relevantne veze s politički izloženom osobom, primjerice jesu li neki od direktora stranke politički izložene osobe i, ako je to slučaj, imaju li te politički izložene osobe znatnu kontrolu nad strankom ili stvarnim vlasnikom? Ako su stranka ili njezin stvarni vlasnik politički izložene osobe, društva su uvijek dužna primijeniti pojačane mjere dubinske analize u skladu s člankom 20. Direktive (EU) 2015/849.
- f) Obnaša li stranka ili stvarni vlasnik drugu istaknutu funkciju ili je riječ o javnoj osobi koju bi to moglo navesti da zloupotrijebi svoj položaj za stjecanje privatne koristi? Primjerice, je li riječ o višim lokalnim ili regionalnim javnim dužnosnicima koji imaju mogućnost utjecati na dodjelu javnih ugovora, članovima istaknutih sportskih tijela s ovlastima za odlučivanje ili pojedincima koji imaju običaj utjecati na vladu i druge više donositelje odluka?
- g) Je li stranka pravna osoba koja podliježe zakonski nametnutim zahtjevima u pogledu objave podataka kojima se osigurava da pouzdane informacije o stvarnom vlasniku stranke budu javno dostupne, primjerice dionička društva čije dionice kotiraju na burzi, što je uvjetovano ispunjenjem takvog zahtjeva o objavi?
- h) Je li stranka kreditna ili financijska institucija koja djeluje za vlastiti račun u jurisdikciji s djelotvornim režimom SPNFT-a te je podvrgnuta nadzoru u pogledu ispunjenja lokalnih obveza SPNFT-a? Postoje li dokazi da su proteklih godina na stranku primijenjene sankcije koje su nametnuli supervizori ili prisilne mjere zbog propusta u ispunjenju obveza SPNFT-a ili širih zahtjeva u pogledu poslovnog ponašanja?
- i) Je li stranka javna uprava ili društvo iz jurisdikcije s niskim razinama korupcije?
- j) Je li obrazovanje stranke ili stvarnog vlasnika u skladu sa saznanjima društva o njihovoj prijašnjoj, postojećoj ili planiranoj poslovnoj djelatnosti, prihodu poslovanja, izvoru novčanih sredstava i izvoru imovine stranke ili stvarnog vlasnika?

2.5. Sljedeći čimbenici rizika mogu biti važni pri utvrđivanju rizika povezanog s ugledom stranke ili stvarnog vlasnika:

- a) Postoje li nepovoljna izvješća u medijima ili drugi relevantni izvori informacija o stranci, primjerice postoje li navodi o kriminalnim aktivnostima ili terorizmu koji se odnose na stranku ili stvarnog vlasnika? Ako je to slučaj, jesu li pouzdani i vjerodostojni? Društva bi, među ostalim, trebala utvrditi vjerodostojnost navoda na temelju kvalitete i neovisnosti izvora podatka te postojanosti tih navoda.

Društva bi trebala uzeti u obzir da izostanak kaznenih presuda sam po sebi ne mora biti dovoljan da bi se odbacili navodi o protupravnim radnjama.

- b) Je li imovina stranke, stvarnog vlasnika ili bilo koje osobe za koju se javno zna da je s njima usko povezana bila zamrznuta zbog administrativnih ili kaznenih postupaka ili navoda o terorističkoj aktivnosti ili financiranju terorizma? Ima li društvo osnove za sumnju da je stranka, stvarni vlasnik ili bilo koja osoba za koju se javno zna da je s njima usko povezana u prošlosti bila podvrgnuta takvom zamrzavanju imovine?
- c) Ima li društvo saznanja o tome je li stranka ili stvarni vlasnik u prošlosti bio prijavljen zbog sumnjivih transakcija?
- d) Ima li društvo bilo kakve interne informacije o integritetu stranke ili stvarnog vlasnika koje je prikupilo, primjerice, tijekom dugogodišnjeg poslovnog odnosa?

2.6. Sljedeći čimbenici rizika mogu biti važni pri utvrđivanju rizika povezanog s prirodom i ponašanjem stranke ili stvarnog vlasnika. Društva bi trebala imati na umu da svi ti čimbenici rizika neće biti očiti na početku te da se mogu pojaviti tek nakon uspostave poslovnog odnosa.

- a) Ima li stranka opravdanih razloga za nemogućnost pružanja čvrstog dokaza o svojem identitetu, primjerice možda zato što je riječ o osobi koja traži azil?
- b) Ima li društvo ikakvih sumnji u vjerodostojnost ili istinitost identiteta stranke ili stvarnog vlasnika?
- c) Postoje li naznake da stranka nastoji izbjeći uspostavljanje poslovnog odnosa? Primjerice, namjerava li stranka izvršiti jednu transakciju ili više jednokratnih transakcija iako bi uspostavljanje poslovnog odnosa bila ekonomski opravdana i imala više smisla?
- d) Je li vlasnička i kontrolna struktura stranke transparentna i ima li smisla? Ako je vlasnička i kontrolna struktura stranke složena ili netransparentna, postoji li za to očito komercijalno ili zakonsko opravdanje?
- e) Izdaje li stranka dionice koje glase na donositelja ili ima nominalne dioničare?
- f) Je li stranka pravna osoba ili pravni aranžman koji bi se mogao iskoristiti kao sredstvo za čuvanje imovine?
- g) Postoji li dobar razlog za promjene u vlasničkoj i kontrolnoj strukturi stranke?
- h) Traži li stranka provedbu transakcija koje su složene, neuobičajeno ili neočekivano velike, imaju neobičan ili neočekivan tijek bez očite ekonomske ili

zakonske svrhe ili razumnog komercijalnog opravdanja? Postoje li razlozi za sumnju da stranka nastoji izbjeći određene pragove, kao što su oni utvrđeni člankom 11. točkom (b) Direktive (EU) 2015/849 i, gdje je to primjenjivo, relevantnim nacionalnim zakonima?

- i) Traži li stranka nepotrebne ili nerazumne razine tajnosti? Primjerice, oklijeva li stranka u pružanju informacija potrebnih za provedbu dubinske analize ili pokazuje znakove prikrivanja prave prirode svojeg poslovanja?
- j) Može li se za izvor imovine ili izvor novčanih sredstava stranke ili stvarnog vlasnika dati jednostavno objašnjenje, primjerice da potječe od njegova zaposlenja, nasljedstva ili ulaganja? Je li objašnjenje uvjerljivo?
- k) Koristi li se stranka proizvodima i uslugama koje je ugovorila u skladu s očekivanjima pri prvotnoj uspostavi poslovnog odnosa?
- l) Ako se radi o stranci nerezidentu, bi li se njezine potrebe mogle na bolji način ispuniti negdje drugdje? Postoji li dobro ekonomsko i zakonsko opravdanje za vrstu financijske usluge koju stranka traži? Društva bi trebala uzeti u obzir da se člankom 16. Direktive 2014/92/EU strankama koje zakonski prebivaju u Uniji daje pravo na otvaranje osnovnog računa za plaćanje, no to se pravo primjenjuje samo ako kreditne institucije mogu ispuniti svoje obveze SPNFT-a, kako je navedeno u članku 1. stavku 7. i članku 16. stavku 4. Direktive 2014/92/EU.

2.7. Pri utvrđivanju rizika povezanog s prirodom i ponašanjem stranke ili stvarnog vlasnika društva bi trebala obratiti posebnu pozornost na čimbenike rizika koji bi, iako nisu specifični za financiranje terorizma, mogli upućivati na povećan rizik od financiranja terorizma, osobito u situacijama u kojima su prisutni i drugi čimbenici rizika od financiranja terorizma. U tu bi svrhu društva trebala razmotriti barem sljedeće čimbenike rizika:

- a) je li stranka ili stvarni vlasnik osoba uvrštena na popis osoba, grupa i subjekata uključenih u teroristička djela i podliježe mjerama ograničavanja⁴ ili je poznato da ima bliske osobne ili profesionalne veze s osobama upisanima na takve popise (primjerice u vezi su s takvom osobom ili žive s njom)?
- b) Je li stranka ili stvarni vlasnik osoba za koju se javno zna da je pod istragom zbog terorističke aktivnosti ili je osuđena za terorističku aktivnost ili je poznato da ima

⁴ Vidjeti, primjerice, Zajedničko stajalište Vijeća od 27. prosinca 2001. o primjeni posebnih mjera u borbi protiv terorizma (2001/931/CFSP) (SL L 344 , 28.12.2001., str. 93.); Uredbu Vijeća (EZ) br. 2580/2001 od 27. prosinca 2001. o posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s ciljem borbe protiv terorizma (SL L 344 28.12.2001., str. 70.); Uredbu Vijeća (EZ) br. 881/2002 od 27. svibnja 2002. o uvođenju određenih posebnih mjera ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata povezanih s organizacijama ISIL-om (Da'esh) i Al-Qaidom (SL L 139 29.5.2002., str. 9.). Možete pogledati i kartu sankcija EU-a na <https://www.sanctionsmap.eu/>

bliske osobne ili profesionalne veze s takvom osobom (primjerice u vezi je s takvom osobom ili živi s njom)?

- c) Izvršava li stranka transakcije kojima su svojstveni ulazni i izlazni prijenosi novčanih sredstava iz zemalja i/ili u zemlje u kojima djeluju skupine koje čine teroristička kaznena djela, za koje se zna da su izvor financiranja terorizma ili koje podliježu međunarodnim sankcijama? Ako je odgovor potvrđan, mogu li se ti prijenosi lako objasniti, primjerice, obiteljskim vezama ili komercijalnim odnosima?
- d) Je li stranka neprofitna organizacija
 - i. za čije je aktivnosti ili vodstvo javno poznato da su povezani s ekstremizmom ili podupiru terorizam? ili
 - ii. za čije su transakcije svojstveni skupni prijenosi velikih iznosa novčanih sredstava u jurisdikcije povezane s višim rizicima od pranja novca / financiranja terorizma i visokorizične treće zemlje?
- e) Izvršava li stranka transakcije za koje su svojstveni veliki novčani tokovi u kratkom vremenskom razdoblju, uključujući neprofitne organizacije s nejasnim vezama (npr. imaju domicil na istoj fizičkoj lokaciji, imaju iste predstavnike ili zaposlenike ili više računa pod istim imenom)?
- f) Prenosili stranka ili namjerava prenijeti sredstva osobama iz točaka (a) i (b)?

2.8. Osim izvora informacija navedenih u smjernicama 1.30. i 1.31., društva bi trebala obratiti posebnu pozornost na tipologije Stručne skupine za financijsko djelovanje (FATF) u pogledu financiranja terorizma, koje se redovito ažuriraju.⁵

Države i geografska područja

2.9. Pri utvrđivanju rizika povezanog s državama i geografskim područjima društva bi trebala razmotriti rizik povezan s:

- a) jurisdikcijama u kojima stranka ima sjedište ili u kojima je rezident, a stvarni je vlasnik rezident;
- b) jurisdikcijama u kojima stranka i stvarni vlasnik imaju glavno mjesto poslovanja;
i
- c) jurisdikcijama s kojima stranka i stvarni vlasnik imaju relevantne osobne ili poslovne veze odnosno financijske ili pravne interese.

⁵ <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/ml-tf-risks.html>

2.10. Društva bi trebala uzeti u obzir da će priroda i svrha poslovnog odnosa ili vrste poslovanja često biti odlučujući čimbenik relativne važnosti pojedinačne države i geografskih čimbenika rizika. Primjerice:

- a) ako su novčana sredstva koja se upotrebljavaju u poslovnom odnosu ostvarena u inozemstvu, bit će posebno relevantna razina predikatnih kaznenih djela pranja novca i djelotvornost pravnog sustava određene države;
- b) ako su novčana sredstva primljena iz jurisdikcija ili poslana u jurisdikcije za koje se zna da u njima djeluju terorističke skupine, društva bi trebala razmotriti u kolikoj bi se mjeri to moglo očekivati ili izazvati sumnju, na temelju saznanja društva o svrsi i prirodi poslovnog odnosa;
- c) ako je stranka kreditna ili financijska institucija, društva bi posebnu pozornost trebala obratiti na primjerenost režima SPNFT-a države i djelotvornost nadzora SPNFT-a;
- d) ako je stranka trust ili bilo koja druga vrsta pravnog aranžmana ili ima strukturu ili funkcije slične trustovima kao što su fiducie, fideicomiso, Treuhand, društva bi trebala uzeti u obzir mjeru u kojoj država u kojoj su stranka i, ako je primjenjivo, stvarni vlasnik registrirani stvarno poštuje međunarodne standarde porezne transparentnosti i dijeljenja informacija.

2.11. Čimbenici rizika koje bi društva trebala uzeti u obzir pri utvrđivanju djelotvornosti režima SPNFT-a određene jurisdikcije obuhvaćaju sljedeće:

- a) Je li Komisija utvrdila da država ima strateških nedostataka u svojem režimu SPNFT-a, u skladu s člankom 9. Direktive (EU) 2015/849? U tim bi se slučajevima društva trebala voditi smjernicama od 4.53 do 4.57.
- b) Zabranjuje li se nacionalnim zakonodavstvom provedba politika i postupaka na razini grupe te, konkretno, postoje li situacije u kojima bi se trebala primjenjivati Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/758?
- c) Postoje li informacije koje dolaze iz više od jednog vjerodostojnog i pouzdanog izvora o kvaliteti kontrola SPNFT-a jurisdikcije, uključujući informacije o kvaliteti i djelotvornosti regulatornih mjera i nadzora? Primjeri mogućih izvora obuhvaćaju izvješća o zajedničkoj evaluaciji Stručne skupine za financijsko djelovanje (FATF) ili regionalnih tijela po uzoru na FATF (FSRB-ovi) (dobar su početak sažetak i ključni nalazi te procjena usklađenosti s preporukama 10., 26. i 27. i Neposredni rezultati 3. i 4.), popis FATF-a o visokorizičnim i nekooperativnim jurisdikcijama, procjene Međunarodnog monetarnog fonda i izvješća Programa procjene financijskog sektora (FSAP). Društva bi trebala uzeti

u obzir da članstvo u FATF-u ili FSRB-u (npr. Moneyval) samo po sebi ne znači da je režim SPNFT-a određene jurisdikcije primjeren i djelotvoran.

- 2.12. Društva bi trebala uzeti u obzir i to da se Direktivom (EU) 2015/849 ne priznaje „istovjetnost“ trećih zemalja i da se popisi država članica EU-a o istovjetnim jurisdikcijama više ne održavaju. Ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, društva bi trebala moći utvrditi jurisdikcije nižeg rizika u skladu s ovim smjernicama i Prilogom II. Direktivi (EU) 2015/849.
- 2.13. Čimbenici rizika koje bi društva trebala uzeti u obzir pri utvrđivanju razine rizika od financiranja terorizma koji je povezan s određenom jurisdikcijom obuhvaćaju sljedeće:
- a) Postoje li informacije, primjerice tijela za izvršavanje zakonodavstva ili vjerodostojnih i pouzdanih izvora otvorenih medija, koje navode na zaključak da ta jurisdikcija financira ili podržava terorističke aktivnosti i koje dolaze iz službenih izvora ili od organiziranih skupina ili organizacija unutar te jurisdikcije?
 - b) Postoje li informacije, primjerice tijela za izvršavanje zakonodavstva ili vjerodostojnih i pouzdanih izvora otvorenih medija, koje navode na zaključak da se zna da skupine koje čine teroristička kaznena djela djeluju u toj državi ili na tom teritoriju?
 - c) Podliježe li jurisdikcija financijskim sankcijama, embargu ili mjerama koje su povezane s terorizmom, financiranjem terorizma ili širenjem naoružanja, koje su nametnuli, primjerice, Ujedinjeni narodi ili Europska unija?
- 2.14. Čimbenici rizika koje bi društva trebala uzeti u obzir pri utvrđivanju razine transparentnosti određene jurisdikcije i porezne discipline obuhvaćaju:
- a) Postoje li informacije iz više od jednog vjerodostojnog i pouzdanog izvora da se smatra da je država usklađena s međunarodnim standardima o poreznoj transparentnosti i razmjeni informacija? Postoje li dokazi da se odgovarajuća pravila djelotvorno primjenjuju u praksi? Primjeri mogućih izvora uključuju izvješća Globalnog foruma o transparentnosti i razmjeni informacija u porezne svrhe Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD), u kojima se jurisdikcije procjenjuju za potrebe porezne transparentnosti i dijeljenja informacija; procjene obveze automatske razmjene informacija koju je jurisdikcija preuzela na temelju zajedničkog standarda izvješćivanja; procjene usklađenosti s preporukama Stručne skupine za financijsko djelovanje (FATF) br. 9., 24. i 25. te Neposrednim rezultatima 2. i 5. FATF-a ili FSRB-ova; procjene provedene u porezne svrhe u pogledu popisa EU-a o jurisdikcijama koje odbijaju suradnju; procjene MMF-a (npr. procjene *offshore* financijskih centara koje obavlja osoblje MMF-a).

b) Je li se jurisdikcija obvezala na zajednički standard izvješćivanja o automatskoj razmjeni informacija koji je G20 donio 2014. i je li ga djelotvorno primijenila?

c) Je li jurisdikcija uspostavila pouzdane i dostupne registre o stvarnom vlasništvu?

2.15. Čimbenici rizika koje bi društva trebala uzeti u obzir pri utvrđivanju rizika povezanih s razinom predikatnih kaznenih djela pranja novca obuhvaćaju sljedeće:

a) Postoje li informacije iz vjerodostojnih i pouzdanih javnih izvora o razini predikatnih kaznenih djela pranja novca koji su navedeni u članku 3. točki 4. Direktive (EU) 2015/849, primjerice korupcije, organiziranog kriminala, poreznog kriminala i teške prijevare? Primjeri uključuju indekse percepcije korupcije, izvješća OECD-a po zemljama o provedbi OECD-ove konvencije o suzbijanju podmićivanja te svjetsko izvješće o drogama Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal.

b) Postoje li informacije iz više od jednog vjerodostojnog i pouzdanog izvora o mogućnosti istražnog i sudskog sustava jurisdikcije da djelotvorno istraži i kazneno goni ta kaznena djela?

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

2.16. Pri utvrđivanju rizika povezanog sa svojim proizvodima, uslugama ili transakcijama društva bi trebala razmotriti rizik povezan s:

a) razinom transparentnosti ili netransparentnosti proizvoda, usluge ili transakcije;

b) složenošću proizvoda, usluge ili transakcije; i

c) vrijednošću ili volumenom proizvoda, usluge ili transakcije.

2.17. Čimbenici rizika koje bi društva trebala uzeti u obzir pri utvrđivanju rizika koji je povezan s transparentnošću određenog proizvoda, usluge ili transakcije obuhvaćaju sljedeće:

a) U kojoj mjeri proizvodi ili usluge dopuštaju anonimnost ili olakšavaju skrivanje stranci ili stvarnom vlasniku ili vlasničkim strukturama korisnika? Primjeri takvih proizvoda i usluga uključuju dionice na donositelja, fiducijarne depozite, *offshore* društva i određene trustove te pravne osobe kao što su zaklade koje mogu biti strukturirane na način koji pogoduje anonimnosti i koji omogućuje transakcije s fiktivnim društvima ili društvima s nominalnim dioničarima.

b) U kojoj mjeri moguće da treća strana koja nije uključena u poslovni odnos daje upute, primjerice u slučaju određenih korespondentnih odnosa među bankama?

2.18. Čimbenici rizika koje bi društva trebala uzeti u obzir pri utvrđivanju rizika koji je povezan sa složenošću određenog proizvoda, usluge ili transakcije obuhvaća sljedeće:

- a) U kojoj je mjeri određena transakcija složena i uključuje li više strana ili više jurisdikcija, primjerice u slučaju određenih transakcija financiranja trgovine? Je li riječ o neposrednim transakcijama, primjerice vrše li se redovne uplate u mirovinski fond?
- b) U kojoj se mjeri proizvodima ili uslugama omogućuju plaćanja od trećih strana ili prihvaćaju prekomjerna plaćanja u slučajevima kada to ne bi bio uobičajen tijek transakcije? Ako se očekuju uplate treće strane, je li društvo upoznato s identitetom treće strane, primjerice je li riječ o tijelu korisniku državnih sredstava ili jamcu? Ili financiraju li se proizvodi i usluge isključivo prijenosima sredstava s vlastitog računa stranke kod druge financijske institucije koja podliježe standardima SPNFT-a i nadzoru koji se mogu usporediti s onima propisanim Direktivom (EU) 2015/849?
- c) Razumije li društvo rizike povezane s njegovim novim ili inovativnim proizvodom ili uslugom, posebno ako to uključuje upotrebu novih tehnologija ili načina plaćanja?

2.19. Čimbenici rizika koje bi društva trebala uzeti u obzir pri utvrđivanju rizika povezanog s vrijednošću ili volumenom određenog proizvoda, usluge ili transakcije obuhvaćaju sljedeće:

- a) U kojoj su mjeri proizvodi ili usluge usmjereni na gotovinu, kao što je to slučaj s brojnim platnim uslugama, ali i određenim tekućim računima?
- b) U kojoj mjeri proizvodi ili usluge olakšavaju ili potiču transakcije visoke vrijednosti? Postoje li ograničenja u pogledu maksimalne vrijednosti transakcija ili razine premija kojima bi se ograničila upotreba proizvoda ili usluga u svrhe pranja novca / financiranja terorizma?

Čimbenici rizika u kanalima isporuke

2.20. Pri utvrđivanju rizika povezanih s načinom na koji se stranci isporučuju traženi proizvodi ili usluge društva bi trebala uzeti u obzir rizik povezan s:

- a) mjerom u kojoj se poslovni odnos odvija tako da stranka nije fizički nazočna; i
- b) bilo kojim osobama koje dovode stranke ili posrednicima kojima bi se društvo moglo koristiti te prirodom njihova odnosa s društvom.

2.21. Pri utvrđivanju rizika povezanog s načinom na koji se stranci isporučuju traženi proizvodi ili usluge društva bi trebala uzeti u obzir niz čimbenika, uključujući:

- a) je li stranka fizički prisutna za potrebe identifikacije. Ako nije, je li društvo
- i. primijenilo pouzdan oblik dubinske analize nenazočne stranke; i
 - ii. poduzelo korake kako bi spriječilo lažno predstavljanje ili zlouporabu identiteta.
Društva bi u tim situacijama trebala primjenjivati smjernice od 4.29 do 4.31;
- b) je li stranku doveo drugi subjekt iste financijske grupe i, ako je to slučaj, u kojoj se mjeri društvo može osloniti na to dovođenje kao jamstvo da stranka neće izložiti društvo prekomjernom riziku od pranja novca / financiranja terorizma te što je društvo učinilo kako bi se uvjerilo da subjekt grupe primjenjuje mjere dubinske analize stranke u skladu sa standardima Europskog gospodarskog prostora (EGP) u skladu s člankom 28. Direktive (EU) 2015/849;
- c) je li stranku dovela treća strana, primjerice banka koja nije dio iste grupe ili posrednik i, ako jest,
- i. je li treća strana regulirana osoba koja podliježe obvezama SPN-a koje su u skladu s obvezama iz Direktive (EU) 2015/849 te je li treća strana financijska institucija ili njezina glavna poslovna djelatnost nije povezana s pružanjem financijskih usluga;
 - ii. primjenjuje li treća strana mjere dubinske analize stranke, vodi li evidenciju u skladu sa standardima EGP-a, nadzire li se usklađenost s usporedivim obvezama SPNFT-a u skladu s člankom 26. Direktive (EU) 2015/849 te postoje li naznake da je razina usklađenosti treće strane s primjenjivim zakonodavstvom ili propisima SPNFT-a neodgovarajuća, primjerice je li treća strana sankcionirana zbog kršenja obveza SPNFT-a;
 - iii. ima li sjedište u jurisdikciji koja je povezana s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma. Ako treća strana ima sjedište u visokorizičnoj trećoj zemlji koju je Komisija identificirala kao zemlju sa strateškim nedostacima, društva se ne smiju osloniti na tu treću stranu. Međutim, ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, moguće je osloniti se na takva posrednika uz uvjet da je riječ o podružnici ili društvu kćeri u većinskom vlasništvu drugog društva osnovanog u Uniji te ako je društvo sigurno da se posrednik u cijelosti pridržava politika i postupaka grupe u skladu s člankom 45. Direktive (EU) 2015/849;⁶
 - iv. što je društvo učinilo kako bi se uvjerilo u sljedeće:
 - a. da će treća strana uvijek dostaviti potrebnu identifikacijsku dokumentaciju;

⁶ Članak 26. stavak 2. Direktive (EU) 2015/849.

- b. da će treća strana, odmah po upućivanju zahtjeva, dostaviti relevantne kopije podataka o identifikaciji i provjeri ili elektroničke podatke koji se, među ostalim, navode u članku 27. Direktive (EU) 2015/849;
 - c. da se može osloniti na kvalitetu mjera dubinske analize stranke koje primjenjuje treća strana; i
 - d. da je razina dubinske analize stranke koju primjenjuje treća strana razmjerna riziku od pranja novca / financiranja terorizma povezanom s poslovnim odnosom s obzirom na to da će treća strana primijeniti mjere dubinske analize stranke za vlastite potrebe i, potencijalno, u drukčijem kontekstu;
- d) je li stranka uvedena putem vezanoga zastupnika, tj. bez izravnog kontakta s društvom, i u kojoj se mjeri društvo može uvjeriti da je zastupnik dobio dovoljno informacija kako bi se osiguralo da je društvo upoznato sa svojom strankom i razinom rizika povezanog s poslovnim odnosom;
- e) koriste li se usluge neovisnih ili vezanih zastupnika, u kojoj su mjeri oni trajno uključeni u poslovanje i kako to utječe na znanje društva o stranci i kontinuirano upravljanje rizicima;
- f) u mjeri u kojoj je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, kada društvo angažira vanjskog pružatelja usluga za aspekte svojih obveza SPNFT-a, je li uzelo u obzir je li vanjski pružatelj usluga obveznik i je li riješilo pitanja rizika utvrđenih u EBA-inim Smjernicama za eksternalizaciju (EBA/GL/2019/02), u slučajevima u kojima se te smjernice primjenjuju.

Smjernica 3.: Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma

- 3.1. Prilikom procjene ukupne razine rizika od pranja novca / financiranja terorizma društva bi se trebala koristiti čimbenicima rizika koje su utvrdila.

Cjelovito razmatranje

- 3.2. Društva bi trebala cjelovito razmotriti čimbenike rizika od pranja novca / financiranja terorizma za koje su utvrdila da će zajedno odrediti razinu rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog s određenim poslovnim odnosom, povremenom transakcijom ili njihovim poslovanjem.

- 3.3. Društva bi trebala imati na umu da, ako nije drukčije propisano Direktivom (EU) 2015/849 ili nacionalnim zakonodavstvom, postojanje izoliranih čimbenika rizika nužno ne povisuje ili snižava kategoriju rizika.

Ponderiranje čimbenika rizika

- 3.4. Pri procjeni rizika od pranja novca / financiranja terorizma društva mogu odlučiti primijeniti različite pondere na čimbenike, ovisno o njihovoj pojedinačnoj važnosti.
- 3.5. Pri ponderiranju čimbenika rizika društva bi trebala donijeti utemeljenu odluku o važnosti različitih čimbenika rizika u kontekstu određenog poslovnog odnosa, povremene transakcije ili svojeg poslovanja. To često dovodi do toga da društva dodjeljuju različite „ocjene” različitim čimbenicima. Primjerice, društva mogu odlučiti da su osobne veze stranke s jurisdikcijom koju se povezuje s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma manje važne s obzirom na značajke traženog proizvoda.
- 3.6. Naposljetku, ponder dodijeljen svakome od tih čimbenika vjerojatno će varirati od proizvoda do proizvoda i od stranke do stranke (ili kategorije stranaka) te od jednog društva do drugoga. Pri ponderiranju čimbenika rizika društva bi trebala osigurati sljedeće:
- a) da na ponderiranje neopravdano ne utječe samo jedan čimbenik;
 - b) da ekonomska razmatranja ili razmatranja o dobiti ne utječu na ocjenu rizika;
 - c) da ponderiranje ne dovede do situacije u kojoj bi bilo nemoguće da bilo koji poslovni odnos bude kategoriziran kao visokorizičan;
 - d) da se odredbe Direktive (EU) 2015/849 ili nacionalnog zakonodavstva koje se odnose na okolnosti koje uvijek predstavljaju visok rizik od pranja novca ne mogu isključiti ponderiranjem društva; i
 - e) da prema potrebi mogu poništiti bilo koju automatski generiranu ocjenu rizika. Razlog za donošenje odluke o poništenju takvih ocjena trebao bi se primjereno dokumentirati.
- 3.7. Ako društvo upotrebljava automatizirane sustave informacijskih tehnologija kako bi dodijelilo ukupnu ocjenu rizika za potrebe kategoriziranja poslovnih odnosa ili povremenih transakcija, a te sustave ne razvija unutar društva, nego ih nabavlja od vanjskog dobavljača, trebalo bi razumjeti način na koji sustav radi i kako kombinira ili ponderira čimbenike rizika da bi dobilo ukupnu ocjenu rizika. Društvo uvijek mora biti sigurno da pridružena ocjena odražava njegovo razumijevanje rizika od pranja novca / financiranja terorizma i trebalo bi to moći dokazati nadležnom tijelu.

Kategoriziranje rizika

- 3.8. Društva bi trebala odlučiti o najprimjerenijem načinu kategoriziranja rizika. To će ovisiti o prirodi i veličini poslovanja društva te o vrstama rizika od pranja novca / financiranja terorizma kojima je izloženo. Iako društva često kategoriziraju rizik kao visok, srednji ili nizak, moguće su i druge kategorizacije.
- 3.9. Nakon procjene rizika i uzimajući u obzir inherentne rizike i sve instrumente smanjenja koje je utvrdilo, društvo bi trebalo kategorizirati svoje poslovne linije, poslovne odnose i povremene transakcije u skladu s predodžbom o razini rizika od pranja novca / financiranja terorizma.

Smjernica 4.: Mjere dubinske analize stranke koje su dužna primjenjivati sva društva

- 4.1. Procjene rizika cjelokupnog poslovanja i pojedinačnog rizika koje provodi društvo trebale bi mu pomoći da utvrdi na što bi trebalo usmjeriti svoje napore upravljanja rizikom od pranja novca / financiranja terorizma pri uspostavljanju odnosa sa strankom i tijekom trajanja poslovnog odnosa.
- 4.2. Društva bi trebala osigurati da se njihove politike i postupci SPNFT-a temelje na njihovoj procjeni rizika te da je odražavaju.
- 4.3. Ujedno bi trebala osigurati da su njihove politike i postupci SPNFT-a lako dostupni, primjenjivi, djelotvorni i razumljivi cjelokupnom relevantnom osoblju.
- 4.4. Pri ispunjavanju svoje obveze iz članka 8. Direktive 2015/849 da od svojeg višeg rukovodstva ishode odobrenje za svoje politike, kontrole i postupke SPNFT-a društva bi trebala osigurati da više rukovodstvo ima pristup dostatnim podacima, uključujući procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma u pogledu cjelokupnog poslovanja, kako bi zauzela ute meljeno stajalište o primjerenosti i djelotvornosti tih politika i postupaka, osobito svojih politika i postupaka dubinske analize stranke.

Dubinska analiza stranke

- 4.5. Mjere dubinske analize stranke trebale bi društvima pomoći da bolje razumiju rizik povezan s pojedinačnim poslovnim odnosima ili povremenim transakcijama.
- 4.6. Društva su dužna primijeniti sve mjere dubinske analize stranke utvrđene člankom 13. stavkom 1. Direktive (EU) 2015/849, ali pritom mogu utvrditi opseg svake od tih mjera na temelju procjene rizika.
- 4.7. Društva bi u svojim politikama i postupcima trebala jasno navesti:

- a) tko je stranka i, ako je primjenjivo, stvarni vlasnik za svaku vrstu stranke i kategoriju proizvoda i usluga te čiji identitet treba provjeriti u svrhu dubinske analize stranke. Društva bi se trebala voditi sektorskim smjernicama iz glave II. ovih smjernica, u kojima su navedene dodatne pojedinosti o identifikaciji stranaka i njihovih stvarnih vlasnika;
- b) što se smatra povremenom transakcijom u kontekstu njihova poslovanja i u kojem trenutku niz jednokratnih transakcija predstavlja poslovni odnos, a ne povremenu transakciju, uzimajući u obzir čimbenike kao što su učestalost ili redovitost kojom se stranka vraća kako bi provela povremene transakcije i mjera u kojoj se očekuje da odnos ima ili se čini da ima element trajanja. Društva bi trebala imati na umu da je monetarni prag iz članka 11. točke (b) Direktive (EU) 2015/849 relevantan samo ako se njime aktivira apsolutni zahtjev za primjenu mjera dubinske analize stranke. Niz povremenih transakcija može biti poslovni odnos čak i ako taj prag nije dosegnut;
- c) koja je odgovarajuća razina i vrsta dubinske analize stranke koju će primjenjivati na pojedinačne poslovne odnose i povremene transakcije;
- d) na koji način očekuju provjeru identiteta stranke i, ako je primjenjivo, stvarnog vlasnika te na koji način očekuju uspostavu prirode i svrhe poslovnog odnosa;
- e) koja se razina praćenja treba primijeniti u kojim okolnostima;
- f) kako se i u kojim situacijama slabiji oblici identifikacije i provjere identiteta mogu nadoknaditi pojačanim praćenjem; i
- g) sklonost društva da preuzima rizik.

4.8. Kako je navedeno u članku 13. stavku 4. Direktive (EU) 2015/849, od društava se traži da svojem nadležnom tijelu mogu dokazati da su mjere dubinske analize stranke koje primjenjuju razmjerne rizicima od pranja novca / financiranja terorizma.

Financijsko uključivanje i smanjenje rizika

4.9. „Smanjenje rizika” odnosi se na odluku društava da više ne nude usluge nekim kategorijama stranaka povezanih s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma. Budući da će se rizik povezan s pojedinačnim poslovnim odnosima razlikovati, čak i unutar jedne kategorije, primjena pristupa koji se temelji na procjeni rizika ne zahtijeva od društava da odbiju ili prekinu poslovne odnose s cijelim kategorijama stranaka za koje se smatra da predstavljaju viši rizik od pranja novca / financiranja terorizma. Društva bi trebala pažljivo uravnotežiti potrebu za financijskim uključivanjem s potrebom za smanjenjem rizika od pranja novca / financiranja terorizma.

4.10. U okviru toga društva bi trebala uspostaviti odgovarajuće politike i postupke na temelju procjene rizika kako bi se osiguralo da njihov pristup u pogledu primjene mjera dubinske analize stranke ne dovede do neopravdanog uskraćivanja strankama da zakonito pristupe financijskim uslugama. Ako stranka ima opravdane i vjerodostojne razloge za nemogućnost dostavljanja tradicionalnih oblika identifikacijske dokumentacije, društva bi trebala razmotriti smanjenje rizika od pranja novca / financiranja terorizma na druge načine, među ostalim:

- a) prilagodbom razine i intenziteta praćenja na način koji je razmjern riziku od pranja novca / financiranja terorizma povezanom sa strankom, uključujući rizik od toga da se stranka koja je dostavila slabiji oblik identifikacijske dokumentacije možda lažno predstavlja; i
- b) ponudom samo osnovnih financijskih proizvoda i usluga kojima se ograničava mogućnost korisnika da zloupotrebjavaju te proizvode i usluge u svrhe financijskog kriminala. Takvi osnovni proizvodi i usluge ujedno mogu društvima olakšati utvrđivanje neuobičajenih transakcija ili uzoraka transakcija, uključujući nenamjernu upotrebu proizvoda. Međutim, važno je da sva ograničenja budu razmjerna i da se njima nerazumno ili nepotrebno ne ograničava pristup korisnika financijskim proizvodima i uslugama.

4.11. Društva se mogu voditi mišljenjem EBA-e o primjeni mjera dubinske analize na stranke koje su tražitelji azila iz visokorizičnih trećih zemalja ili teritorija (EBA-OP-2016-07).

Stvarni vlasnici

4.12. Pri ispunjavanju svojih obveza iz članka 13. stavka 1. točke (b) Direktive (EU) 2015/849 u pogledu razumijevanja vlasničke i kontrolne strukture stranke društva bi trebala poduzeti barem sljedeće korake:

- a) društva bi trebala pitati stranku tko su njezini stvarni vlasnici;
- b) društva bi trebala dokumentirati dobivene informacije;
- c) društva bi zatim trebala poduzeti sve potrebne i razumne mjere za provjeru informacija: kako bi se to postiglo, društva bi trebala razmotriti upotrebu registara stvarnog vlasništva ako su dostupni;
- d) koraci b) i c) trebali bi se primjenjivati na temelju procjene rizika.

Registri stvarnog vlasništva

4.13. Društva bi trebala imati na umu da upotreba informacija iz registara stvarnog vlasništva sama po sebi ne ispunjava njihovu dužnost poduzimanja odgovarajućih mjera na temelju procjene rizika radi utvrđivanja i provjere identiteta stvarnog vlasnika. Društva će možda morati

poduzeti dodatne korake za identifikaciju i provjeru stvarnog vlasnika, posebno ako je rizik povezan s poslovnim odnosom povećan ili ako društvo nije sigurno da je osoba navedena u registru krajnji stvarni vlasnik.

Kontrola drugim sredstvima

- 4.14. Zahtjev u pogledu identifikacije i poduzimanja svih potrebnih i razumnih mjera za provjeru identiteta stvarnog vlasnika odnosi se samo na fizičku osobu koja je krajnji vlasnik stranke ili je kontrolira. Međutim, kako bi ispunila svoje obveze iz članka 13. Direktive (EU) 2015/849, društva bi ujedno trebala poduzeti razumne mjere za razumijevanje vlasničke i kontrolne strukture stranke.
- 4.15. Mjere koje društva poduzimaju kako bi razumjela vlasničku i kontrolnu strukturu stranke trebale bi biti dovoljne kako bi se društvo moglo razumno uvjeriti da razumije rizik povezan s različitim razinama vlasništva i kontrole. Društva bi se posebno trebala uvjeriti da:
- a) vlasnička i kontrolna struktura stranke nije neopravdano složena ili netransparentna; ili
 - b) složena ili netransparentna vlasnička i kontrolna struktura ima legitiman pravni ili ekonomski razlog.
- 4.16. Kako bi ispunila svoje obveze na temelju članka 33. stavka 1. Direktive (EU) 2015/849, društva bi trebala prijaviti financijsko-obavještajnoj jedinici (FOJ) ako vlasnička i kontrolna struktura stranke navode na sumnju i ako imaju opravdane razloge posumnjati da su novčana sredstva imovinska korist ostvarena kriminalnom aktivnošću ili da su povezana s financiranjem terorizma.
- 4.17. Društva bi trebala obratiti posebnu pozornost na osobe koje mogu provoditi „kontrolu drugim sredstvima” u skladu s člankom 3. točkom 6. podtočkom (a) pod i. Direktive (EU) 2015/849. Primjeri „kontrole drugim sredstvima” koje bi društva trebala uzeti u obzir uključuju, ali nisu ograničeni na:
- a) kontrolu bez izravnog vlasništva, primjerice putem bliskih obiteljskih odnosa ili povijesnih ili ugovornih udruženja;
 - b) upotrebu, uživanje ili ostvarivanje koristi od imovine u vlasništvu stranke;
 - c) odgovornost za strateške odluke koje bitno utječu na poslovne prakse ili općenito upravljanje pravnom osobom.
- 4.18. Društva bi na temelju procjene rizika trebala odlučiti hoće li provjeriti vlasničku i kontrolnu strukturu stranke.

Utvrđivanje viših rukovoditelja stranke

- 4.19. Ako je stranka pravna osoba, društva bi trebala uložiti sve napore kako bi identificirala stvarnog vlasnika kako je definiran u članku 3. točki 6. podtočki (a) pod i. Direktive (EU) 2015/849.
- 4.20. Društva bi trebala provoditi identifikaciju viših rukovoditelja stranke kao stvarnih vlasnika samo u sljedećim slučajevima:
- a) iscrpila su sva moguća sredstva identifikacije fizičke osobe koja je krajnji vlasnik stranke ili je kontrolira;
 - b) njihova nemogućnost identifikacije fizičke osobe koja je krajnji vlasnik stranke ili je kontrolira ne izaziva sumnju u pogledu pranja novca / financiranja terorizma; i
 - c) uvjerena su da su opravdani razlozi koje je dala stranka o tome nije moguće utvrditi zašto se fizička osoba koja je krajnji vlasnik stranke ili je kontrolira ne može identificirati.
- 4.21. Pri odlučivanju o tome kojeg višeg rukovoditelja ili više rukovoditelje treba identificirati kao stvarnog vlasnika, društva bi trebala razmotriti tko ima krajnju i ukupnu odgovornost za stranku i donosi obvezujuće odluke u ime stranke.
- 4.22. U tim slučajevima društva bi trebala jasno dokumentirati svoje razloge za identifikaciju višeg rukovoditelja, a ne stvarnog vlasnika stranke, te voditi evidenciju o svojim postupcima.⁷

Identificiranje stvarnog vlasnika javne uprave ili poduzeća u vlasništvu države

- 4.23. Ako je stranka javna uprava ili poduzeće u vlasništvu države, društva bi trebala slijediti smjernice 4.21. i 4.22. kako bi identificirala višeg rukovoditelja.
- 4.24. U tim slučajevima, osobito ako je rizik povezan s odnosom povećan, primjerice zato što je državno poduzeće iz zemlje koja je povezana s visokom razinom korupcije, društva bi trebala poduzeti mjere na temelju procjene rizika kako bi utvrdila da je stranka osobu koju su identificirala kao stvarnog vlasnika propisno ovlastila da djeluje u ime stranke.
- 4.25. Društva bi ujedno trebala uzeti u obzir mogućnost da viši rukovoditelj stranke bude politički izložena osoba. U tom su slučaju društva dužna na tog višeg rukovoditelja primijeniti pojačane mjere dubinske analize u skladu s člankom 18. Direktive (EU) 2015/849 te procijeniti mjeru u kojoj politički izložena osoba može utjecati na stranku i nastaje li zbog toga povećan rizik od pranja novca / financiranja terorizma te je li potrebno na stranku primijeniti pojačane mjere dubinske analize.

⁷ Članak 3. stavak 6. točka (a) podtočka ii. Direktive (EU) 2015/849.

Dokaz o identitetu

- 4.26. Kako bi ispunila svoje obveze iz članka 13. stavka 1. točaka (a) i (b) Direktive (EU) 2015/849, društva bi trebala provjeriti identitet svoje stranke i, ako je primjenjivo, identitet stvarnog vlasnika na temelju pouzdanih i neovisnih informacija i podataka, bez obzira na to jesu li dobiveni na daljinu, elektroničkim putem ili u obliku dokumenata.
- 4.27. Društva bi u svojim politikama i postupcima trebala utvrditi koje će informacije i podatke smatrati pouzdanima i neovisnima u svrhu dubinske analize stranke. U okviru toga društva bi trebala razmotriti
- a) što podatke ili informacije čini pouzdanima. Društva bi trebala uzeti u obzir različite stupnjeve pouzdanosti koje bi trebala utvrditi na temelju
 - i. mjere u kojoj je stranka morala proći određene provjere kako bi dobila pružene informacije ili podatke;
 - ii. službeni status, ako postoji, osobe ili institucije koja je provela te provjere;
 - iii. razinu jamstva povezanog s bilo kojim digitalnim sustavom za identifikaciju koji se upotrebljava; i
 - iv. jednostavnost krivotvorenja pruženih informacija ili podataka o identitetu;
 - b) što podatke ili informacije čini neovisnima. Društva bi trebala uzeti u obzir različite stupnjeve neovisnosti koje bi trebala odrediti na temelju mjere u kojoj je osoba ili institucija koja je izvorno objavila ili pružila podatke ili informacije:
 - i. povezana sa strankom putem izravnih osobnih, profesionalnih ili obiteljskih veza; i
 - ii. mogla neopravdano utjecati na stranku.
- U većini slučajeva društva bi trebala moći smatrati da informacije ili podatci koje je objavila vlada pružaju najvišu razinu neovisnosti i pouzdanosti.
- 4.28. Društva bi trebala procijeniti rizike povezane sa svakom vrstom pruženih dokaza i primijenjenom metodom identifikacije i provjere te osigurati da izabrana metoda i vrsta budu razmjerne riziku od pranja novca / financiranja terorizma povezanom sa strankom.

Situacije s nenazočnom strankom

- 4.29. Kako bi ispunila svoje obveze na temelju članka 13. stavka 1. Direktive (EU) 2015/849, ako se poslovni odnos pokreće, uspostavlja ili vodi s nenazočnom strankom ili ako se povremene transakcije obavljaju s nenazočnom strankom, društva bi trebala:

- a) poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se uvjerila da se stranka istinito predstavlja;
i
 - b) procijeniti dovodi li činjenica da je riječ o odnosu ili povremenoj transakciji s nenazočnom strankom do povećanog rizika od pranja novca / financiranja terorizma i, ako je to slučaj, u skladu s time prilagoditi svoje mjere dubinske analize stranke. Pri procjeni rizika povezanog s odnosima s nenazočnom strankom društva bi trebala uzeti u obzir čimbenike rizika utvrđene u smjernici 2.
- 4.30. Ako je rizik povezan s odnosom ili povremenom transakcijom s nenazočnom strankom povećan, društva bi trebala primijeniti pojačane mjere dubinske analize u skladu sa smjernicom 4.46. Društva bi posebno trebala razmotriti bi li pojačane mjere za provjeru identiteta stranke ili pojačano stalno praćenje odnosa bili primjereni.
- 4.31. Društva bi trebala uzeti u obzir činjenicu da upotreba elektroničkih sredstava identifikacije sama po sebi ne dovodi do povećanog rizika od pranja novca / financiranja terorizma, posebno ako se s pomoću tih elektroničkih sredstava osigurava visoka razina sigurnosti u skladu s Uredbom (EU) 910/2014.

Upotreba inovativnih tehnoloških sredstava za provjeru identiteta

- 4.32. Direktiva (EU) 2015/849 tehnološki je neutralna i društva mogu odlučiti koristiti se elektroničkim ili dokumentacijskim sredstvima, ili njihovom kombinacijom, kako bi dokazala identitet svojih stranaka. Međutim, u skladu s člankom 13. stavkom 1. točkom (a) Direktive (EU) 2015/849 društva bi trebala osigurati da se ti dokazi temelje na podacima ili informacijama iz pouzdanih i neovisnih izvora.
- 4.33. Društva koja se koriste ili se namjeravaju koristiti inovativnim tehnološkim sredstvima u svrhu identifikacije i provjere trebala bi procijeniti u kojoj se mjeri upotrebom inovativnih tehnoloških rješenja mogu rješavati ili bi se mogli pogoršati rizici od pranja novca / financiranja terorizma, posebno u situacijama s nenazočnom strankom. U okviru svoje procjene društva bi trebala imati jasno stajalište o:
- a) rizicima IKT-a i sigurnosnim rizicima, posebno riziku da inovativno rješenje bude neprikladno ili nepouzdana ili da se njime može manipulirati;
 - b) kvalitativnim rizicima, osobito riziku da izvori informacija koji se upotrebljavaju za provjeru nisu dovoljno neovisni i pouzdani te stoga nisu u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom; i riziku da opseg provjere identiteta koju pruža inovativno rješenje nije razmjern razini rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog s poslovnim odnosom;
 - c) pravnim rizicima, osobito riziku da pružatelj tehnoloških rješenja nije usklađen s primjenjivim zakonodavstvom o zaštiti podataka; i

- d) riziku od prijave putem lažnog predstavljanja, odnosno riziku da se stranka lažno predstavlja. Društva bi ujedno trebala razmotriti rizik da osoba nije stvarna osoba.

4.34. Društva koja angažiraju vanjskog pružatelja usluga umjesto da interno razvijaju vlastito inovativno rješenje i dalje su u konačnici odgovorna za ispunjavanje svojih obveza dubinske analize stranke. Trebala bi imati jasno stajalište u pogledu svojeg odnosa s pružateljem inovativnih rješenja (npr. je li riječ o odnosu eksternalizacije ili predstavlja li upotreba inovativnog rješenja oslanjanje na treću stranu u skladu s odjeljkom 4. Direktive (EU) 2015/849) te poduzeti dostatne korake kako bi se uvjerila da pružatelj inovativnih rješenja ispunjava sljedeće zahtjeve:

- a) registriran je pri relevantnim nacionalnim tijelima radi pristupa osobnim podacima i pohrane tih podataka prema pravnim standardima EU-a u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 (Opća uredba o zaštiti podataka)⁸ i zakonodavstvom kojim se provodi Opća uredba o zaštiti podataka;
- b) pristupa i upotrebljava dovoljno podataka iz različitih izvora i vremenskih razdoblja, posebno uzimajući u obzir sljedeće elemente:
 - i. elektronički dokazi na temelju putovnice stranke vjerojatno neće biti dovoljni u kontekstu s nenazočnom strankom ako se ne provedu popratne provjere kako bi se osiguralo da se stranka istinito predstavlja i da se sadržaj dokumenta nije neovlašteno mijenjao; i
 - ii. u većini situacija jedan izvor podataka ili jedan trenutak vjerojatno neće biti dovoljni za ispunjavanje standarda provjere;
- c) ugovorno je obvezan poštovati obveze koje se zahtijevaju sporazumom i obvezujućim normama prava Unije i nacionalnog prava te odmah obavijestiti društvo u slučaju bilo kakve promjene; i
- d) posluje transparentno kako bi društvo u svakom trenutku znalo koje su provjere provedene, koji su izvori upotrijebljeni, kakvi su rezultati i koliko su pouzdani.

4.35. Ako je vanjski pružatelj društvo s poslovnim nastanom u trećoj zemlji, društvo bi trebalo osigurati da razumije pravne rizike i povezane operativne rizike te zahtjeve u vezi sa zaštitom podataka i da djelotvorno smanjuje te rizike.

4.36. Društva bi trebala biti spremna dokazati svojem nadležnom tijelu da je upotreba određenog inovativnog rješenja primjerena.

⁸ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

- 4.37. Društva mogu pogledati i Zajedničko mišljenje europskih nadzornih tijela iz 2018. o upotrebi inovativnih rješenja u postupku dubinske analize stranke, u kojemu su navedene dodatne pojedinosti o tim točkama.

Utvrđivanje prirode i svrhe poslovnog odnosa

- 4.38. Mjere koje društva poduzimaju kako bi utvrdila prirodu i svrhu poslovnog odnosa trebale bi biti razmjerne riziku povezanom s odnosom i dostatne kako bi društvo moglo razumjeti tko je stranka i tko su stvarni vlasnici stranke. Društva bi barem trebala poduzeti korake kako bi razumjela:

- a) prirodu aktivnosti ili poslovanja stranke;
- b) zašto je stranka odabrala proizvode i usluge društva;
- c) vrijednost i izvore sredstava koja će se prilijevati kroz račun;
- d) način na koji će se stranka koristiti proizvodima i uslugama društva;
- e) ima li stranka druge poslovne odnose s drugim dijelovima društva ili njegovom širom grupom te u kojoj mjeri to utječe na to razumije li društvo stranku; i
- f) što je „uobičajeno” ponašanje za tu stranku ili kategoriju stranaka.

- 4.39. Društva bi se trebala voditi čimbenicima rizika u smjernicama od 2.4. do 2.6.

Pojednostavljena dubinska analiza stranke

- 4.40. Ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, društva mogu primijeniti pojednostavljene mjere dubinske analize u okolnostima u kojima je rizik od pranja novca / financiranja terorizma koji je povezan s poslovnim odnosom procijenjen kao nizak. Pojednostavljena dubinska analiza nije iznimka ni od jedne mjere dubinske analize stranke. Međutim, društva mogu prilagoditi iznos, vremenske odrednice ili vrstu određenih ili svih mjera dubinske analize stranke na način koji je razmjernom niskom riziku koji su utvrdila.

- 4.41. Pojednostavljene mjere dubinske analize koje društva mogu primijeniti uključuju, ali nisu ograničene na:

- a) prilagodbu vremenskih odrednica dubinske analize stranke, primjerice ako traženi proizvod ili transakcija ima značajke koje ograničavaju upotrebu proizvoda odnosno transakcije za potrebe pranja novca / financiranja terorizma, na primjer:
 - i. provjerom identiteta stranke ili stvarnog vlasnika pri uspostavi poslovnog odnosa; ili

- ii. provjerom identiteta stranke ili stvarnog vlasnika kada transakcije premaše utvrđeni prag ili po isteku razumnog roka. Društva su dužna osigurati:
 - a. da navedeno ne rezultira *de facto* iznimkom od dubinske analize stranke, tj. društva su dužna osigurati da se u konačnici provjeri identitet stranke ili stvarnog vlasnika;
 - b. da je prag ili rok postavljen na razumno niskoj razini (iako bi, u pogledu financiranja terorizma, društva trebala uzeti u obzir da nizak prag sam po sebi ne mora biti dostatan za umanjenje rizika);
 - c. da su uspostavila sustave za otkrivanje prekoračenja praga ili roka; te
 - d. da ne odgađaju dubinsku analizu stranke ili prikupljanje relevantnih informacija o stranci ako se mjerodavnim zakonodavstvom, primjerice Uredbom (EU) 2015/847 ili odredbama nacionalnog zakonodavstva, propisuje prikupljanje takvih informacija na početku;
- b) prilagodbu količine informacija prikupljenih za potrebe identifikacije, provjere ili praćenja, primjerice:
 - i. provjerom identiteta na temelju informacija dobivenih iz samo jednog pouzdanog, vjerodostojnog i neovisnog dokumenta ili izvora podataka; ili
 - ii. uz pretpostavku prirode i svrhe poslovnog odnosa s obzirom na to da je proizvod osmišljen isključivo za jednu svrhu, kao što su mirovinski sustav određenog društva ili darovne kartice trgovačkog centra;
- c) prilagodbu kvalitete ili izvora informacija prikupljenih za potrebe identifikacije, provjere ili praćenja, primjerice:
 - i. prihvaćanjem informacija dobivenih od stranke umjesto iz neovisnog izvora pri provjeri identiteta stvarnog vlasnika (uz napomenu da se to ne dopušta pri provjeri identiteta stranke); ili
 - ii. ako je rizik koji se povezuje sa svim aspektima poslovnog odnosa vrlo nizak, oslanjajući se na izvor novčanih sredstava kako bi se ispunili neki od zahtjeva dubinske analize stranke, primjerice kada je riječ o sredstvima državne pomoći ili

kada su novčana sredstva prenesena s računa koji glasi na ime stranke kod društva unutar EGP-a;

- d) prilagodbu dinamike prema kojoj se ažurira dubinska analiza stranke i revidira poslovni odnos, primjerice provodeći navedeno tek po nastanku događaja koji je okidač, kao što je zahtjev stranke za ugovaranje novog proizvoda ili usluge ili prekoračenje određenog praga u transakciji; društva su dužna osigurati da to ne rezultira *de facto* iznimkom od ažuriranja informacija iz dubinske analize stranke;
- e) prilagodbu dinamike i intenziteta praćenja transakcija, primjerice praćenjem transakcija samo iznad određenog praga. Ako se društva odluče primijeniti navedeno, dužna su osigurati postavljanje praga na razumnu razinu i uspostavu sustava za identifikaciju povezanih transakcija koje bi zajedno premašile taj prag.

4.42. U glavi II. navedene su dodatne pojednostavljene mjere dubinske analize stranke koje se mogu pokazati posebno važnima u različitim sektorima.

4.43. Informacije koje društvo dobije pri primjeni pojednostavljenih mjera dubinske analize moraju društvu pružiti razumnu sigurnost da je njegova procjena o niskom riziku koji je povezan s poslovnim odnosom opravdana. Moraju biti i dostatne kako bi društvu pružile dovoljno informacija o prirodi poslovnog odnosa radi utvrđivanja neobičnih ili sumnjivih transakcija. Primjena pojednostavljene dubinske analize ne izuzima institucije od obveze prijavljivanja sumnjivih transakcija financijsko-obavještajnoj jedinici (FOJ).

4.44. Ako postoje naznake da možda nije riječ o niskom riziku, primjerice ako postoji osnova za sumnju na pokušaj pranja novca / financiranja terorizma ili ako društvo sumnja u istinitost dobivenih informacija, ne smije se primijeniti pojednostavljena dubinska analiza.⁹ Isto tako, u slučajevima kada se primjenjuju scenariji visokog rizika i postoji obveza provedbe pojačane dubinske analize, ne smije se primijeniti pojednostavljena dubinska analiza.

Pojačana dubinska analiza stranke

4.45. U skladu s člancima od 18. do 24. Direktive (EU) 2015/849 društva su dužna primijeniti pojačane mjere dubinske analize u situacijama višeg rizika kako bi na odgovarajući način upravljala tim rizicima i smanjila ih. Pojačane mjere dubinske analize ne mogu zamijeniti redovite mjere dubinske analize stranke, nego se moraju primijeniti uz redovite mjere dubinske analize.

4.46. U Direktivi (EU) 2015/849 navedeni su posebni slučajevi s kojima društva uvijek moraju postupati kao s visokorizičnima:

- a) ako je stranka ili stvarni vlasnik politički izložena osoba (članci od 20. do 24.);

⁹ Članak 11. točke (e) i (f) i članak 15. stavak 2. Direktive (EU) 2015/849.

- b) ako društvo uspostavi korespondentni odnos koji podrazumijeva izvršavanje plaćanja s institucijom iz treće zemlje (članak 19.);
- c) ako društvo održava poslovni odnos ili obavlja transakciju koja obuhvaća visokorizične treće zemlje (članak 18. stavak 1.); i
- d) sve transakcije koje su
 - i. složene;
 - ii. neobično velike;
 - iii. imaju neobičan uzorak provedbe; ili
 - iv. nemaju očitu ekonomsku ili zakonitu svrhu (članak 18. stavak 2.).

4.47. Direktivom (EU) 2015/849 utvrđene su posebne pojačane mjere dubinske analize koje su društva dužna primijeniti:

- a) ako je stranka ili stvarni vlasnik politički izložena osoba;
- b) ako poslovni odnos ili transakcija obuhvaćaju visokorizičnu treću zemlju koju je Komisija utvrdila u skladu s člankom 9. stavkom 2. Direktive (EU) 2015/849;
- c) u vezi s korespondentnim odnosima koji podrazumijevaju izvršenje plaćanja s respondentima iz trećih zemalja; i
- d) u odnosu na sve transakcije koje su složene, neobično velike, imaju neobičan uzorak provedbe ili nemaju očitu ekonomsku ili zakonitu svrhu.

Društva bi u okolnostima u kojima je to razmjerno riziku od pranja novca / financiranja terorizma koji su utvrdila trebala primijeniti dodatne pojačane mjere dubinske analize.

Politički izložene osobe

4.48. Pri uspostavi politika i postupaka na temelju procjene rizika radi identificiranja politički izloženih osoba društva bi trebala uzeti u obzir popis istaknutih javnih funkcija koji je objavila Komisija u skladu s člankom 20.a stavkom 3. Direktive (EU) 2015/849 i osigurati da se identificiraju nositelji tih funkcija. Taj se popis primjenjuje na istaknute funkcije u EU-u. Umjesto toga, pri utvrđivanju načina identifikacije politički izloženih osoba iz trećih zemalja društva bi se trebala voditi popisom funkcija iz članka 3. točke 9. Direktive (EU) 2015/849 i prilagoditi taj popis za svaki slučaj posebno.

4.49. Društva koja se koriste dostupnim komercijalnim popisima politički izloženih osoba trebala bi osigurati da su informacije na tim popisima ažurirane i da razumiju ograničenja tih popisa.

Društva bi prema potrebi trebala poduzeti dodatne mjere, primjerice u situacijama u kojima su rezultati provjere nejasni ili nisu u skladu s očekivanjima društva.

4.50. Društva koja su identificirala da je stranka ili stvarni vlasnik politički izložena osoba moraju uvijek:

- a) poduzeti primjerene mjere kako bi utvrdila izvor imovine i izvor novčanih sredstava koja će se upotrijebiti u poslovnom odnosu kako bi društvo bilo sigurno da ne upravlja novcem stečenim korupcijom ili drugom kriminalnom aktivnošću. Mjere koje bi društva trebala poduzeti kako bi utvrdila izvor imovine i izvor novčanih sredstava politički izložene osobe ovisit će o stupnju visokog rizika koji je povezan s poslovnim odnosom. Društva bi trebala provjeriti izvor imovine i izvor novčanih sredstava na temelju pouzdanih i neovisnih podataka, dokumentacije ili informacija ako je rizik povezan s odnosom s politički izloženom osobom posebno visok;
- b) dobiti odobrenje višeg rukovodstva za sklapanje ili nastavljavanje poslovnog odnosa s određenom politički izloženom osobom. Primjerena funkcija za odobrenje trebala bi se utvrditi s obzirom na razinu povećanog rizika koji je povezan s poslovnim odnosom, a viši rukovoditelj koji odobrava poslovni odnos s politički izloženom osobom trebao bi biti na dovoljno visokoj funkciji i imati ovlasti za nadzor za donošenje utemeljenih odluka o pitanjima koja izravno utječu na profil rizika društva;
- c) pri razmatranju hoće li odobriti poslovni odnos s određenom politički izloženom osobom više rukovodstvo trebalo bi svoju odluku utemeljiti na razini rizika od pranja novca / financiranja terorizma kojem bi društvo bilo izloženo ako bi uspostavilo taj poslovni odnos te mogućnosti društva da tim rizikom djelotvorno upravlja;
- d) primijeniti pojačane mjere stalnog praćenja transakcija i rizika povezanog s poslovnim odnosom. Društva bi trebala utvrditi neobične transakcije i redovito pregledavati informacije koje posjeduju kako bi osigurala pravovremeno utvrđivanje svih novih informacija ili informacija koje se pojavljuju koje bi mogle utjecati na procjenu rizika. Dinamika stalnog praćenja trebala bi se odrediti razinom visokog rizika povezanog s poslovnim odnosom.

4.51. U skladu s člankom 20. točkom (b) Direktive (EU) 2015/849 društva moraju primijeniti sve te mjere na politički izložene osobe, članove njihovih obitelji i poznate bliske suradnike te prilagoditi opseg tih mjera na temelju procjene rizika.

4.52. Društva bi trebala osigurati da mjere koje su uspostavila radi usklađivanja s Direktivom (EU) 2015/849 i ovim smjernicama u pogledu politički izloženih osoba ne dovode

do neopravdanog uskraćivanja pristupa finansijskim uslugama za stranke politički izložene osobe.

Visokorizične treće zemlje

- 4.53. U pogledu poslovnog odnosa ili transakcije koja obuhvaća visokorizične treće zemlje, kako je utvrđeno u članku 9. stavku 2. Direktive (EU) 2015/849, društva bi trebala osigurati da barem primjenjuju pojačane mjere dubinske analize utvrđene u članku 18.a stavku 1. i, ako je primjenjivo, mjere utvrđene u članku 18.a stavku 2. Direktive (EU) 2015/849.
- 4.54. Društva bi trebala primijeniti mjere navedene u smjernici 4.53 i prilagoditi opseg tih mjera na temelju procjene rizika.
- 4.55. Poslovni odnos ili transakcija uvijek obuhvaćaju visokorizičnu treću zemlju u sljedećim situacijama:
- a) ako su novčana sredstva ostvarena u visokorizičnoj trećoj zemlji;
 - b) ako se novčana sredstva primaju iz visokorizične treće zemlje;
 - c) ako je odredište novčanih sredstava visokorizična treća zemlja;
 - d) ako društvo posluje s fizičkom ili pravnom osobom koja je rezident ili ima poslovni nastan u visokorizičnoj trećoj zemlji; ili
 - e) ako društvo posluje s upraviteljem koji ima poslovni nastan u visokorizičnoj trećoj zemlji ili s trustom na koji se primjenjuje pravo visokorizične treće zemlje.
- 4.56. Pri provedbi mjera dubinske analize stranke ili tijekom poslovnog odnosa društva bi trebala osigurati da primjenjuju i pojačane mjere dubinske analize utvrđene u članku 18.a stavku 1. i, ako je primjenjivo, mjere utvrđene u članku 18.a stavku 2. Direktive (EU) 2015/849 ako društva utvrde da
- a) transakcija prolazi kroz visokorizičnu treću zemlju, primjerice zbog sjedišta posredničkog pružatelja platnih usluga; ili
 - b) stvarni vlasnik stranke rezident je u visokorizičnoj trećoj zemlji.
- 4.57. Neovisno o smjernicama 4.54. i 4.56., društva bi trebala pažljivo procijeniti rizik povezan s poslovnim odnosima i transakcijama u sljedećim situacijama:
- a) poznato je da stranka održava bliske osobne ili profesionalne veze s visokorizičnom trećom zemljom;
 - b) poznato je da stvarni vlasnik ili vlasnici održavaju bliske osobne ili profesionalne veze s visokorizičnom trećom zemljom.

U tim bi situacijama društva trebala donijeti odluku na temelju procjene rizika o tome hoće li primijeniti mjere navedene u članku 18.a Direktive (EU) 2015/849, pojačane mjere dubinske analize ili redovne mjere dubinske analize stranke.

Korespondentni odnosi

- 4.58. Kako bi se uskladila s člankom 19. Direktive (EU) 2015/849, društva moraju poduzeti posebne pojačane mjere dubinske analize ako imaju prekogranični korespondentni odnos s respondentom koji ima sjedište u trećoj zemlji. Društva moraju primijeniti sve te mjere te bi trebala prilagoditi njihov opseg na temelju procjene rizika.
- 4.59. Smjernice o pojačanoj dubinskoj analizi u vezi s korespondentnim bankovnim odnosima društva bi trebala potražiti u glavi II. Te bi smjernice društvima mogle biti korisne i u drugim korespondentnim odnosima.

Neobične transakcije

- 4.60. Društva bi trebala uspostaviti primjerene politike i postupke za otkrivanje neobičnih transakcija ili uzoraka transakcija. Ako društvo otkrije takve transakcije, ono mora primijeniti pojačane mjere dubinske analize. Transakcije mogu biti neobične jer:
- a) veće su u odnosu na očekivanje društva s obzirom na spoznaje o stranci, poslovnom odnosu ili kategoriji kojoj stranka pripada;
 - b) imaju neobičan ili neočekivan uzorak u usporedbi s uobičajenom aktivnošću stranke ili uzorkom transakcija koji je povezan sa sličnim strankama, proizvodima ili uslugama; ili
 - c) vrlo su složene u usporedbi s drugim sličnim transakcijama povezanim sa sličnim vrstama stranaka, proizvodima ili uslugama, a društvo nije upoznato s ekonomskim opravdanjem ili zakonitom svrhom ili sumnja u istinitost informacija koje su mu dane.
- 4.61. Te pojačane mjere dubinske analize trebale bi omogućiti društvu da utvrdi izazivaju li te transakcije sumnju i moraju uključiti barem:
- a) poduzimanje opravdanih i primjerenih mjera u svrhu razumijevanja pozadine i svrhe tih transakcija, primjerice utvrđivanjem izvora i odredišta sredstava ili prikupljanjem dodatnih informacija o poslovanju stranke kako bi se utvrdila vjerojatnost provedbe takvih transakcija za tu stranku; i
 - b) učestalije praćenje poslovnog odnosa i naknadnih transakcija i obraćanje veće pozornosti na pojedinosti. Društvo može odlučiti pratiti pojedinačne transakcije kada je to razmjerno riziku koji je utvrdilo.

Ostale visokorizične situacije

- 4.62. U svim drugim visokorizičnim situacijama društva bi trebala donijeti utemeljenu odluku o tome koje su pojačane mjere dubinske analize primjerene za svaku pojedinu visokorizičnu situaciju. Primjerena vrsta pojačane dubinske analize, uključujući opseg traženih dodatnih informacija i provedenog pojačanog praćenja, ovisit će o razlogu zbog kojeg je određena povremena transakcija ili određeni poslovni odnos kategoriziran kao visokorizičan.
- 4.63. Društva nisu obvezna u svim slučajevima primijeniti sve pojačane mjere dubinske analize navedene u nastavku. Primjerice, u određenim visokorizičnim situacijama može biti primjereno usredotočiti se na pojačano stalno praćenje tijekom trajanja poslovnog odnosa.
- 4.64. Pojačane mjere dubinske analize koje bi društva trebala primijeniti mogu uključivati:
- a) povećanje količine informacija prikupljenih za potrebe provođenja dubinske analize koje su navedene u nastavku:
 - i. informacije o identitetu stranke ili stvarnog vlasnika, ili vlasničkoj i kontrolnoj strukturi stranke, kako bi društvo bilo sigurno da dobro razumije rizik povezan s poslovnim odnosom. To može uključivati prikupljanje i procjenu informacija o ugledu stranke ili stvarnog vlasnika te procjenu bilo kakvih negativnih navoda protiv stranke ili stvarnog vlasnika. Primjeri uključuju:
 - a. informacije o članovima obitelji i bliskim poslovnim partnerima;
 - b. informacije o prošlim i postojećim poslovnim aktivnostima stranke ili stvarnog vlasnika; i
 - c. pretraživanje nepovoljnih navoda iz medija;
 - ii. informacije o predviđenoj prirodi poslovnog odnosa kako bi se utvrdilo da su priroda i svrha poslovnog odnosa zakonite i kako bi se društvu pomoglo izraditi potpuniji profil rizičnosti stranke. To može uključivati prikupljanje informacija o:
 - a. broju, opsegu i dinamici provedbe vjerojatnih transakcija po računu kako bi se društvu omogućilo da uoči odstupanja koja mogu izazvati sumnju (u određenim slučajevima može biti primjereno traženje dokaza);
 - b. razlogu zbog kojeg stranka traži određeni proizvod ili uslugu, osobito ako je nejasno zašto se potrebama stranke ne može bolje udovoljiti na drukčiji način ili u drugoj jurisdikciji;

- c. odredištu sredstava;
 - d. prirodi poslovanja stranke ili stvarnog vlasnika kako bi se društvu omogućilo da bolje razumije izglednu prirodu poslovnog odnosa;
- b) povećanje kvalitete informacija prikupljenih za potrebe provedbe dubinske analize stranke kako bi se potvrdio identitet stranke ili stvarnog vlasnika, uključujući:
- i. postavljanje zahtjeva da se prvo plaćanje provede na računu koji pouzdano glasi na ime stranke, kod banke koja podliježe standardima o dubinskoj analizi stranke koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih poglavljem II. Direktive (EU) 2015/849; ili
 - ii. provjeru da imovina stranke i novčana sredstva koja se upotrebljavaju u poslovnom odnosu ne potječu od kriminalne aktivnosti te da su izvor imovine i izvor novčanih sredstava u skladu sa saznanjima društva o stranci i prirodi poslovnog odnosa. U određenim slučajevima, kada je rizik koji je povezan s poslovnim odnosom posebno visok, provjera izvora imovine i izvora novčanih sredstava može biti jedini primjereni alat za smanjenje rizika. Izvor novčanih sredstava ili imovine moguće je provjeriti, među ostalim, usporedbom s prijavom PDV-a i poreza na dobit, kopijama revidiranih izvještaja, platnim listama, javnim ispravama ili napisima neovisnih medija. Društva bi trebala uzeti u obzir činjenicu da sredstva iz zakonite poslovne djelatnosti i dalje mogu predstavljati pranje novca ili financiranje terorizma kako je utvrđeno u članku 1. stavcima od 3. do 5. Direktive (EU) 2015/849;
- c) povećanje učestalosti pregleda kako bi se osiguralo da je društvo i dalje u mogućnosti upravljati rizikom povezanim s pojedinačnim poslovnim odnosom ili kako bi se zaključilo da odnos više ne odgovara sklonosti društva da preuzima rizik te kako bi se doprinijelo utvrđivanju svih transakcija za koje je potreban daljnji pregled, uključujući:
- i. povećanje učestalosti pregleda poslovnih odnosa kako bi se utvrdilo je li se profil rizičnosti stranke promijenio i može li se rizikom i dalje upravljati;
 - ii. ishodenje odobrenja višeg rukovodstva za uspostavu ili nastavak poslovnog odnosa kako bi se osiguralo da više rukovodstvo bude svjesno rizika kojemu je društvo izloženo i da može donijeti utemeljenu odluku o mjeri u kojoj je u mogućnosti upravljati tim rizikom;
 - iii. kontrolu poslovnog odnosa na redovitijoj osnovi kako bi se osiguralo da se sve promjene u profilu rizičnosti stranke utvrde, podvrgnu procjeni i prema potrebi poduzmu nužne mjere; ili

- iv. provedbu učestalijeg ili dubinskog praćenja transakcija kako bi se utvrdile sve neobične ili neočekivane transakcije koje mogu izazvati sumnju na rizik od pranja novca / financiranja terorizma. To može uključivati utvrđivanje odredišta sredstava ili razloga za provedbu određenih transakcija.

4.65. U glavi II. navedene su dodatne pojačane mjere dubinske analize stranke koje se mogu pokazati posebno važnima u različitim sektorima.

Druga razmatranja

4.66. Društva ne bi trebala uspostavljati poslovni odnos ako ne mogu ispuniti zahtjeve provedbe dubinske analize stranke, ako nisu sigurna da su svrha i priroda poslovnog odnosa zakonite ili ako nisu sigurna da mogu djelotvorno upravljati rizikom da ih se može upotrijebiti u svrhe pranja novca / financiranja terorizma. Ako takav poslovni odnos već postoji, društva bi ga trebala prekinuti ili obustaviti provedbu transakcija do prekida poslovnog odnosa, prema potrebi prema uputama tijela za izvršavanje zakonodavstva.

4.67. Ako društva opravdano sumnjaju na pokušaj pranja novca / financiranja terorizma, to su dužna prijaviti svojoj financijsko-obavještajnoj jedinici (FOJ).

4.68. Društva bi trebala uzeti u obzir da ih primjena pristupa koji se temelji na procjeni rizika sam a po sebi ne obvezuje na odbijanje ili raskid poslovnih odnosa s cjelokupnim kategorijama stranaka koje povezuju s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma s obzirom na to da će rizik povezan s pojedinačnim poslovnim odnosima varirati, čak i unutar iste kategorije.

Praćenje

4.69. U skladu s člankom 13. Direktive (EU) 2015/849 društva bi trebala pratiti svoje poslovne odnose sa svojim strankama.

4.70. Praćenje bi trebalo uključivati:

- a. praćenje transakcija kako bi se osiguralo da su u skladu s profilom rizičnosti stranke, njihovom financijskom situacijom i širim saznanjima društva o stranci radi otkrivanja neobičnih ili sumnjivih transakcija; i
- b. ažuriranje dokumenata, podataka ili informacija kojima raspoložu kako bi se utvrdilo je li se promijenio rizik povezan s poslovnim odnosom i kako bi se utvrdilo jesu li informacije na kojima se temelji stalno praćenje točne.

4.71. Društva bi trebala odrediti učestalost i intenzitet praćenja na temelju procjene rizika, uzimajući u obzir prirodu, veličinu i složenost svojeg poslovanja te razinu rizika kojem su izložena.

Praćenje transakcija

- 4.72. Društva bi trebala osigurati da je njihov pristup praćenju transakcija djelotvoran i primjeren.
- 4.73. Djelotvoran sustav praćenja transakcija oslanja se na ažurirane informacije o strankama i trebao bi društvu omogućiti da pouzdano utvrdi neobične i sumnjive transakcije i uzorke transakcija. Društva bi trebala osigurati da imaju uspostavljene postupke za preispitivanje označenih transakcija bez nepotrebne odgode.
- 4.74. Primjerenost će ovisiti o prirodi, veličini i složenosti poslovanja društva, kao i o riziku kojem je društvo izloženo. Društva bi trebala prilagoditi intenzitet i učestalost praćenja u skladu s pristupom koji se temelji na riziku. Društva bi u svakom slučaju trebala utvrditi:
- a) koje će transakcije pratiti u stvarnom vremenu, a koje će transakcije pratiti *ex post*. U okviru toga društva bi trebala utvrditi:
 - i. koji će čimbenici visokog rizika ili kombinacija čimbenika visokog rizika uvijek potaknuti praćenje u stvarnom vremenu; i
 - ii. koje se transakcije povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma prate u stvarnom vremenu, posebno transakcije kod kojih je rizik povezan s poslovnim odnosom već povećan;
 - b) hoće li ručno pratiti transakcije ili će se koristiti automatiziranim sustavom za praćenje transakcija. Društva koja obrađuju velik broj transakcija trebala bi razmotriti uspostavu automatiziranog sustava za praćenje transakcija;
 - c) učestalost praćenja transakcija, uzimajući u obzir zahtjeve iz ovih smjernica.
- 4.75. Osim praćenja pojedinačnih transakcija u stvarnom vremenu i *ex post* praćenja, bez obzira na upotrijebljenu razinu automatizacije, društva bi trebala redovito provoditi *ex post* preispitivanja uzorka svih obrađenih transakcija kako bi utvrdila trendove koji bi mogli poslužiti kao temelj za procjene rizika i testirala te, ako je potrebno, naknadno poboljšala pouzdanost i primjerenost svojeg sustava za praćenje transakcija. Društva bi se trebala koristiti i informacijama dobivenima u skladu sa smjernicama od 1.29. do 1.30. kako bi ispitala i poboljšala svoj sustav praćenja transakcija.

Ažuriranje informacija o dubinskoj analizi stranke

- 4.76. Društva moraju ažurirati informacije o dubinskoj analizi stranke.¹⁰
- 4.77. Pri uspostavi politika i postupaka za ažuriranje informacija o dubinskoj analizi stranke društva bi trebala obratiti posebnu pozornost na potrebu da se i dalje pomno prate informacije o

¹⁰ Članak 14. stavak 5. AMLD-a.

stranci koje će im pomoći da razumiju je li se rizik povezan s poslovnim odnosom promijenio te da se te informacije bilježe. Primjeri informacija koje bi društva trebala bilježiti uključuju očitu promjenu izvora novčanih sredstava stranke, vlasničku strukturu stranke ili ponašanje koje je redovito nedosljedno s ponašanjem ili profilom transakcije koji je društvo očekivalo.

- 4.78. Promjena okolnosti stranke vjerojatno će potaknuti zahtjev za primjenu mjera dubinske analize stranke na tu stranku. U tim situacijama društva možda neće morati ponovno primjenjivati sve mjere dubinske analize stranke, ali bi trebala utvrditi koje će mjere dubinske analize stranke primjenjivati i opseg tih mjera. Primjerice, u niskorizičnim slučajevima društva se mogu koristiti informacijama dobivenima tijekom poslovnog odnosa kako bi ažurirala informacije o dubinskoj analizi stranke koje imaju o stranci.

Smjernica 5.: Vođenje evidencija

- 5.1. Za potrebe članaka 8. i 40. Direktive (EU) 2015/849 društva su dužna voditi evidenciju barem o
- a) informacijama o dubinskoj analizi stranke;
 - b) svojim procjenama rizika; i
 - c) transakcijama.
- 5.2. Društva bi trebala osigurati da je ta evidencija dovoljna da se njihovim nadležnim tijelima dokaže da su poduzete primjerene mjere s obzirom na rizik od pranja novca / financiranja terorizma.

Smjernica 6.: Obuka

- 6.1. Društva moraju obavijestiti svoje osoblje o odredbama koje su uvela radi ispunjavanja svojih obveza SPNFT-a.¹¹
- 6.2. U okviru toga i u skladu sa smjernicama iz glave I., društva bi trebala poduzeti korake kako bi osigurala da osoblje razumije
- a) procjenu rizika cjelokupnog poslovanja i način na koji ona utječe na njihov svakodnevni rad;
 - b) politike i postupke SPNFT-a društva i način njihove primjene; i
 - c) kako prepoznati sumnjive ili neobične transakcije i aktivnosti te kako postupiti u takvim slučajevima.

¹¹ Članak 46. stavak 1. Direktive (EU) 2015/849.

- 6.3. Društva bi trebala osigurati da je obuka u području sprečavanja pranja novca / financiranja terorizma
- a) relevantna za društvo i njegovo poslovanje;
 - b) prilagođena članovima osoblja i njihovim specifičnim ulogama;
 - c) redovito ažurirana; i
 - d) djelotvorna.

Smjernica 7.: Preispitivanje djelotvornosti

- 7.1. Društva bi trebala redovito procjenjivati djelotvornost svojeg pristupa SPNFT-u i odrediti učestalost i intenzitet takvih procjena na temelju procjene rizika, uzimajući u obzir prirodu, veličinu i složenost svojeg poslovanja te razinu rizika od pranja novca / financiranja terorizma kojem su izložena.
- 7.2. Društva bi trebala razmotriti je li opravdana ili potrebna neovisna revizija njihova pristupa.¹²

¹² Članak 8. stavak 4. točka (b) Direktive (EU) 2015/849

Glava II.: Smjernice specifične za pojedini sektor

Smjernice specifične za pojedini sektor navedene u glavi II. dopuna su općim smjernicama iz glave I. ovih smjernica. Trebale bi se tumačiti zajedno s glavom I.

Čimbenici rizika opisani u svakoj sektorskoj smjernici glave II. nisu sveobuhvatni. Društva bi trebala cjelovito razmotriti rizik povezan s određenom situacijom i imati na umu da izolirani čimbenici rizika ne znače nužno promjenu kategorije određenog poslovnog odnosa ili povremene transakcije u smislu višeg ili nižeg rizika.

Svakom sektorskom smjernicom u glavi II. utvrđeni su i primjeri mjera dubinske analize stranke koje bi društva trebala primijeniti na temelju procjene rizika u visokorizičnim situacijama i, ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, u niskorizičnim situacijama. Ti primjeri nisu sveobuhvatni i društva bi trebala odlučiti o najprimjerenijim mjerama dubinske analize stranke u skladu s razinom i vrstom rizika od pranja novca / financiranja terorizma koji su utvrdila.

Smjernica 8.: Sektorske smjernice za korespondentne odnose

- 8.1. U smjernici 8. navedene su smjernice o korespondentnom bankarstvu, kako je definirano u članku 3. točki 8. podtočki (a) Direktive (EU) 2015/849. Društva koja nude druge korespondentne odnose, kako su definirani u članku 3. točki 8. podtočki (b) Direktive (EU) 2015/849, trebala bi prema potrebi primijeniti ove smjernice.
- 8.2. Društva bi trebala uzeti u obzir da u korespondentnom bankovnom odnosu korespondent pruža bankovne usluge respondentu, i to u svojstvu nalogodavaca ili u ime stranaka respondenta. U pravilu korespondent nema uspostavljen poslovni odnos sa strankama respondenta i neće znati njihov identitet, prirodu ili svrhu osnovne transakcije, osim ako su te informacije uključene u upute za plaćanje.
- 8.3. Društva bi trebala uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika i mjere, uz one utvrđene glavom I. ovih smjernica.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

- 8.4. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:
 - a) računom se mogu koristiti druge banke respondenti koje imaju izravan odnos s respondentom, ali ne s korespondentom („uklopljeni račun“ (engl. *nesting*) ili silazni kliring (engl. *downstream clearing*)), što znači da korespondent neizravno pruža usluge drugim bankama koje nisu respondent;
 - b) računom se mogu koristiti drugi subjekti unutar grupe respondenta koji sami nisu bili podvrgnuti dubinskoj analizi korespondenta;
 - c) usluga uključuje otvaranje prolaznog računa (engl. *payable-through account*), kojim se strankama respondenta omogućuje provedba transakcija izravno na računu respondenta.
- 8.5. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:
 - a) odnos je ograničen na tehničku mogućnost SWIFT RMA, odnosno aplikaciju za upravljanje rizikom koja je osmišljena kako bi se upravljalo komunikacijom između financijskih institucija. U SWIFT RMA odnosu respondent, ili druga strana, nema odnos računa za plaćanje;
 - b) banke djeluju u svojstvu nalogodavaca umjesto da samo provode transakcije u ime svojih osnovnih stranaka, primjerice u slučaju usluga kupoprodaje valuta između dviju banaka kada se transakcije provode između nalogodavaca odnosno

banaka i namira transakcija ne uključuje izvršenje plaćanja trećoj strani. U tim slučajevima transakcija se provodi za vlastiti račun banke respondenta;

- c) transakcija se odnosi na prodaju, kupnju ili zalaganje vrijednosnih papira na uređenim tržištima, primjerice djelujući u svojstvu skrbnika ili služeći se skrbnikom s izravnim pristupom, najčešće putem lokalnog sudionika, sustavu namire vrijednosnih papira unutar ili izvan EU-a.

Čimbenici rizika stranke

8.6. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) politike SPNFT-a respondenta te sustavi i kontrole koje je respondent uspostavio kako bi ih provodio ne ispunjavaju standarde propisane Direktivom (EU) 2015/849;
- b) respondent ne podliježe primjerenom nadzoru SPNFT-a;
- c) respondent, njegovo matično društvo ili društvo članica iste grupe kao i respondent nedavno je sankcionirano zbog neodgovarajućih politika i postupaka SPNFT-a i/ili kršenja obaveza SPNFT-a;
- d) respondent u znatnom obujmu posluje sa sektorima koji su povezani s višim razinama rizika od pranja novca / financiranja terorizma. Primjerice, respondent u znatnom obujmu provodi transakcije slanja novca ili transakcije u ime određenih pružatelja usluga novčanih pošiljaka ili mjenjačnica, s nerezidentima ili u valuti koja nije službena valuta države u kojoj ima sjedište;
- e) u rukovodstvo ili vlasništvo respondenta uključene su politički izložene osobe, osobito ako politički izložena osoba može imati znatan utjecaj na respondenta, ako ugled politički izložene osobe, njezin integritet ili njezina primjerenost u svojstvu člana uprave ili nositelja ključne funkcije izaziva zabrinutost ili ako politički izložena osoba dolazi iz jurisdikcije koja je povezana s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma. Društva bi trebala posvetiti posebnu pozornost jurisdikcijama za koje se smatra da je korupcija u njima sustavna ili sveprisutna;
- f) povijest poslovnog odnosa s respondentom izaziva zabrinutost, primjerice zbog neusklađenosti iznosa transakcija s očekivanjima korespondenta na temelju njegovih saznanja o prirodi i obujmu poslovanja respondenta;
- g) ako respondent ne pruži informacije koje je zatražio korespondent za potrebe dubinske analize stranke i pojačane dubinske analize te informacije o platitelju ili primatelju plaćanja koje se zahtijevaju u skladu s Uredbom (EU) 2015/847. U tu

bi svrhu korespondent trebao uzeti u obzir kvantitativne i kvalitativne kriterije utvrđene u Zajedničkim smjernicama JC/GL/2017/16.¹³

8.7. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika: Korespondent je siguran da:

- a) kontrole SPNFT-a respondenta nisu manje učinkovite od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849;
- b) respondent i korespondent dio su iste grupe, respondent nema sjedište u jurisdikciji koja je povezana s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma i uspješno primjenjuje standarde SPN-a grupe koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

8.8. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) respondent ima sjedište u jurisdikciji koja je povezana s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma. Društva bi trebala posvetiti posebnu pozornost jurisdikcijama:
 - i. koje su utvrđene kao visokorizične treće zemlje u skladu s člankom 9. stavkom 2. Direktive (EU) 2015/849;
 - ii. sa znatnim razinama korupcije i/ili drugih predikatnih kaznenih djela pranja novca;
 - iii. bez primjerene sposobnosti pravnog i sudskog sustava za djelotvoran progon takvih kaznenih djela;
 - iv. sa znatnim razinama financiranja terorizma ili terorističkih aktivnosti; ili
 - v. bez djelotvornog nadzora SPNFT-a;
- b) respondent u znatnom obujmu posluje sa strankama sa sjedištima u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma;
- c) matično društvo respondenta ima sjedište ili je osnovano u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma.

8.9. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) respondent ima sjedište u državi članici EGP-a;

¹³ Zajedničke smjernice u skladu s člankom 25. Uredbe (EU) 2015/847 o mjerama koje bi pružatelji platnih usluga trebali poduzeti kako bi otkrili informacije koje nedostaju ili nepotpune informacije o platitelju ili primatelju plaćanja i o postupcima koje bi trebali uvesti s ciljem upravljanja prijenosom novčanih sredstava za koji nedostaju potrebne informacije objavljene 22. rujna 2017.

- b) respondent ima sjedište u trećoj zemlji koja podliježe zahtjevima SPNFT-a koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849 i djelotvorno provodi te zahtjeve (iako bi korespondenti trebali uzeti u obzir da ih to ne izuzima od primjene pojačanih mjera dubinske analize utvrđenih člankom 19. Direktive (EU) 2015/849).

Mjere

8.10. Svi korespondenti trebali bi na respondentu, koji je stranka korespondenta, na temelju procjene rizika provesti mjere dubinske analize stranke utvrđene u članku 13. Direktive (EU) 2015/849. To znači da bi korespondenti trebali:

- a) utvrditi i provjeriti identitet respondenta i njegova stvarnog vlasnika. U okviru toga korespondenti bi trebali prikupiti dovoljno informacija o poslovanju respondenta i njegovu ugledu kako bi utvrdili da nije došlo do povećanja rizika od pranja novca koji je povezan s respondentom. Točnije, korespondenti bi trebali:
 - i. prikupiti informacije o rukovodstvu respondenta i, za potrebe sprečavanja financijskih kaznenih djela, razmotriti važnost svih veza rukovodstva ili vlasnika respondenta s politički izloženim osobama ili drugim visokorizičnim pojedincima; i
 - ii. razmotriti, na temelju procjene rizika, bi li bilo primjereno prikupljanje informacija o glavnom poslovanju respondenta, vrstama stranaka koje privlači te kvaliteti njegovih sustava i kontrola SPNFT-a (uključujući javno dostupne informacije o svim nedavnim regulatornim ili kaznenopravnim sankcijama zbog propusta u sprečavanju pranja novca). Ako je respondent podružnica, društvo kći ili povezano društvo, korespondenti bi ujedno trebali uzeti u obzir status, ugled i kontrole SPN-a matičnog društva;
- b) utvrditi i dokumentirati prirodu i svrhu pružene usluge te odgovornosti pojedine institucije. To može uključivati utvrđivanje, u pisanom obliku, opsega poslovnog odnosa, proizvoda i usluga koji će se isporučiti te načina korištenja i korisnika korespondentnog bankovnog plasmana (npr. mogu li se njime koristiti druge banke u okviru njihova odnosa s respondentom);
- c) pratiti poslovni odnos, uključujući transakcije, u svrhu utvrđivanja promjena u profilu rizičnosti respondenta i otkrivanja neobičnog ili sumnjivog ponašanja, uključujući aktivnosti koje nisu u skladu sa svrhom pruženih usluga ili koje su suprotne obvezama ugovorenima između korespondenta i respondenta. Ako korespondentna banka omogućiti strankama respondenta izravan pristup računu (npr. prolaznim računima ili uklopljenim računima), trebala bi provoditi pojačano stalno praćenje poslovnog odnosa. S obzirom na prirodu korespondentnog bankarstva, praćenje nakon provedbe predstavlja normu;

d) osigurati ažuriranost podataka koje imaju o dubinskoj analizi stranke.

- 8.11. Korespondenti ujedno moraju utvrditi da respondent ne dopušta da njegov račun upotrebljava fiktivna banka, u skladu s člankom 24. Direktive (EU) 2015/849. To može podrazumijevati upućivanje zahtjeva respondentu da potvrdi da ne posluje s fiktivnim bankama, stjecanje uvida u odgovarajuće dijelove politika i postupaka respondenta ili razmatranje javno dostupnih informacija, kao što su zakonske odredbe kojima se zabranjuje pružanje usluga fiktivnim bankama.
- 8.12. U Direktivi (EU) 2015/849 ne postoji odredba kojom se od korespondenata zahtijeva da primijene mjere dubinske analize stranke na pojedinačne stranke respondenta.
- 8.13. Korespondenti bi trebali uzeti u obzir da upitnici za dubinsku analizu stranke koje su omogućile međunarodne organizacije u pravilu nisu osmišljeni kako bi se korespondentima olakšalo da ispune svoje obveze na temelju Direktive (EU) 2015/849. Pri razmatranju upotrebe tih upitnika korespondenti bi trebali procijeniti hoće li im oni biti dovoljni za ispunjenje obveza na temelju Direktive (EU) 2015/849 te bi prema potrebi trebali poduzeti dodatne korake.

Respondenti sa sjedištem u državama koje nisu članice EGP-a

- 8.14. Kako bi ispunili svoju obvezu iz članka 19. Direktive (EU) 2015/849, ako korespondentni odnos podrazumijeva izvršavanje plaćanja s respondentnom institucijom iz treće zemlje, korespondenti bi trebali primjenjivati posebne pojačane mjere dubinske analize, kao i mjere dubinske analize stranke utvrđene u članku 13. Direktive (EU) 2015/849, pri čemu te mjere mogu prilagoditi na temelju procjene rizika. U svim drugim situacijama društva bi trebala primijeniti barem smjernice od 8.10. do 8.13.
- 8.15. Korespondenti moraju primijeniti svaku od tih pojačanih mjera dubinske analize na respondente sa sjedištem u državama koje nisu članice EGP-a, ali korespondenti mogu prilagoditi opseg tih mjera na temelju procjene rizika. Primjerice, ako je korespondent siguran, na temelju primjerenog istraživanja, da respondent sa sjedištem u trećoj zemlji ima djelotvoran režim SPNFT-a, da je podvrgnut djelotvornom nadzoru u pogledu usklađivanja s tim zahtjevima te da ne postoje osnove za sumnju da se politike i postupci SPNFT-a respondenta smatraju ili su se nedavno smatrali neprimjerenima, procjena kontrola respondenta ne mora nužno biti provedena do najsitnijeg detalja.
- 8.16. Korespondenti bi uvijek trebali na primjeren način dokumentirati svoje mjere dubinske analize stranke i pojačane mjere dubinske analize te procese odlučivanja.
- 8.17. Kako bi se društva uskladila s člankom 19. Direktive (EU) 2015/849, mjere na temelju procjene rizika koje ona poduzimaju trebale bi im omogućiti sljedeće:

- a) prikupljanje dovoljno informacija o respondentnoj instituciji radi potpunog razumijevanja prirode poslovanja respondenta kako bi se utvrdio opseg u kojem poslovanje respondenta izlaže korespondenta višem riziku od pranja novca. To bi trebalo obuhvatiti poduzimanje koraka ka razumijevanju i procjeni, na temelju rizika, prirode baze stranaka respondenta, prema potrebi traženjem informacija od respondenta o njegovim strankama, i vrste transakcija koje će respondent provoditi preko korespondentnog računa;
- b) utvrđivanje, na temelju javno dostupnih informacija, ugleda institucije i kvalitete nadzora. To znači da bi korespondent trebao procijeniti mjeru u kojoj se može pouzdati u činjenicu da se respondent podvrgava primjerenom nadzoru u pogledu ispunjenja obveza SPN-a. Niz javno dostupnih resursa, primjerice procjena FATF-a ili FSAP-a, koji sadržavaju dijelove o djelotvornom nadzoru, mogu pomoći korespondentima utvrditi to;
- c) procjenu kontrola SPNFT-a respondentne institucije. To podrazumijeva da bi korespondent trebao provesti kvalitativnu procjenu kontrolnog okvira SPNFT-a, a ne samo ishoditi primjerak politika i postupaka SPN-a respondenta. Tu je procjenu potrebno odgovarajuće dokumentirati. U skladu s pristupom koji se temelji na procjeni rizika, ako je rizik posebno visok i osobito kada je riječ o znatnom obujmu transakcija korespondentnog bankarstva, korespondent bi trebao razmotriti terenske posjete i/ili testiranje uzorka kako bi osigurao da se politike i postupci SPNFT-a respondenta djelotvorno provode;
- d) ishodenje odobrenja višeg rukovodstva, kako je definirano u članku 3. točki 12. Direktive (EU) 2015/849, prije uspostave novih korespondentnih odnosa i ako se pojave znatni novi rizici, primjerice zato što je zemlja u kojoj respondent ima sjedište određena kao visokorizična u skladu s odredbama članka 9. Direktive (EU) 2015/849. Viši rukovoditelj koji daje odobrenje ne bi trebao sponzorirati odnos, a što je viši rizik koji je povezan s odnosom, to rukovoditelj treba biti na višoj funkciji. Korespondenti bi trebali redovito obavještavati više rukovodstvo o visokorizičnim odnosima korespondentnog bankarstva i o koracima koje korespondent poduzima kako bi tim rizikom djelotvorno upravljao;
- e) dokumentiranje odgovornosti svake institucije. Ako već nisu navedeni u njihovom standardnom sporazumu, korespondenti bi trebali sklopiti pisani sporazum koji uključuje barem sljedeće:
 - i. proizvode i usluge pružene respondentu;
 - ii. na koji način i tko se može koristiti korespondentnim bankovnim plasmanom (npr. mogu li se druge banke koristiti njime u svojem odnosu s respondentom), koje su odgovornosti respondenta u pogledu SPNFT-a;

- iii. način na koji će korespondent pratiti odnos kako bi utvrdio da respondent ispunjava svoje obveze na temelju tog sporazuma (primjerice *ex post* praćenjem transakcija);
 - iv. informacije koje bi respondent trebao dostaviti na zahtjev korespondenta (posebno u svrhu praćenja korespondentnog odnosa) i razuman rok do kojeg bi informacije trebalo dostaviti (uzimajući u obzir složenost lanca plaćanja ili korespondentnog lanca).
- f) u pogledu prolaznih računa i uklopljenih računa, sigurnost da je kreditna ili financijska respondentna institucija provjerila identitet i provela stalnu dubinsku analizu stranke koja ima izravan pristup računima korespondenta i koja na zahtjev može korespondentnoj instituciji pružiti odgovarajuće podatke za dubinsku analizu stranke. Korespondenti bi trebali nastojati ishoditi potvrdu respondenta da se relevantni podatci mogu pružiti na zahtjev.

Respondenti sa sjedištem u državama članicama EGP-a

- 8.18. Ako respondent ima sjedište u jednoj od država EGP-a, ne primjenjuje se članak 19. Direktive (EU) 2015/849. Neovisno o tome, korespondent je i dalje obavezan primijeniti mjere dubinske analize stranke na temelju procjene rizika u skladu s člankom 13. Direktive (EU) 2015/849.
- 8.19. Kada je rizik koji je povezan s određenim respondentom sa sjedištem u državi unutar EGP-a povećan, korespondenti moraju primijeniti pojačane mjere dubinske analize u skladu s člankom 18. Direktive (EU) 2015/849. U tom slučaju korespondenti bi trebali uzeti u obzir primjenu barem nekih pojačanih mjera dubinske analize koje su opisane u članku 19. Direktive (EU) 2015/849, osobito u članku 19. točkama (a) i (b).

Respondenti s poslovnim nastanom u visokorizičnim trećim zemljama i korespondentni odnosi koji uključuju visokorizične treće zemlje

- 8.20. Korespondenti bi trebali utvrditi koji njihovi poslovni odnosi uključuju visokorizične treće zemlje utvrđene u skladu s člankom 9. stavkom 2. Direktive (EU) 2015/849.
- 8.21. Korespondenti bi ujedno trebali, u okviru svojih standardnih mjera dubinske analize stranke, utvrditi kolika je vjerojatnost da će respondent započeti transakcije koje uključuju visokorizične treće zemlje, uključujući slučajeve u kojima znatan dio vlastitih stranaka respondenta održava relevantne profesionalne ili osobne veze s visokorizičnim trećim zemljama.
- 8.22. Kako bi ispunila svoju obvezu iz članka 18.a, društva bi trebala osigurati da primjenjuju i članke 13. i 19. Direktive (EU) 2015/849.

- 8.23. Osim ako je korespondent procijenio rizik od pranja novca / financiranja terorizma koji proizlazi iz odnosa s respondentom kao posebno visok, korespondenti bi trebali moći ispuniti zahtjeve iz članka 18.a stavka 1. primjenom članaka 13. i 19. Direktive (EU) 2015/849.
- 8.24. Kako bi ispunili svoju obvezu iz članka 18.a stavka 1. točke (c) Direktive (EU) 2015/849, korespondenti bi prema potrebi trebali primijeniti smjernicu 8.17. podtočku (c) i voditi računa o procjeni primjerenosti politika i postupaka respondenta za utvrđivanje izvora novčanih sredstava i izvora imovine njegovih stranaka, provoditi terenske posjete ili provjere uzoraka ili zatražiti od respondenta da dostavi dokaz o zakonitom podrijetlu izvora imovine ili izvora novčanih sredstava određene stranke.
- 8.25. Ako države članice zahtijevaju od društava da primijene dodatne mjere u skladu s člankom 18.a stavkom 2., korespondenti bi trebali primijeniti jedno ili više od sljedećeg:
- a) povećanje učestalosti preispitivanja informacija o respondentu u vezi s dubinskom analizom stranke i procjene rizika tog respondenta;
 - b) zahtijevanje temeljitije procjene kontrola SPNFT-a koje provodi respondent. U tim visokorizičnim situacijama korespondenti bi trebali uzeti u obzir preispitivanje neovisnog revizorskog izvješća o kontrolama SPNFT-a respondenta, provedbu razgovora sa službenicima za praćenje usklađenosti, naručivanje pregleda treće strane ili provedbu terenskih posjeta;
 - c) zahtijevanje pojačanog i strožeg praćenja. Praćenje transakcija u stvarnom vremenu jedna je od pojačanih mjera dubinske analize koje bi banke trebale uzeti u obzir u situacijama u kojima je rizik od pranja novca / financiranja terorizma posebno povećan. U okviru toga korespondenti bi trebali uzeti u obzir održavanje trajnog dijaloga s respondentom kako bi se bolje razumjeli rizici povezani s korespondentnim odnosom i olakšala brza razmjena smislenih informacija ako je to potrebno;
 - d) zahtijevanje pojačanog praćenja prijenosa novčanih sredstava kako bi se osiguralo otkrivanje informacija o platitelju i/ili primatelju plaćanja koje nedostaju ili nepotpune informacije u skladu s Uredbom (EU) 2015/847 te u skladu sa Zajedničkim smjernicama JC/GL/2017/16;¹⁴
 - e) ograničavanje poslovnih odnosa ili transakcija koje uključuju visokorizične treće zemlje u smislu prirode, obujma ili načina plaćanja, nakon temeljite procjene rezidualnog rizika koji predstavlja korespondentni odnos.

¹⁴ Zajedničke smjernice u skladu s člankom 25. Uredbe (EU) 2015/847 o mjerama koje bi pružatelji platnih usluga trebali poduzeti kako bi otkrili informacije koje nedostaju ili nepotpune informacije o platitelju ili primatelju plaćanja i o postupcima koje bi trebali uvesti s ciljem upravljanja prijenosom novčanih sredstava za koji nedostaju potrebne informacije objavljene 22. rujna 2017.(JC/GL/2017/16).

Smjernica 9.: Sektorska smjernica za banke koje posluju s građanstvom

- 9.1. Za potrebe ovih smjernica, poslovanje banke s građanstvom znači pružanje bankovnih usluga fizičkim osobama te malim i srednjim poduzećima. Primjeri bankovnih proizvoda i usluga namijenjenih građanstvu uključuju tekuće račune, hipoteke, štedne račune, potrošačke i ročne kredite te kreditne linije.
- 9.2. Zbog prirode proizvoda i usluga koji se nude, relativno lake dostupnosti i često znatnog obujma transakcija i poslovnih odnosa poslovanje s građanstvom osjetljivo je na financiranje terorizma i na sve faze procesa pranja novca. Istodobno, broj poslovnih odnosa i transakcija povezanih s poslovanjem s građanstvom može znatno otežati utvrđivanje rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog s pojedinačnim poslovnim odnosima te uočavanje sumnjivih transakcija.
- 9.3. Banke bi trebale uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika i mjere, uz one utvrđene glavom I. ovih smjernica. Banke koje pružaju usluge iniciranja plaćanja ili usluge pružanja informacija o računu trebale bi se voditi i sektorskom smjernicom 18.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

- 9.4. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:
 - a) značajke proizvoda pogoduju anonimnosti;
 - b) proizvod omogućuje plaćanja trećih strana koje nisu povezane s proizvodom niti su unaprijed identificirane, u slučajevima kada se ne očekuju takva plaćanja, primjerice u slučaju hipoteka ili kredita;
 - c) proizvodom nisu postavljena ograničenja prometa, prekograničnih transakcija ili sličnih značajki proizvoda;
 - d) novi proizvodi i nove poslovne prakse, uključujući nove mehanizme isporuke, te upotreba novih tehnologija ili tehnologija u razvoju za nove i postojeće proizvode ako za njih još ne postoji jasno razumijevanje;
 - e) kreditiranje (uključujući hipotekarno) uz osiguranje vrijednošću imovine u drugim jurisdikcijama, posebno u zemljama u kojima je teško utvrditi ima li stranka zakonsko pravo na kolateralu ili u kojima je teško potvrditi identitet strana koje jamče za kredit;
 - f) neobično velik broj ili znatna vrijednost transakcija.

9.5. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) ograničena je funkcionalnost proizvoda, primjerice u slučaju:
 - i. štednog proizvoda na određeni rok, s niskim pragom štednje;
 - ii. proizvoda kod kojeg nije moguće ostvariti pogodnosti u korist treće strane;
 - iii. proizvoda kod kojeg je moguće ostvariti pogodnosti samo dugoročno ili u određenu svrhu, kao što je umirovljenje ili kupnja nekretnina;
 - iv. kredita niske vrijednosti, uključujući kredit koji uvjetuje kupnju određene potrošačke robe ili usluge; ili
 - v. proizvoda niske vrijednosti, uključujući leasing, kada se zakonsko i stvamo vlasništvo nad imovinom ne prenosi na stranku do raskida ugovornog odnosa ili se uopće ne prenosi;
- b) proizvod je namijenjen isključivo određenim kategorijama stranaka, npr. umirovljenicima, roditeljima u ime njihove djece ili maloljetnicima dok ne dosegnu punoljetnost;
- c) transakcije se moraju provesti na računu koji glasi na ime stranke kod kreditne ili financijske institucije koja podliježe zahtjevima SPNFT-a koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849;
- d) ne postoji pogodnost prekomjernog plaćanja.

Čimbenici rizika stranke

9.6. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) vrsta stranke, primjerice:
 - i. riječ je o poduzeću usmjerenom na gotovinu;
 - ii. stranka je poduzeće povezano s višim razinama rizika od pranja novca, primjerice određeni pružatelji usluga novčanih pošiljaka i pružatelji usluga igara na sreću;
 - iii. stranka je poduzeće povezano s višim rizikom od korupcije, primjerice poduzeće koje posluje u industrijama vađenja minerala ili trgovanja oružjem;
 - iv. stranka je neprofitna organizacija koja podržava jurisdikcije povezane s povećanim rizikom od financiranja terorizma;

- v. stranka je novo poduzeće koje nema odgovarajući poslovni profil ili povijest poslovanja;
 - vi. stranka je nerezident. Banke bi trebale uzeti u obzir da se člankom 16. Direktive 2014/92/EU daje pravo strankama koje zakonito borave u Europskoj uniji da otvore osnovni bankovni račun, iako se pravo na otvaranje i korištenje osnovnog računa za plaćanje primjenjuje isključivo ako banke mogu ispuniti svoje obveze SPNFT-a te se njime banke ne oslobađa obveze da utvrde i procijene rizik od pranja novca / financiranja terorizma, uključujući rizik povezan sa strankom koja nije rezident u državi članici u kojoj banka ima sjedište.¹⁵
 - vii. nije moguće jednostavno utvrditi identitet stvarnog vlasnika stranke, primjerice zbog neobične, neopravdano složene ili netransparentne strukture vlasništva stranke ili zbog toga što stranka izdaje dionice na donositelja;
- b) ponašanje stranke, primjerice:
- i. stranka nevoljko pruža informacije potrebne za provedbu dubinske analize stranke ili ostavlja dojam da namjerno izbjegava osobni susret;
 - ii. dokaz o identitetu stranke u neobičnom je obliku iz razloga koji nije očit;
 - iii. ponašanje ili broj transakcija stranke nije u skladu s očekivanjima koja proizlaze iz kategorije kojoj stranka pripada ili je neočekivan s obzirom na informacije koje je stranka dala prilikom otvaranja računa;
 - iv. stranka se čudno ponaša, primjerice stranka neočekivano i bez razumnog objašnjenja ubrzava ugovoreni plan otplate, i to putem jednokratnih otplata ili prijevremenim raskidom; deponira ili zahtijeva isplate novčanica velike vrijednosti bez očitog razloga; zabilježeno je povećanje aktivnosti stranke nakon razdoblja neaktivnosti; ili stranka provodi transakcije za koje ne postoji očito ekonomsko opravdanje.

9.7. Sljedeći čimbenik može doprinijeti smanjenju rizika:

- a) riječ je o dugogodišnjoj stranci čije prijašnje transakcije nisu izazivale sumnju ili zabrinutost, a traženi proizvod ili usluga u skladu su s profilom rizika stranke.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

9.8. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

¹⁵ Vidjeti „Mišljenje EBA-e o primjeni mjera dubinske analize na stranke koje su tražitelji azila iz visokorizičnih trećih zemalja ili teritorija”: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1359456/EBA-Op-2016-07+%28Opinion+on+Customer+Due+Diligence+on+Asylum+Seekers%29.pdf>

- a) finacijska sredstva stranke potječu od osobnih ili poslovnih veza s jurisdikcijama koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma;
- b) primatelj plaćanja nalazi se u jurisdikciji koja je povezana s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma. Društva bi trebala obratiti posebnu pozornost na jurisdikcije za koje se zna da financiraju ili podržavaju terorističke aktivnosti ili u kojima djeluju terorističke skupine te na jurisdikcije koje podliježu finacijskim sankcijama, embargu ili mjerama koje su povezane s terorizmom, financiranjem terorizma ili širenjem naoružanja.

9.9. Sljedeći čimbenik može doprinijeti smanjenju rizika:

- a) države povezane s transakcijom imaju režim SPNFT-a koji nije manje učinkovit od onog propisanog Direktivom (EU) 2015/849 i povezane su s niskim razinama predikatnih kaznenih djela.

Čimbenici rizika distribucijskih kanala

9.10. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) poslovni odnosi koji se odvijaju bez nazočnosti stranke ako pritom nisu uspostavljeni nikakvi dodatni odgovarajući sigurnosni mehanizmi, primjerice elektronički potpisi, sredstva elektroničke identifikacije u skladu s Uredbom (EU) br. 910/2014 i provjere prijevera lažnim predstavljanjem;
- b) oslanjanje na mjere dubinske analize stranke koje primjenjuju treće strane u situacijama kada banka nije u dugoročnom odnosu s trećom stranom koja upućuje stranku;
- c) novi kanali isporuke koji još nisu ispitani.

9.11. Sljedeći čimbenik može doprinijeti smanjenju rizika:

- a) proizvod je dostupan samo onim strankama koje ispunjavaju posebne kriterije prihvatljivosti koje su utvrdila nacionalna javna tijela, kao u slučaju korisnika državne pomoći ili posebnih štednih proizvoda za djecu koja su registrirana u određenoj državi članici.

Mjere

9.12. Ako se banke koriste automatiziranim sustavima za utvrđivanje rizika od pranja novca / financiranja terorizma koji je povezan s pojedinačnim poslovnim odnosima ili povremenim transakcijama te za utvrđivanje sumnjivih transakcija, trebale bi osigurati primjerenost tih sustava za predviđenu svrhu u skladu s kriterijima utvrđenima glavom I.

Upotreba automatiziranih informacijskih sustava nikada se ne bi trebala smatrati zamjenom za oprez koji je osoblje dužno primijeniti.

Pojačana dubinska analiza stranke

9.13. Ako je rizik povezan s poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom povećan, banke moraju primijeniti pojačane mjere dubinske analize u skladu s člankom 18. Direktive (EU) 2015/849. One mogu uključivati:

- a) provjeru identiteta stranke i stvarnog vlasnika na temelju više pouzdanih i neovisnih izvora;
- b) identifikaciju i provjeru identiteta drugih dioničara koji nisu stvarni vlasnici stranke ili bilo kojih fizičkih osoba koje imaju ovlasti obavljati transakcije na računu ili davati upute o prijenosu novčanih sredstava ili prijenosu vrijednosnih papira;
- c) prikupljanje dodatnih informacija o stranci te prirodi i svrsi poslovnog odnosa kako bi izgradile potpuniji profil stranke, primjerice pretraživanjem otvorenih izvora ili nepovoljnih napisa iz medija ili angažiranjem treće strane za izradu obavještajnog izvješća. Primjeri vrste informacija koje banke mogu tražiti uključuju:
 - i. prirodu poslovanja ili zaposlenja stranke;
 - ii. izvor imovine stranke i izvor novčanih sredstava stranke koji su uključeni u poslovni odnos kako bi se banke osigurale da je riječ o zakonito stečenim sredstvima;
 - iii. svrhu transakcije, uključujući, prema potrebi, odredište novčanih sredstava stranke;
 - iv. informacije o bilo kakvim vezama koje stranka može imati s drugim jurisdikcijama (središnjim uredima, pogonima, podružnicama itd.) i pojedincima koji mogu utjecati na poslovanje; ili
 - v. ako stranka ima sjedište u drugoj zemlji, razlog zašto traži uslugu namijenjenu građanstvu izvan svoje jurisdikcije;
- d) povećanje učestalosti praćenja transakcija;
- e) pregled i, prema potrebi, češće ažuriranje informacija i dokumentacije. Ako je rizik povezan s određenim odnosom posebno visok, banke bi trebale revidirati poslovni odnos na godišnjoj osnovi.

9.14. U pogledu poslovnih odnosa ili transakcija koje uključuju visokorizične treće zemlje banke bi trebale slijediti smjernice iz glave I.

Pojednostavljena dubinska analiza stranke

9.15. U niskorizičnim okolnostima i u mjeri u kojoj je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom banke mogu primijeniti pojednostavljene mjere dubinske analize, koje mogu uključivati:

- a) za stranke koje podliježu sustavu dodjeljivanja dozvola i regulatornom režimu, provjeru identiteta na temelju dokaza o podlijevanju stranke tom režimu, primjerice pretraživanjem javnog registra regulatora;
- b) provjeru identiteta stranke i, prema potrebi, stvarnog vlasnika tijekom uspostave poslovnog odnosa u skladu s člankom 14. stavkom 2. Direktive (EU) 2015/849;
- c) pretpostavku da plaćanje s računa koji glasi isključivo na ime stranke ili koji stranka dijeli s drugom osobom kod uređene kreditne ili financijske institucije u državi članici EGP-a ispunjava zahtjeve propisane člankom 13. stavkom 1. točkama (a) i (b) Direktive (EU) 2015/849;
- d) prihvaćanje alternativnih oblika dokazivanja identiteta koji ispunjavaju kriterij neovisnog i pouzdanog izvora iz članka 13. stavka 1. točke (a) Direktive (EU) 2015/849, kao što je dopis koji državna agencija ili drugo pouzdano javno tijelo uputi stranci, ako postoje opravdani razlozi zbog kojih stranka ne može predložiti uobičajeni dokaz o identitetu i uz uvjet da nema razloga za sumnju;
- e) ažuriranje informacija za provedbu dubinske analize stranke samo u slučaju nastanka događaja koji je okidač, kao što je zahtjev stranke za ugovaranje novog proizvoda ili proizvoda višeg rizika ili promjena u ponašanju stranke ili profilu transakcije, koji upućuju na to da rizik povezan s poslovnim odnosom više nije nizak.

Zbirni računi

9.16. Ako stranka određene banke otvori „zbirni račun“ kako bi upravljala sredstvima koja pripadaju vlastitim klijentima stranke, banka bi trebala primijeniti potpune mjere dubinske analize stranke, uključujući postupanje prema klijentima stranke kao prema stvarnim vlasnicima sredstava na zbirnom računu i provjeravanje njihovih identiteta.

9.17. Ako postoje naznake da je rizik koji je povezan s poslovnim odnosom visok, banke su dužne primijeniti pojačane mjere dubinske analize utvrđene člankom 18. Direktive (EU) 2015/849 kao primjerene mjere.

9.18. Međutim, ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, kada je rizik povezan s poslovnim odnosom nizak i podliježe uvjetima navedenima u nastavku, banka može primijeniti pojednostavljene mjere dubinske analize uz uvjet:

- a) da je stranka društvo koje podliježe obvezama SPNFT-a u državi članici EGP-a ili trećoj zemlji s režimom SPNFT-a koji nije manje učinkovit od režima propisanog Direktivom (EU) 2015/849 i da se društvo uspješno nadzire u pogledu usklađenosti s navedenim zahtjevima;
- b) da stranka nije društvo, nego drugi obveznik primjene mjera SPNFT-a u državi članici EGP-a koji se uspješno nadzire u pogledu usklađenosti s navedenim zahtjevima;
- c) da je rizik od pranja novca / financiranja terorizma koji je povezan s poslovnim odnosom nizak, na temelju procjene poslovanja stranke koju provodi banka, vrste klijenata kojima stranka pruža usluge i, među ostalim razmatranjima, jurisdikcija kojima je poslovanje stranke izloženo;
- d) da je banka sigurna da stranka primjenjuje učinkovite mjere i mjere dubinske analize na temelju procjene rizika na svoje klijente i stvarne vlasnike svojih klijenata (za banku može biti primjereno da poduzme mjere na temelju procjene rizika kako bi procijenila primjerenost politika i postupaka stranke koje se tiču dubinske analize stranke, primjerice uspostavljajući izravnu vezu sa strankom); i
- e) da je banka poduzela korake na temelju procjene rizika kako bi bila sigurna da će stranka pružiti informacije i dokumentaciju potrebne za dubinsku analizu svojih osnovnih stranaka koje su stvarni vlasnici sredstava na zbirnom računu, i to neposredno nakon upućivanja zahtjeva, primjerice uključivanjem mjerodavnih odredbi u ugovor koji sklapa sa strankom ili ispitivanjem, na uzorku, sposobnosti stranke da na zahtjev pruži informacije potrebne za dubinsku analizu.

9.19. Ako se ispune uvjeti za primjenu pojednostavljene dubinske analize na zbirne račune, pojednostavljene mjere dubinske analize mogu se sastojati od toga da banka:

- a) utvrdi i provjeri identitet stranke, uključujući stvarne vlasnike stranke (ali ne i osnovne klijente stranke);
- b) procijeni svrhu i predviđenu prirodu poslovnog odnosa; i
- c) stalno prati poslovni odnos.

Stranke koje nude usluge povezane s virtualnim valutama

9.20. Društva bi trebala uzeti u obzir činjenicu da, osim pružatelja usluga razmjene virtualne valute i fiducijarnih valuta te pružatelja skrbničke usluge novčanika koji su obveznici u skladu s

Direktivom (EU) 2015/849, izdavanje ili držanje virtualnih valuta, kako su definirane u članku 3. točki 18. Direktive (EU) 2015/849, u velikoj mjeri nije regulirano u EU-u te se time povećavaju rizici od pranja novca / financiranja terorizma. Društva mogu pogledati izvješće EBA-e o kryptoimovini iz siječnja 2019.

- 9.21. Pri ulasku u poslovni odnos sa strankama koje pružaju usluge povezane s virtualnim valutama društva bi u okviru svoje procjene rizika stranke od pranja novca / financiranja terorizma trebala uzeti u obzir rizik od pranja novca / financiranja terorizma povezan s virtualnim valutama.
- 9.22. Društva bi, među ostalim, trebala uzeti u obzir da poslovanje s virtualnim valutama znači sljedeće:
- a) djelovanje kao platforma za trgovanje virtualnim valutama na kojoj se obavljaju razmjene fiducijarne valute i virtualne valute;
 - b) djelovanje kao platforma za trgovanje virtualnim valutama na kojoj se obavljaju razmjene virtualnih valuta;
 - c) djelovanje kao platforma za trgovanje virtualnim valutama koja omogućuje istorazinske transakcije (engl. *peer-to-peer*);
 - d) pružanje usluga skrbničkog novčanika;
 - e) organizacija, savjetovanje ili ostvarivanje koristi od „inicijalne ponude povezane s kryptovalutama” (ICOs).
- 9.23. Kako bi se osiguralo smanjenje rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog s takvim strankama, banke ne bi trebale primjenjivati pojednostavljene mjere dubinske analize. Društva bi u okviru svojih mjera dubinske analize stranke trebala barem:
- a) stupiti u dijalog sa strankom kako bi razumjela prirodu poslovanja i rizike od pranja novca / financiranja terorizma koje ono predstavlja;
 - b) osim provjere identiteta stvarnih vlasnika stranke, provesti dubinsku analizu višeg rukovodstva u mjeri u kojoj se oni razlikuju, uključujući uzimanje u obzir svih nepovoljnih informacija;
 - c) razumjeti u kojoj mjeri te stranke primjenjuju vlastite mjere dubinske analize stranke na svoje klijente na temelju zakonske obveze ili na dobrovoljnoj osnovi;
 - d) utvrditi je li stranka registrirana ili ima li dozvolu za rad u državi članici EGP-a ili u trećoj zemlji te zauzeti stajalište o primjerenosti sustava SPNFT-a te treće zemlje;

- e) utvrditi jesu li poduzeća koja upotrebljavaju inicijalne ponude povezane s kriptovalutama u obliku virtualnih valuta za prikupljanje novca zakoniti, prema potrebi, regulirana.

9.24. Ako se rizik povezan s takvim strankama poveća, banke bi trebale primjenjivati pojačane mjere dubinske analize u skladu s glavom I.

Smjernica 10: Sektorska smjernica za izdavatelje elektroničkog novca

- 10.1. U smjernici 10. navedene su smjernice za izdavatelje elektroničkog novca, kako su definirani člankom 2. točkom 3. Direktive 2009/110/EZ. Razina rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog s elektroničkim novcem, kako je definiran u članku 2. točki 2. Direktive 2009/110/EZ (e-novac), ponajprije ovisi o značajkama pojedinih proizvoda elektroničkog novca i stupnju u kojem se izdavatelj elektroničkog novca koristi drugim osobama za distribuiranje i iskup elektroničkog novca u njihovo ime u skladu s člankom 3. stavkom 4. Direktive 2009/110/EZ.
- 10.2. Društva koja izdaju elektronički novac trebala bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika i mjere, uz one utvrđene glavom I. ovih smjernica. Društva čije odobrenje uključuje pružanje poslovnih aktivnosti kao usluga iniciranja plaćanja i usluga pružanja informacija o računu trebala bi se voditi i sektorskom smjernicom 18. U ovom kontekstu može biti relevantna i sektorska smjernica 11. za pružatelje usluga novčanih pošiljaka.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda

- 10.3. Izdavatelji elektroničkog novca trebali bi uzeti u obzir rizik od pranja novca / financiranja terorizma koji je povezan s:
- a) pragovima;
 - b) metodom financiranja; i
 - c) korišću i unovčivošću.
- 10.4. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:
- a) pragovi: proizvod omogućuje
 - i. plaćanja velike ili neograničene vrijednosti, punjenje ili iskup, uključujući podizanje gotovine;
 - ii. velik broj plaćanja, punjenja ili iskupa, uključujući podizanje gotovine;
 - iii. visok ili neograničen iznos sredstava koji se može položiti na proizvod/račun za elektronički novac.
 - b) metoda financiranja: proizvod može biti

- i. nadopunjen anonimno, primjerice gotovinom, anonimnim elektroničkim novcem ili proizvodima elektroničkog novca koji podliježu izuzeću iz članka 12. Direktive (EU) 2015/849;
 - ii. financiran plaćanjima neidentificiranih trećih strana;
 - iii. financiran drugim proizvodima elektroničkog novca.
- c) korist i unovčivost: proizvod
- i. omogućuje prijenose s jedne osobe na drugu;
 - ii. kao sredstvo plaćanja prihvatilo ga je niz trgovaca ili prodajnih mjesta;
 - iii. posebno je osmišljen za prihvat kao sredstvo plaćanja kod trgovaca koji prodaju robu i usluge povezane s visokim rizikom od financijskog kriminala, primjerice internetske igre na sreću;
 - iv. može se upotrijebiti u prekograničnim transakcijama ili u različitim jurisdikcijama;
 - v. osmišljen je tako da ga upotrebljavaju osobe koje nisu stranka, primjerice određeni partnerski kartični proizvodi (ali ne darovne kartice niske vrijednosti);
 - vi. omogućuje podizanje velikih iznosa gotovine.

10.5. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) pragovi: proizvod
- i. ima niska ograničenja plaćanja, punjenja ili iskupa, uključujući podizanje gotovine (iako bi društva trebala uzeti u obzir da niski prag sam po sebi ne mora biti dovoljan za umanjenje rizika od financiranja terorizma);
 - ii. ima ograničen broj plaćanja, punjenja ili iskupa, uključujući podizanje gotovine u zadanom razdoblju;
 - iii. ima ograničenje iznosa sredstava koji se u određenom trenutku može odjednom položiti na proizvod / račun za elektronički novac;
- b) financiranje: proizvod
- i. zahtijeva da sredstva za kupnju ili ponovno punjenje budu uistinu povučena s računa koji glasi isključivo na ime stranke ili ga stranka dijeli s nekom osobom kod kreditne ili financijske institucije unutar EGP-a;

- c) korist i unovčivost: proizvod
 - i. ne dopušta ili strogo ograničava podizanje gotovine;
 - ii. može se koristiti isključivo unutar države;
 - iii. prihvaća ograničen broj trgovaca ili prodajnih mjesta s čijim je poslovanjem izdavatelj elektroničkog novca upoznat;
 - iv. posebno je osmišljen da se njime ograniči da ga upotrebljavaju trgovci koji trguju robom i uslugama koje su povezane s visokim rizikom od financijskog kriminala;
 - v. prihvaćen je kao sredstvo plaćanja za ograničene vrste niskorizičnih usluga ili proizvoda.

Čimbenici rizika stranke

10.6. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) stranka kupuje nekoliko proizvoda elektroničkog novca od istog izdavatelja, često puni proizvod ili unutar kraćeg razdoblja bez ekonomskog opravdanja nekoliko puta podiže novac; kada su sami distributeri (ili zastupnici u svojstvu distributera) obveznici, navedeno se primjenjuje i na proizvode elektroničkog novca različitih izdavatelja koji su kupljeni od istog distributera;
- b) transakcije stranke uvijek su tek neznatno manje od ograničenja vrijednosti/transakcije;
- c) postoje naznake da proizvod upotrebljava nekoliko osoba čiji identitet nije poznat izdavatelju (npr. proizvod se istodobno upotrebljava s nekoliko IP adresa);
- d) česte su promjene identifikacijskih podataka stranke, kao što je kućna adresa ili IP adresa, ili povezanih bankovnih računa;
- e) proizvod se ne upotrebljava za izvornu namjenu, primjerice upotrebljava se preko granice, a predviđen je za upotrebu kao darovna kartica trgovačkog centra.

10.7. Sljedeći čimbenik može doprinijeti smanjenju rizika:

- a) proizvod je namijenjen isključivo određenim kategorijama stranaka, primjerice korisnicima državne pomoći ili zaposlenicima društva koje ih izdaje kako bi pokrilo korporativne troškove.

Čimbenici rizika distribucijskih kanala

10.8. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) internetska distribucija i distribucija bez nazočnosti stranke i bez odgovarajućih sigurnosnih mehanizama, kao što su elektronički potpisi, sredstva elektroničke identifikacije izdana u skladu s kriterijima utvrđenima Uredbom (EU) br. 910/2014 i mjere za sprečavanje prijevара lažnim predstavljanjem;
- b) distribucija putem posrednika koji sami nisu obveznici na temelju Direktive (EU) 2015/849 ili nacionalnog zakonodavstva, gdje je primjenjivo, kada se izdavatelj elektroničkog novca:
 - i. oslanja na posrednika da ispuni određene obveze SPNFT-a izdavatelja elektroničkog novca;
 - ii. nije siguran da je posrednik uspostavio primjerene sustave i kontrole SPNFT-a; i
 - iii. segmentacija usluga odnosno pružanje usluga elektroničkog novca koje pruža nekoliko operativno neovisnih pružatelja usluga bez odgovarajućeg nadzora i koordinacije.

10.9. Društva bi prije potpisivanja sporazuma o distribuciji s trgovcem trebala razumjeti prirodu i svrhu poslovanja trgovca kako bi se uvjerila da su isporučena roba i usluge zakonite te kako bi procijenila rizik od pranja novca / financiranja terorizma povezan s poslovanjem trgovca. U slučaju internetskog trgovca društva bi trebala poduzeti i korake za razumijevanje vrste stranaka koje taj trgovac privlači te utvrditi očekivani obujam i veličinu transakcija kako bi uočila sumnjive ili neobične transakcije.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

10.10. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) primatelj plaćanja nalazi se u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma i/ili je proizvod izdan ili prima sredstva iz izvora u takvoj jurisdikciji. Društva bi trebala obratiti posebnu pozornost na jurisdikcije za koje se zna da financiraju ili podržavaju terorističke aktivnosti ili u kojima djeluju terorističke skupine te na jurisdikcije koje podliježu financijskim sankcijama, embargu ili mjerama koje su povezane s terorizmom, financiranjem terorizma ili širenjem naoružanja.

Mjere

Mjere dubinske analize stranke

10.11. Društva bi trebala primjenjivati mjere dubinske analize stranke na:

- a) vlasnika računa ili proizvoda elektroničkog novca; i

- b) imatelje dodatnih kartica. Ako su proizvodi povezani s više kartica, društva bi trebala utvrditi jesu li sklopila jedan ili više poslovnih odnosa te bi li imatelji dodatnih kartica mogli biti stvarni vlasnici.

10.12. Nacionalno zakonodavstvo može omogućiti izuzeće od identifikacije i provjere identiteta stranke i stvarnog vlasnika te procjene prirode i svrhe poslovnog odnosa za određene proizvode elektroničkog novca u skladu s člankom 12. Direktive (EU) 2015/849.

10.13. Društva bi trebala uzeti u obzir da se izuzeće na temelju članka 12. Direktive (EU) 2015/849 ne odnosi na obvezu stalnog praćenja transakcija i poslovnog odnosa, kao što ih ne izuzima ni od obveze utvrđivanja i prijavljivanja sumnjivih transakcija; to znači da bi društva trebala osigurati da prikupe dovoljno informacija o svojim strankama ili vrsti stranaka kojima je njihov proizvod namijenjen kako bi mogla provoditi učinkovito stalno praćenje poslovnog odnosa.

10.14. Primjeri vrsta sustava praćenja koje bi društva trebala uspostaviti uključuju:

- a) sustave za praćenje transakcija koji otkrivaju nepravilnosti ili sumnjive uzorke ponašanja, uključujući neočekivanu upotrebu proizvoda na način za koji nije predviđen; društvo može biti u mogućnosti deaktivirati proizvod ručno ili kontrolama na sklopu dok se ne uvjeri da ne postoje osnove za sumnju;
- b) sustave koji utvrđuju odstupanja između pruženih i otkrivenih informacija, primjerice između informacija o državi podrijetla i IP adrese otkrivene elektroničkim putem;
- c) sustave koji uspoređuju dostavljene podatke s podacima o drugim poslovnim odnosima i koji mogu utvrditi uzorke kao što su isti instrument financiranja ili isti podaci za kontakt;
- d) sustave koji utvrđuju koristi li se proizvod s trgovcima koji trguju robom i uslugama koje su povezane s visokim rizikom od financijskog kriminala;
- e) sustave koji povezuju proizvode elektroničkog novca s uređajima ili IP adresama za internetske transakcije.

Pojačana dubinska analiza stranke

10.15. Kako bi se uskladili s člankom 18.a u pogledu poslovnih odnosa ili transakcija koje uključuju visokorizične treće zemlje, izdavatelji elektroničkog novca trebali bi primijeniti pojačane mjere dubinske analize koje su u tom pogledu utvrđene u glavi I.

10.16. Primjeri pojačanih mjera dubinske analize koje bi društva trebala primijeniti u svim ostalim visokorizičnim situacijama uključuju:

- a) prikupljanje dodatnih informacija o strankama tijekom identifikacije, kao što su informacije o izvoru novčanih sredstava;
- b) primjenu dodatnih mjera provjere iz šireg niza pouzdanih i neovisnih izvora (npr. provjera u internetskim bazama podataka) kako bi se provjerio identitet stranke ili stvarnog vlasnika;
- c) prikupljanje dodatnih informacija o predviđenoj svrsi poslovnog odnosa, primjerice upućivanjem pitanja strankama o njihovu poslovanju ili jurisdikcijama u koje namjeravaju prenositi elektronički novac;
- d) prikupljanje informacija o trgovcu / primatelju plaćanja, osobito ako izdavatelj elektroničkog novca ima razloga sumnjati da se njegovi proizvodi upotrebljavaju kako bi se kupila nezakonita roba ili roba namijenjena samo određenim dobnim skupinama;
- e) provjere prijevara identiteta kako bi se osiguralo da se stranka lažno ne predstavlja;
- f) primjenu pojačanog praćenja na odnos sa strankom i pojedinačne transakcije;
- g) utvrđivanje izvora ili odredišta novčanih sredstava.

Pojednostavljena dubinska analiza stranke

10.17. Ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, društva mogu uzeti u obzir primjenu pojednostavljene dubinske analize na niskorizične proizvode elektroničkog novca na koje se ne primjenjuje izuzeće iz članka 12. Direktive (EU) 2015/849.

10.18. Ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, primjeri pojednostavljenih mjera dubinske analize koje društva mogu primijeniti u niskorizičnim situacijama uključuju:

- a) odgodu provjere identiteta stranke ili stvarnog vlasnika do određenog kasnijeg datuma nakon uspostave odnosa ili do prekoračenja određenog (niskog) novčanog praga (ovisno o tome što se od toga dogodi prije). Novčani prag ne bi trebao biti viši od 150 EUR ako se proizvod ne može ponovno puniti ili se može upotrebljavati u drugim jurisdikcijama ili za prekogranične transakcije;
- b) provjeru identiteta stranke na temelju plaćanja s računa koji glasi isključivo na ime stranke ili ga stranka dijeli s drugom osobom ili računa za koji se može dokazati da ga stranka kontrolira kod uređene kreditne ili financijske institucije unutar EGP-a;
- c) provjeru identiteta na temelju manje izvora;

- d) provjeru identiteta na temelju manje pouzdanih izvora;
- e) upotrebu alternativnih metoda provjere identiteta;
- f) pretpostavku prirode i predviđene svrhe poslovnog odnosa kada je to očito, primjerice u slučaju određenih darovnih kartica koje nisu obuhvaćene iznimkom o uskom krugu / zatvorenoj mreži;
- g) smanjenje intenziteta praćenja dok se ne dosegne određeni novčani prag. Budući da je stalno praćenje važno sredstvo prikupljanja dodatnih informacija o čimbenicima rizika stranaka (vidjeti gore) tijekom poslovnog odnosa stranke, taj bi se prag, kako za pojedinačne transakcije, tako i za transakcije za koje postoje naznake da bi mogle biti povezane tijekom razdoblja od 12 mjeseci, trebao postaviti na razinu koju je društvo procijenilo da predstavlja nizak rizik za potrebe financiranja terorizma i pranja novca.

Smjernica 11: Sektorska smjernica za pružatelje usluga novčanih pošiljaka

- 11.1. Pružatelji usluga novčanih pošiljaka jesu institucije za platni promet ili institucije za elektronički novac ili kreditne institucije koje su u skladu s Direktivom (EU) 2015/2366 ovlaštene pružati i izvršavati platne usluge u cijelom EU-u. Poduzeća u tom sektoru različita su i variraju od pojedinačnih poduzeća do složenih subjekata koji čine dio lanca.
- 11.2. Mnogi pružatelji usluga novčanih pošiljaka služe se zastupnicima kako bi u njihovo ime pružali platne usluge. Zastupnici često pružaju platne usluge kao pomoćnu sastavnicu svoje glavne poslovne djelatnosti i ne moraju nužno sami biti obveznici primjene mjerodavnih zakonskih odredbi o SPNFT-u; u skladu s time, njihovo znanje o sprečavanju pranja novca / financiranja terorizma može biti ograničeno.
- 11.3. Priroda pružene usluge može pružatelje usluge novčanih pošiljaka izložiti riziku od pranja novca / financiranja terorizma. To se događa zbog jednostavnosti i brzine kojom se provode transakcije, njihova globalnog dosega i, često, njihove usmjerenosti na gotovinu. Nadalje, vrsta ove platne usluge znači da pružatelji usluge novčanih pošiljaka često provode povremene transakcije umjesto uspostave poslovnog odnosa sa svojim strankama, što znači da njihovo razumijevanje rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog sa strankom može biti ograničeno.
- 11.4. Pružatelji usluga novčanih pošiljaka trebali bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika i mjere, uz one utvrđene glavom I. ovih smjernica. Društva čije odobrenje obuhvaća pružanje poslovnih djelatnosti kao usluga iniciranja plaćanja i usluga pružanja informacija o računu trebala bi se voditi i sektorskom smjernicom 18.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

- 11.5. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:
 - a) proizvod omogućuje transakcije visoke ili neograničene vrijednosti;
 - b) proizvod ili usluga globalnog je dosega;
 - c) transakcija se temelji na gotovini ili je financirana anonimnim elektroničkim novcem, uključujući elektronički novac na koji se primjenjuje iznimka iz članka 12. Direktive (EU) 2015/849;
 - d) jedan ili više platitelja iz različitih zemalja vrše prijenos lokalnom primatelju plaćanja.

11.6. Sljedeći čimbenik može doprinijeti smanjenju rizika:

- a) novčana sredstva korištena u prijenosu potječu s računa na ime platitelja kod kreditne ili financijske institucije unutar EGP-a.

Čimbenici rizika stranke

11.7. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) poslovna djelatnost stranke:
 - i. stranka je vlasnik poduzeća ili upravlja poduzećem koje ima pristup znatnim iznosima gotovine;
 - ii. poduzeće stranke ima složenu strukturu vlasništva;
 - iii. aktivnost stranke mogla bi se povezati s financiranjem terorizma jer je za nju javno poznato da podupire ekstremizam ili je poznato da je povezana s organiziranom zločinačkom skupinom.
- b) ponašanje stranke:
 - i. potrebama stranke moglo bi se bolje udovoljiti drugdje, primjerice jer se pružatelj usluga novčanih pošiljaka i stranka ili poduzeće stranke ne nalaze u istoj državi;
 - ii. postoje naznake da stranka djeluje u nečije ime, primjerice stranku nadgledaju druge osobe ili ih se može uočiti u blizini mjesta gdje se provodi transakcija ili stranka čita upute s cedulje;
 - iii. ponašanje stranke nema nikakva vidljiva ekonomskog smisla, primjerice stranka bez prigovora prihvaća nepovoljan tečaj ili visoke troškove, zahtijeva transakciju u valuti koja se ne nalazi na službenoj tečajnoj listi ili se uobičajeno ne upotrebljava u jurisdikciji u kojoj se nalazi stranka i/ili primatelj plaćanja ili traži ili daje znatne količine valuta u malim ili visokim apoenima;
 - iv. transakcije stranke uvijek su samo neznatno ispod primjenjivih pragova, uključujući prag dubinske analize stranke za povremene transakcije iz članka 11. točke (b) Direktive (EU) 2015/849 i prag od 1000 EUR iz članka 5. stavka 2. Uredbe (EU) 2015/847.¹⁶ Društva bi trebala uzeti u obzir da se prag iz članka 5. stavka 2. Uredbe (EU) 2015/847 primjenjuje samo na transakcije koje se ne financiraju gotovinom ili anonimnim elektroničkim novcem;

¹⁶ Uredba (EU) 2015/847 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o informacijama koje su priložene prijenosu novčanih sredstava i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1781/2006.

- v. način na koji se stranka koristi uslugom neobičan je, primjerice šalje ili prima novac od same sebe ili prosljeđuje sredstva odmah po njihovu primitku;
- vi. stranka ostavlja dojam da zna malo o primatelju plaćanja ili nevoljko pruža informacije o njemu;
- vii. nekoliko stranaka društva doznačuje sredstva istom primatelju plaćanja ili ostavlja dojam da imaju iste informacije koje se odnose na identifikaciju, primjerice adresu ili broj telefona;
- viii. ulazna transakcija nije popraćena potrebnim informacijama o platitelju ili primatelju plaćanja;
- ix. poslani ili primljeni iznos ne odgovara prihodu stranke (ako je poznat);
- x. povećanje obujma ili broja transakcija nije povezano s uobičajenim uzorkom kao što je isplata plaća ili kulturna proslava;
- xi. stranka dostavlja nedosljedne biografske podatke ili identifikacijske dokumente koji sadržavaju nedosljedne informacije.

11.8. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) riječ je o dugogodišnjoj stranci društva čije ponašanje u prošlosti nije izazivalo sumnju i ne postoje naznake da može doći do povećanja rizika od pranja novca / financiranja terorizma;
- b) doznačeni je iznos nizak; međutim, društva bi trebala imati na umu da niski iznosi sami po sebi nisu dovoljni da bi se otpisao rizik od financiranja terorizma.

Čimbenici rizika distribucijskih kanala

11.9. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) ne postoje ograničenja instrumenta financiranja, primjerice u slučaju gotovine ili plaćanja proizvodima elektroničkog novca na koje se primjenjuje iznimka iz članka 12. Direktive (EU) 2015/849, elektroničkih prijenosa ili čekova;
- b) korišteni distribucijski kanal omogućuje određeni stupanj anonimnosti;
- c) usluga se pruža isključivo na internetu i bez primjerenih sigurnosnih mehanizama;
- d) usluga novčanih pošiljaka pruža se putem zastupnika koji:
 - i. zastupaju više od jednog nalogodavca;

- ii. imaju neobične uzorke prometa u usporedbi s drugim zastupnicima na sličnim lokacijama, primjerice neuobičajeno velike ili male transakcije, neuobičajeno velike gotovinske transakcije ili visok broj transakcija koje su samo neznatno ispod praga propisanog za provedbu dubinske analize ili koji posluju izvan uobičajenog radnog vremena;
 - iii. u znatnoj mjeri posluju s platiteljima ili primateljima plaćanja iz jurisdikcija koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma;
 - iv. djeluju nesigurno u pogledu primjene politika SPNFT-a grupe ili su nedosljedni u njihovoj primjeni;
 - v. ne pripadaju financijskom sektoru i imaju drugu osnovnu djelatnost.
- e) usluga novčanih pošiljaka pruža se putem široke mreže zastupnika u različitim jurisdikcijama;
- f) usluga novčanih pošiljaka pruža se putem presloženog platnog lanca, primjerice uz znatan broj posrednika koji posluju u različitim jurisdikcijama ili korištenjem sustava namire (službenih i neslužbenih) kojima se ne može ući u trag.

11.10. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) sami zastupnici uređene su financijske institucije;
- b) uslugu je moguće financirati isključivo prijenosima s računa koji glasi na ime stranke kod kreditne ili financijske institucije unutar EGP-a ili s računa za koji stranka može dokazati da nad njime ima kontrolu.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

11.11. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) platitelj ili primatelj plaćanja nalazi se u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma ili se transakcija izvršava s IP adrese u takvoj jurisdikciji. Društva bi trebala obratiti posebnu pozornost na jurisdikcije za koje se zna da financiraju ili podržavaju terorističke aktivnosti ili u kojima djeluju terorističke skupine te na jurisdikcije koje podliježu financijskim sankcijama, embargu ili mjerama koje su povezane s terorizmom, financiranjem terorizma ili širenjem naoružanja;
- b) primatelj plaćanja rezident je u jurisdikciji koja uopće nema razvijen službeni bankarski sektor ili je on slabo razvijen, što znači da se kao sredstvo plaćanja mogu koristiti neslužbene usluge novčanih pošiljaka, kao što je *hawala*;

- c) druga ugovorna strana društva nalazi se u trećoj zemlji [koja je povezana s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma];
- d) platitelj ili primatelj plaćanja nalazi se u visokorizičnoj trećoj zemlji.

Mjere

11.12. Budući da se poslovanje mnogih pružatelja usluga novčanih pošiljaka temelji ponajprije na transakcijama, društva bi trebala razmotriti koje bi sustave praćenja i kontrola trebala uspostaviti kako bi osigurala da otkriju pokušaje pranja novca i financiranja terorizma čak i u slučajevima kada su informacije koje posjeduju za dubinsku analizu stranke osnovne ili nepotpune jer nije uspostavljen nikakav poslovni odnos. Pri analizi odgovarajućih sustava praćenja pružatelji usluga novčanih pošiljaka trebali bi osigurati usklađenost s veličinom i složenošću poslovanja i njihovim opsegom transakcija.

11.13. Društva bi u svakom slučaju trebala uspostaviti:

- a) sustave za utvrđivanje povezanih transakcija, uključujući transakcije koje bi mogle predstavljati poslovni odnos u skladu s njihovim politikama i postupcima, kao što su sustavi za utvrđivanje niza transakcija manjih od 1000 EUR koje imaju istog platitelja i primatelja plaćanja te element trajanja;
- b) sustave kojima se utvrđuje imaju li transakcije različitih stranaka istog primatelja plaćanja;
- c) sustave kojima bi se u što većoj mjeri omogućilo utvrđivanje izvora i odredišta novčanih sredstava;
- d) sustave koji omogućuju potpunu sljedivost transakcija i broja korisnika uključenih u lanac plaćanja;
- e) sustave kojima se utvrđuje je li prijenos izvršen u visokorizičnu treću zemlju ili je primljen iz nje; i
- f) sustave kojima bi se osiguralo da je mogućnost intervencije u lancu plaćanja dana samo propisno ovlaštenim pružateljima usluga novčanih pošiljaka.

11.14. Kada je riječ o povećanom riziku koji je povezan s određenom povremenom transakcijom ili poslovnim odnosom, društva bi trebala primijeniti pojačane mjere dubinske analize u skladu s glavom I., uključujući, prema potrebi, pojačano praćenje transakcije (npr. povećana učestalost ili niži pragovi). Nasuprot tome, kada je rizik koji je povezan s povremenom transakcijom ili poslovnim odnosom nizak i ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, društva bi mogla primijeniti pojednostavljene mjere dubinske analize u skladu s glavom I.

11.15. Kako bi se uskladili s člankom 18.a Direktive (EU) 2015/849 u pogledu odnosa ili transakcija koje uključuju visokorizične treće zemlje, pružatelji usluga novčanih pošiljaka trebali bi primijeniti pojačane mjere dubinske analize koje su u tom pogledu utvrđene u glavi I.

Upotreba zastupnika

11.16. Pružatelji usluga novčanih pošiljaka koji se koriste zastupnicima za pružanje platnih usluga trebali bi znati tko su njihovi zastupnici, kako je utvrđeno u članku 19. Direktive (EU) 2015/2366. U sklopu navedenoga pružatelji usluga novčanih pošiljaka trebali bi uspostaviti i održavati primjerene politike i postupke na temelju procjene rizika kako bi suzbijali rizik da se njihovi zastupnici upuste u pranje novca / financiranje terorizma ili da ih se za to iskoristi, uključujući:

- a) identifikacijom osobe koja je vlasnik ili koja kontrolira zastupnika kada je zastupnik pravna osoba kako bi bili sigurni da se rizik od pranja novca / financiranja terorizma kojem je pružatelj usluga novčanih pošiljaka izložen nije povećao kao rezultat upotrebe zastupnika;
- b) prikupljanjem dokaza, u skladu sa zahtjevima iz članka 19. stavka 1. točke (c) Direktive (EU) 2015/2366, da su direktori i druge osobe odgovorne za upravljanje zastupnikom sposobne i primjerene, uključujući procjenom njihova poštenja, integriteta i ugleda. Bilo koja provjera koju pružatelj usluge novčanih pošiljaka provede trebala bi biti razmjerna prirodi, složenosti i stupnju rizika od pranja novca / financiranja terorizma koji je sadržan u platnim uslugama koje pruža zastupnik i mogla bi se temeljiti na postupcima pružatelja usluga novčanih pošiljaka koji se odnose na dubinsku analizu stranke;
- c) poduzimanjem opravdanih mjera kako bi bili sigurni da su interne kontrole SPNFT-a zastupnika primjerene i da ostaju primjerene za cijelog trajanja zastupničkog odnosa, primjerice praćenjem uzorka transakcija zastupnika ili izravnim pregledom kontrola zastupnika. Ako se interne kontrole SPNFT-a zastupnika razlikuju od kontrola pružatelja usluga novčanih pošiljaka, primjerice jer zastupnik zastupa više od jednog nalogodavca ili je sam zastupnik obveznik na temelju mjerodavnog zakonodavstva o sprečavanju pranja novca / financiranju terorizma, pružatelj usluga novčanih pošiljaka trebao bi procijeniti rizik od utjecaja tih razlika na njegovu usklađenost te usklađenost zastupnika sa zahtjevima SPNFT-a i upravljati tim rizikom;
- d) pružanjem obuke u pogledu sprečavanja pranja novca / financiranja terorizma zastupnicima kako bi osigurali da zastupnici dobro razumiju odgovarajuće rizike od pranja novca / financiranja terorizma i kvalitetu kontrola SPNFT-a koju očekuje pružatelj usluga novčanih pošiljaka.

Smjernica 12: Sektorska smjernica za upravljanje imovinom

- 12.1. Upravljanje imovinom pružanje je bankovnih i drugih financijskih usluga pojedincima velike platežne moći i njihovim obiteljima ili poduzećima. Poznato je i kao privatno bankarstvo. Stranke od društava za upravljanje imovinom mogu očekivati predano osoblje za upravljanje odnosom koje treba pružati prilagođene usluge koje, primjerice obuhvaćaju bankovne usluge (npr. tekući računi, hipoteke i kupoprodaja valuta), upravljanje ulaganjima i savjetovanje, fiducijarne usluge, iznajmljivanje sefova, osiguranje, usluge društva za savjetovanje o upravljanju imovinom (engl. *family office*), planiranje u porezne svrhe i u vezi s nekretninama te povezane pomoćne usluge, uključujući pravnu podršku.
- 12.2. Mnoge od značajki koje se uobičajeno povezuju s upravljanjem imovinom, kao što su bogate i utjecajne stranke, transakcije i portfelji velike vrijednosti, složeni proizvodi i usluge, uključujući prilagođene investicijske proizvode, te očekivanje povjerljivosti podataka i diskrecije upućuju na viši rizik od pranja novca u odnosu na rizik koji je uobičajeno prisutan u poslovanju banaka s građanstvom. Usluge društava za upravljanje imovinom mogu biti posebno osjetljive na zlouporabu stranaka koje žele prikriti podrijetlo svojih novčanih sredstava ili, primjerice, izbjeći oporezivanje u svojoj jurisdikciji.
- 12.3. Društva u tom sektoru trebala bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika i mjere, uz one utvrđene glavom I. ovih smjernica. U ovom kontekstu mogu biti relevantne i sektorske smjernice 9., 14. i 17. u glavi I.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

- 12.4. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:
 - a) stranke koje zahtijevaju pohranu znatnih iznosa gotovine ili drugih sredstava očuvanja vrijednosti kao što su plemeniti metali;
 - b) transakcije izrazito visoke vrijednosti;
 - c) financijski aranžmani koji uključuju jurisdikcije povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma (društva bi posebnu pozornost trebala posvetiti zemljama koje imaju kulturu neotkrivanja bankarske tajne ili koje nisu usklađene s međunarodnim standardima porezne transparentnosti);
 - d) kreditiranje (uključujući hipotekarno) uz osiguranje vrijednošću imovine u drugim jurisdikcijama, posebno u zemljama u kojima je teško utvrditi ima li stranka zakonsko pravo na kolateral ili u kojima je teško potvrditi identitet strana koje jamče za kredit;

- e) upotreba složenih poslovnih struktura kao što su trustovi i društva za privatno ulaganje, posebno ako identitet krajnjeg stvarnog vlasnika može biti nejasan;
- f) poslovanje se odvija u više zemalja, posebno ako uključuje više pružatelja finansijskih usluga;
- g) prekogranični aranžmani kada se imovina deponira u drugoj finansijskoj instituciji ili njome upravlja druga finansijska institucija, i to unutar iste finansijske grupe ili izvan grupe, posebno kada druga finansijska institucija ima sjedište u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma. Društva bi posebnu pozornost trebala posvetiti jurisdikcijama s višim razinama predikatnih kaznenih djela, nepouzdanim režimom SPNFT-a ili lošim standardima porezne transparentnosti.

Čimbenici rizika stranke

12.5. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) stranke s prihodom i/ili imovinom koji potječu iz visokorizičnih sektora kao što su oružje, industrija vađenja minerala, građevinski sektor, igre na sreću ili privatne vojne organizacije;
- b) stranke za koje postoje uvjerljivi navodi o protupravnim djelima;
- c) stranke koje očekuju neuobičajeno visoke razine povjerljivosti ili diskrecije;
- d) stranke čije ponašanje u kontekstu potrošnje ili transakcija otežava utvrđivanje „normalnih” ili očekivanih uzoraka ponašanja;
- e) veoma bogate i utjecajne stranke, uključujući stranke koje su javne osobe, nerezidenti i politički izložene osobe. Ako je stranka ili stvarni vlasnik stranke politički izložena osoba, društva su uvijek dužna primijeniti pojačane mjere dubinske analize u skladu s člancima od 18. do 22. Direktive (EU) 2015/849;
- f) stranka zahtijeva da joj društvo olakša ugovaranje proizvoda ili usluge treće strane bez jasnog poslovnog ili ekonomskog opravdanja.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

12.6. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) poslovanje se odvija u zemljama koje imaju kulturu neotkrivanja bankarske tajne ili koje nisu usklađene s međunarodnim standardima porezne transparentnosti;

- b) stranka živi u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma ili njezina sredstva potječu od djelatnosti koja se odvija u takvoj jurisdikciji.

Mjere

12.7. Zaposlenik društva za upravljanje imovinom koji upravlja poslovnim odnosom sa strankom (voditelj poslovnog odnosa) obično ima ključnu ulogu u procjeni rizika. Bliski kontakt voditelja poslovnog odnosa sa strankom olakšat će prikupljanje informacija koje će dati potpuniju sliku svrhe i prirode poslovanja stranke koju je potrebno oblikovati (npr. spoznaja o izvoru imovine stranke, odredište novčanih sredstava, razlog zašto složeni i neobični aranžmani ipak mogu biti stvarni i u skladu sa zakonom te zašto dodatno osiguranje može biti primjereno). Međutim, taj bliski kontakt može dovesti i do sukoba interesa ako voditelj poslovnog odnosa postane preblizak stranci, na štetu napora društva da upravlja rizikom od financijskog kriminala. Kao posljedica toga bit će primjeren i neovisni nadzor procjene rizika, a provode ga, primjerice, odjel za praćenje usklađenosti i više rukovodstvo.

Pojačana dubinska analiza stranke

12.8. Kako bi se uskladila s člankom 18.a u pogledu poslovnih odnosa ili transakcija koje uključuju visokorizične treće zemlje, društva bi trebala primijeniti pojačane mjere dubinske analize koje su u tom pogledu utvrđene u glavi I.:

- a) prikupljanje i provjera više informacija o strankama nego što je to slučaj u standardnim situacijama rizika te pregled i ažuriranje tih informacija na redovitoj osnovi i nakon značajnih promjena u profilu stranke. Društva bi trebala obavljati preglede na temelju procjene rizika, pri čemu bi stranke višeg rizika bile podvrgnute pregledu barem jedanput godišnje, a potencijalno i češće s obzirom na rizik. Ti postupci mogu uključivati vođenje evidencije o svim posjetima prostorima stranaka, i to osobnim ili poslovnim prostorima, uključujući sve promjene profila stranke ili druge informacije koje mogu utjecati na procjenu rizika nakon tih posjeta;
- b) utvrđivanje izvora imovine i novčanih sredstava; kada je rizik posebno visok i/ili kada društvo sumnja da novčana sredstva ne potječu iz zakonitog izvora, provjera izvora imovine i novčanih sredstava može biti jedini odgovarajući alat za smanjenje rizika. Izvor novčanih sredstava ili imovine može se provjeriti, među ostalim, provjerom:
 - i. izvornog primjerka ili ovjerene preslike novije platne liste;
 - ii. pisane potvrde o godišnjoj plaći koju je potpisao poslodavac;

- iii. izvornog primjerka ili ovjerene preslike ugovora o prodaji, primjerice ulaganja ili društva;
 - iv. pisane potvrde o prodaji koju je potpisao odvjetnik ili pravni zastupnik;
 - v. izvornog primjerka ili ovjerene preslike oporuke ili ovjere oporuke;
 - vi. pisane potvrde o nasljedstvu koju je potpisao odvjetnik, pravni zastupnik, skrbnik ostavine ili izvršitelj oporuke;
 - vii. internetskim pretraživanjem registra društava kako bi se potvrdila prodaja društva;
 - viii. provedba višeg stupnja kontrole i dubinske analize poslovnih odnosa nego što je uobičajeno u ustaljenom pružanju finansijskih usluga, kao što je poslovanje s građanstvom ili upravljanje ulaganjima.
- c) utvrđivanje odredišta novčanih sredstava.

Smjernica 13: Sektorska smjernica za pružatelje usluga financiranja trgovine

- 13.1. Financiranje trgovine znači upravljanje plaćanjem kako bi se olakšalo kretanje robe (i pružanje usluga) unutar države ili preko granice. Kada se roba isporučuje u inozemstvo, uvoznik se suočava s rizikom da roba ne dođe na odredište, dok izvoznik može biti zabrinut u pogledu izvršenja plaćanja. Kako bi se umanjile te bojazni, mnogi instrumenti za financiranje trgovine stoga se koriste bankama kao posrednicima u transakcijama.
- 13.2. Financiranje trgovine može imati različite oblike. Oni uključuju:
- a) transakcije s plaćanjem na „otvoreni račun“: riječ je o transakcijama u kojima kupac vrši plaćanje nakon primitka robe. To su najuobičajeniji načini financiranja trgovine, ali glavno trgovinsko obilježje transakcije često neće biti poznato bankama koje provode prijenos novčanih sredstava. Banke bi se trebale voditi smjernicama iz glave I. kako bi upravljale rizikom koji je povezan s takvim transakcijama;
 - b) dokumentarne akreditive koji imaju mnogo varijacija i prikladni su za različite situacije: dokumentarni akreditiv financijski je instrument koji izdaje banka i kojim se imenovanom korisniku (najčešće izvozniku) jamči plaćanje po predočanju određenih dokumenata o „ispunjenju uvjeta“ koji su navedeni u kreditnim uvjetima (npr. dokaza o otpremi robe);
 - c) dokumentarne mjenice za naplatu: dokumentarna mjenica odnosi se na proces kojim uplatu, ili akceptiranu mjenicu, naplaćuje naplatna banka od uvoznika robe za daljnje plaćanje izvozniku. Naplatna banka zauzvrat uvozniku isporučuje relevantnu trgovinsku dokumentaciju (koju je primila od izvoznika, u pravilu putem njegove banke).
- 13.3. Ovim sektorskim smjernicama nisu obuhvaćeni drugi proizvodi financiranja trgovine, kao što su forfaiting ili strukturirano financiranje, ili obuhvatnije aktivnosti, kao što je projektno financiranje. Banke koje nude te proizvode trebale bi se voditi općim smjernicama iz glave I.
- 13.4. Proizvodi financiranja trgovine mogu se zloupotrijebiti za potrebe pranja novca i financiranja terorizma. Primjerice, kupac i prodavatelj mogu se u tajnosti sporazumjeti oko netočnog iskazivanja cijene, vrste, kvalitete ili količine robe kako bi prenijeli novčana sredstva ili vrijednost između određenih država.
- 13.5. Banke bi trebale uzeti u obzir da je Međunarodna trgovinska komora (ICC) razvila standarde kao što su Jedinstvena pravila i praksa za dokumentarne akreditive (600), a riječ je o skupu pravila koja se primjenjuju na financijske institucije koje izdaju akreditive i kojima se uređuje upotreba dokumentarnih akreditiva i dokumentarnih mjenica za naplatu, ali da njima nisu

obuhvaćena pitanja povezana s financijskim kriminalom. Banke bi trebale uzeti u obzir da ti standardi nemaju zakonsku snagu i da njihova upotreba ne znači da banke ne trebaju ispunjavati svoje zakonske i regulatorne obveze SPNFT-a.

- 13.6. Društva u tom sektoru trebala bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika i mjere, uz one utvrđene glavom I. ovih smjernica. U ovom kontekstu može biti relevantna i sektorska smjernica 8. iz glave II.

Čimbenici rizika

- 13.7. Banke koje su uključene u transakcije financiranja trgovine često imaju pristup samo dijelu informacija o transakciji i stranama u transakciji. Trgovinska dokumentacija može se razlikovati i banke možda nemaju stručno znanje o različitim vrstama trgovinske dokumentacije koja im je dostavljena. To može otežati utvrđivanje i procjenu rizika od pranja novca / financiranja terorizma.
- 13.8. Banke bi ipak trebale primijeniti zdrav razum i stručni sud kako bi procijenile mjeru do koje bi informacije i dokumentacija koju imaju mogle izazvati zabrinutost ili sumnju na pranje novca / financiranje terorizma.
- 13.9. Koliko je moguće, banke bi trebale uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika:

Čimbenici rizika transakcija

- 13.10. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) riječ je o neobično velikoj transakciji s obzirom na postojeće informacije o prethodnom poslovanju i trgovinskim transakcijama stranke;
- b) transakcija je vrlo strukturirana, fragmentirana ili složena, uključuje više strana, za što ne postoji očito opravdanje iz zakonske perspektive;
- c) preslike dokumenata dostavljaju se u situacijama u kojima se očekuju izvorni primjerci, za što nije dano razumno objašnjenje;
- d) postoje znatna odstupanja u dokumentaciji, primjerice između opisa vrste, količine ili kvalitete robe u ključnim dokumentima (tj. računima, osiguranju i dokumentaciji o prijevozu) i stvarne robe koja je dostavljena, ako je to poznato;
- e) vrsta, količina i vrijednost robe nisu u skladu sa saznanjima banke o poslovanju kupca;
- f) roba kojom se trguje predstavlja viši rizik za potrebe pranja novca, primjerice određena roba čije cijene mogu znatno fluktuirati, može otežati otkrivanje fiktivnih cijena;

- g) dogovorena vrijednost robe ili pošiljke prekomjerno je ili nedovoljno osigurana ili se upotrebljava više osiguranja, ako je to poznato;
- h) za robu kojom se trguje potrebne su izvozne dozvole, kao što su posebne izvozne dozvole za robu s dvojnomo namjenom, odnosno robu, softver i tehnologiju koji se mogu upotrebljavati u civilne i vojne svrhe;
- i) trgovinska dokumentacija nije u skladu s važećim zakonima ili standardima;
- j) određivanje jedinične cijene čini se neobičnim na temelju saznanja banke o robi i trgovini;
- k) transakcija je neobična na neki drugi način, primjerice česte su izmjene akreditiva bez jasnog razloga ili se roba otprema kroz drugu jurisdikciju bez očitog komercijalnog razloga;
- l) roba kojom se trguje namijenjena je strani ili zemlji koja podliježe sankciji, embargu ili sličnoj mjeri koju je izdala, primjerice, Unija ili Ujedinjeni narodi, ili kojom se podupire takva strana ili zemlja.

13.11. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) neovisni inspekcijski agenti provjerili su kvalitetu i količinu robe te postojanje potrebnih dokumenata i odobrenja;
- b) transakcije uključuju etablirane druge ugovorne strane koje imaju potvrđenu povijest međusobne trgovine te je prethodno provedena dubinska analiza.

Čimbenici rizika stranke

13.12. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) transakcija i/ili uključene strane nisu u skladu sa saznanjima banke o prijašnjoj aktivnosti ili poslovanju stranke (npr. roba koja se otprema ili količina otpremljene robe nisu u skladu s dostupnim informacijama o poslovanju uvoznika ili izvoznika);
- b) postoje naznake da su se kupaci prodavatelj tajno sporazumjeli, primjerice:
 - i. kupca i prodavatelja kontrolira ista osoba;
 - ii. poduzeća uključena u transakciju imaju istu adresu, daju samo informacije o adresi registriranog zastupnika ili postoje druge nedosljednosti u pogledu podataka o adresi;

- iii. kupac je voljan prihvatiti ili željno prihvaća ili odbacuje nedosljednosti iz dokumentacije;
- c) stranka ne može dostaviti ili nevoljko dostavlja relevantnu dokumentaciju za transakciju;
- d) stranka se suočava s poteškoćama u objašnjavanju razloga cijelog postupka izvoza ili ne može objasniti njegov sadržaj i značenje dokumentarnim akreditivima ili dokumentarnim mjenicama;
- e) pravna struktura kupca ne omogućuje identifikaciju njegovih vlasnika ili se koristi zastupnicima ili trećim stranama za zastupanje prava i interesa kupaca.

13.13. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) riječ je o postojećoj stranci s čijim je poslovanjem banka dobro upoznata i transakcija je u skladu s tim poslovanjem.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

13.14. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) zemlja povezana s transakcijom (uključujući zemlju iz koje roba potječe, zemlju odredišta, zemlju tranzita ili zemlju u kojoj bilo koja strana u transakciji ima sjedište) uspostavila je kontrole kupoprodaje valuta. Time se povećava rizik da je stvarna svrha transakcije izvoz valute u suprotnosti s lokalnim zakonodavstvom;
- b) zemlja povezana s transakcijom ima više razine predikatnih kaznenih djela (npr. one povezane s trgovanjem narkoticima, krijumčarenjem ili krivotvorenjem) ili zone slobodne trgovine;
- c) transakcija se izvršava pod pokroviteljstvom vladinih ili međunarodnih organizacija ili zaklada za potporu žrtvama elementarnih nepogoda ili osobama pogođenima ratnim sukobom ili građanskim nemirima.

13.15. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) trgovina se odvija unutar EU-a/EGP-a;
- b) zemlje povezane s transakcijom imaju režim SPNFT-a koji nije manje učinkovit od onog propisanog Direktivom (EU) 2015/849 i povezuje ih se s niskim razinama predikatnih kaznenih djela.

Mjere

- 13.16. Banke moraju provesti dubinsku analizu nalogodavatelja. U praksi će većina banaka prihvaćati samo upute postojećih stranaka, a širi poslovni odnos banke i stranke može pomoći banci u naporima koje ulaže u provedbu dubinske analize.
- 13.17. Kada banka stranci pruža usluge financiranja trgovine, trebala bi u okviru procesa dubinske analize poduzeti korake za razumijevanje poslovanja stranke. Primjeri vrste informacija koje banka može prikupiti uključuju zemlje s kojima stranka trguje, trgovinske rute kojima se koristi, robe kojima trguje, osobe s kojima posluje (kupci, dobavljači itd.) te služi li se stranka zastupnicima ili trećim stranama, a ako je to slučaj, gdje se nalaze njihova sjedišta. To bi bankama trebalo olakšati stjecanje znanja o stranci i pomoći pri otkrivanju neobičnih ili sumnjivih transakcija.
- 13.18. Ako je banka korespondent, mora na respondenta primijeniti mjere dubinske analize stranke. Korespondentne banke trebale bi slijediti sektorsku smjernicu 8. o korespondentnom bankarstvu.

Pojačana dubinska analiza stranke

- 13.19. Kako bi se uskladila s člankom 18.a u pogledu poslovnih odnosa ili transakcija koje uključuju visokorizične treće zemlje, društva bi trebala primijeniti pojačane mjere dubinske analize koje su u tom pogledu utvrđene u glavi I.:
- 13.20. U drugim situacijama višeg rizika banke moraju primijeniti i pojačanu dubinsku analizu. U okviru navedenoga, banke bi trebale razmotriti bi li bilo primjereno provesti temeljitije dubinske analize same transakcije i drugih strana u transakciji (uključujući i one koje nisu stranke).
- 13.21. Provjere drugih strana u transakciji mogu uključivati:
- a) poduzimanje koraka za bolje razumijevanje vlasništva ili pozadine drugih strana u transakciji, posebno ako imaju sjedišta u jurisdikcijama koje se povezuje s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma ili kada postupaju s visokorizičnom robom. To može uključivati provjere registara društava i obavještajnih izvora trećih strana te pretraživanje javno dostupnih izvora na internetu;
 - b) prikupljanje dodatnih informacija o financijskom statusu uključenih strana.
- 13.22. Provjere transakcija mogu uključivati:
- a) upotrebu izvora podataka treće strane ili javno dostupnih izvora podataka, primjerice Međunarodnog pomorskog ureda (za upozorenja, teretnice, provjere

otpreme i cijena) ili besplatne usluge praćenja pomorskih poduzeća kako bi se provjerile pružene informacije i provodi li se transakcija u zakonite svrhe;

b) primjenu stručne prosudbe kako bi se razmotrilo ima li određivanje cijena roba komercijalnog smisla, osobito s obzirom na robu kojom se trguje i o kojoj se mogu prikupiti pouzdane i ažurne informacije o cijenama;

c) provjeru usklađenosti težine i obujma otpremljene robe s metodom otpreme.

13.23. Budući da su akreditivi i mjenice većinom u papirnatom obliku i popraćeni trgovinskom dokumentacijom (npr. računima, teretnicom i manifestom), automatsko praćenje transakcije možda neće biti izvedivo. Banka koja obrađuje transakciju trebala bi provesti procjenu tih dokumenata u pogledu usklađenosti s uvjetima trgovinske transakcije i zahtijevati od osoblja stručnost i prosudbu pri razmatranju opravdava li bilo koja neobična značajka primjenu pojačanih mjera dubinske analize ili izaziva sumnju na pranje rizika / financiranje terorizma.

Pojednostavljena dubinska analiza stranke

13.24. Provjere koje banke rutinski provode kako bi otkrile prijevaru i osigurale da transakcija bude u skladu s normama koje je postavila Međunarodna trgovinska komora znače da one u praksi neće primijeniti pojednostavljene mjere dubinske analize čak i u okolnostima nižeg rizika.

Smjernica 14.: Sektorska smjernica za društva za životno osiguranje

- 14.1. Proizvodi životnog osiguranja osmišljeni su kako bi vlasniku police pružili financijsku zaštitu od rizika neizvjesnog budućeg događaja, kao što je smrt, bolest ili iscrpljivanje uštede u mirovini (rizik dugovječnosti). Zaštitu ostvaruje osiguravatelj koji objedinjuje financijske rizike s kojima su suočeni mnogi vlasnici različitih polica. Proizvodi životnog osiguranja mogu se kupiti i kao investicijski proizvodi ili za potrebe mirovine.
- 14.2. Proizvodi životnog osiguranja isporučuju se različitim distribucijskim kanalima strankama koje mogu biti fizičke ili pravne osobe ili pravni aranžmani. Korisnik ugovora može biti vlasnik police ili imenovana ili određena treća strana; može doći i do promjene korisnika police tijekom ugovorenog razdoblja, a izvorni korisnik ne mora uopće ostvariti povlastice.
- 14.3. Većina proizvoda životnog osiguranja dugoročna je te se za određene proizvode plaćanje vrši tek po nastanku događaja koji se može provjeriti, kao što su smrt ili odlazak u mirovinu. To znači da mnogi proizvodi životnog osiguranja ne omogućuju dostatnu fleksibilnost da bi bili prvi izbor osoba koje peru novac. Međutim, kao i s drugim proizvodima financijskih usluga, postoji rizik da sredstva upotrijebljena za kupnju životnog osiguranja mogu potjecati od zločinačkih aktivnosti.
- 14.4. Društva u tom sektoru trebala bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika i mjere, uz one utvrđene glavom I. ovih smjernica. U ovom kontekstu mogu biti relevantne i sektorske smjernice 12. i 16. iz glave II. Ako se koriste posrednici, bit će relevantni čimbenici rizika kanala isporuke utvrđeni glavom I.
- 14.5. Te smjernice mogu koristiti i posrednicima.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

- 14.6. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:
 - a) fleksibilnost plaćanja, primjerice proizvod omogućuje:
 - i. plaćanja neidentificiranih trećih strana;
 - ii. plaćanja premija visoke ili neograničene vrijednosti, prekomjerna plaćanja ili velik broj plaćanja premija niske vrijednosti;
 - iii. gotovinska plaćanja;
 - b) jednostavan pristup akumuliranim sredstvima, primjerice proizvod omogućuje djelomično podizanje ili prijevremeni otkup u bilo koje vrijeme, uz ograničenu naknadu ili troškove;

- c) unovčivost, primjerice:
 - i. proizvodom se može trgovati na sekundarnom tržištu;
 - ii. proizvod može biti osiguranje za kredit;
- d) anonimnost, primjerice proizvod pogoduje anonimnosti stranke ili je omogućuje.

14.7. Čimbenici koji mogu doprinijeti smanjenju rizika uključuju: proizvod:

- a) isplaćuje se tek po nastanku unaprijed utvrđenog događaja, primjerice smrti, ili na određeni datum, kao u slučaju police životnog osiguranja za otplatu duga koja pokriva potrošačke i hipotekarne kredite i koja se isplaćuje tek u slučaju smrti osigurane osobe;
- b) nema otkupnu vrijednost;
- c) nema investicijsku komponentu;
- d) nema mogućnost plaćanja trećih strana;
- e) ima ograničenje ukupnog ulaganja na nisku vrijednost;
- f) polica je životnog osiguranja s niskom premijom;
- g) omogućene su samo redovne uplate premije niske vrijednosti, primjerice preplate nisu moguće;
- h) može se ugovoriti samo putem poslodavaca, primjerice mirovinskog ili sličnog sustava s mirovinskim povlasticama za zaposlenike, u koji se doprinosi uplaćuju putem odbitaka od plaća, a pravila sustava ne dopuštaju prijenos članskog udjela;
- i) ne može se iskupiti u kratkoročnom ili srednjoročnom roku, kao u slučaju mirovinskog sustava bez mogućnosti prijevremenog otkupa;
- j) ne može se upotrijebiti kao kolateral;
- k) ne dopušta gotovinska plaćanja;
- l) ima uvjete kojima se ograničava dostupnost novčanih sredstava i koji se moraju ispuniti kako bi se ostvarilo pravo na poreznu olakšicu.

Čimbenici rizika stranke i korisnika

14.8. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

a) vrsta stranke, primjerice:

- i. pravne osobe sa strukturom koja otežava identifikaciju stvarnog vlasnika;
- ii. stranka ili stvarni vlasnik stranke politički je izložena osoba;
- iii. korisnik police ili stvarni vlasnik tog korisnika politički je izložena osoba;
- iv. dob stranke neobična je za vrstu traženog proizvoda (npr. stranka je veoma mlada ili veoma stara);
- v. ugovor ne odgovara statusu stranke u smislu imovine;
- vi. zanimanje ili djelatnosti stranke smatraju se posebno vjerojatnim da budu povezani s pranjem novca, primjerice jer su u pravilu veoma usmjereni na gotovinu ili izloženi visokom riziku od korupcije;
- vii. ugovor je potpisao „čuvar pristupa”, kao što je fiducijarno društvo, koji djeluje u ime stranke;
- viii. vlasnik police i/ili korisnik ugovora društva su s nominalnim dioničarima ili dionicama na donositelja.

b) ponašanje stranke:

- i. u vezi s ugovorom, primjerice:
 - a. stranka često prebacuje ugovor k drugom osiguravatelja;
 - b. učestali i neobjašnjeni otkupi, posebno kada se sredstva refundiraju na različite bankovne račune;
 - c. stranka često ili neočekivano aktivira odredbe o probnom razdoblju / otkaznim razdobljima, posebno kada se sredstva refundiraju naizgled nepovezаноj trećoj strani;
 - d. stranka mora platiti znatne troškove zbog prijevremenog otkazivanja proizvoda;
 - e. stranka prenosi ugovor na naizgled nepovezanu treću stranu;
 - f. zahtjev stranke za izmjenu ili povećanje osiguranog iznosa i/ili plaćanja premije neobičan je ili pretjeran.

- ii. u vezi s korisnikom, primjerice:
 - a. osiguravatelj doznaje za promjenu korisnika tek nakon ispostave odštetnog zahtjeva;
 - b. stranka je izmijenila klauzulu o korisniku i imenovala naizgled nepovezanu treću stranu;
 - c. osiguravatelj, stranka, stvarni vlasnik, korisnik ili stvarni vlasnik korisnika nalaze se u različitim jurisdikcijama.

- iii. u vezi s uplatama, primjerice:
 - a. stranka upotrebljava neobične metode plaćanja, kao što su gotovina ili strukturirani novčani instrumenti ili druga sredstva plaćanja koja pogoduju anonimnosti;
 - b. plaćanja s različitih bankovnih računa bez objašnjenja;
 - c. plaćanja banaka koja nisu osnovana u državi boravišta stranke;
 - d. suprotno očekivanjima, stranka provodi česta ili visokovrijedna prekomjerna plaćanja;
 - e. uplate nepovezanih trećih strana;
 - f. dodatni doprinos za mirovinski plan neposredno prije datuma umirovljenja.

14.9. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika: u slučaju životnog osiguranja za slučaj smrti radnika, stranka je:

- a) kreditna ili financijska institucija koja podliježe zahtjevima za suzbijanje pranja novca i financiranja terorizma nad kojom se provodi nadzor u pogledu usklađenosti s tim zahtjevima na način koji je u skladu s Direktivom (EU) 2015/849;
- b) javna uprava ili javno poduzeće iz jurisdikcije unutar EGP-a.

Čimbenici rizika distribucijskih kanala

14.10. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) prodaja bez nazočnosti stranke, primjerice putem interneta, pošte ili telefonski, bez primjerenih sigurnosnih mehanizama, kao što su elektronički potpisi ili sredstva elektroničke identifikacije koja su u skladu s Uredbom (EU) br. 910/2014;
- b) dugi lanci posrednika;
- c) posrednikom se koristi u neobičnim okolnostima (npr. neobjašnjena geografska udaljenost).

14.11. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) osiguravatelj je dobro upoznat s posrednicima i siguran da posrednik primjenjuje mjere dubinske analize stranke koje su razmjerne riziku povezanom s poslovnim odnosom i u skladu s mjerama propisanim Direktivom (EU) 2015/849;
- b) proizvod je dostupan isključivo zaposlenicima određenih društava koja su sklopila ugovor s osiguravateljem za životno osiguranje njihovih zaposlenika, primjerice u sklopu paketa povlastica.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

14.12. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) osiguravatelj, stranka, stvarni vlasnik, korisnik ili stvarni vlasnik korisnika imaju sjedište u jurisdikcijama ili su povezani s jurisdikcijama koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma. Društva bi posebnu pozornost trebala posvetiti jurisdikcijama bez djelotvornog nadzora SPNFT-a;
- b) premije se plaćaju preko računa kod financijskih institucija osnovanih u jurisdikcijama koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma. Društva bi posebnu pozornost trebala posvetiti jurisdikcijama bez djelotvornog nadzora SPNFT-a;
- c) posrednik ima sjedište u jurisdikcijama koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma ili je povezan s takvim jurisdikcijama. Društva bi posebnu pozornost trebala posvetiti jurisdikcijama bez djelotvornog nadzora SPNFT-a.

14.13. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) države se utvrđuju iz vjerodostojnih izvora, kao što su zajedničke evaluacije ili detaljna izvješća o procjenama, u smislu postojanja djelotvornih sustava SPNFT-a;

- b) države se utvrđuju iz vjerodostojnih izvora, u smislu niske razine korupcije i drugih kriminalnih aktivnosti.

Mjere

14.14. Člankom 13. stavkom 5. Direktive (EU) 2015/849 propisano je da su, za životno osiguranje, društva dužna primijeniti mjere dubinske analize ne samo na stranku i stvarnog vlasnika nego i na korisnike čim budu identificirani ili imenovani. To znači da društva moraju:

- a) saznati ime korisnika ako je fizička ili pravna osoba ili pravni aranžman identificiran kao korisnik; ili
- b) prikupiti dovoljno informacija kako bi bila sigurna da se, kada su korisnici skupina osoba ili osobe koje dijele zajedničku karakteristiku, u vrijeme isplate mogu utvrditi identiteti korisnika. Primjerice, ako je korisnik „moja buduća unučad“, osiguravatelj bi mogao doći do informacija o djeci vlasnika police.

14.15. Društva moraju provjeriti identitet korisnika najkasnije u vrijeme isplate.

14.16. Ako društvo zna da je životno osiguranje preneseno na treću stranu koja će primiti vrijednost police, dužno je identificirati stvarnog vlasnika u vrijeme prijenosa.

14.17. Kako bi se uskladila s člankom 13. stavkom 6. Direktive (EU) 2015/849, kada su korisnici trustova ili sličnih pravnih aranžmana skupina osoba ili osobe određene određenim značajkama, društva bi trebala prikupiti dovoljno informacija kako bi se uvjerila da se identitet korisnika može utvrditi u trenutku isplate ili u trenutku kada korisnici ostvaruju prava koja su im dodijeljena.

Pojačana dubinska analiza stranke

14.18. Kako bi se uskladila s člankom 18.a u pogledu poslovnih odnosa ili transakcija koje uključuju visokorizične treće zemlje, društva bi trebala primijeniti pojačane mjere dubinske analize koje su u tom pogledu utvrđene u glavi I. Sljedeće pojačane mjere dubinske analize mogu biti primjerene u svim ostalim visokorizičnim situacijama:

- a) ako se stranka koristi probnim razdobljem / otkaznim razdobljem, premija bi trebala biti refundirana na bankovni račun stranke s kojeg su sredstva isplaćena. Društva bi trebala osigurati da su provjerila identitet stranke u skladu s člankom 13. Direktive (EU) 2015/849 prije refundacije, posebno kada je riječ o velikoj premiji ili se okolnosti čine neobičnima. Društva bi ujedno trebala razmotriti izaziva li otkazivanje sumnju u transakciju i bi li bilo primjereno podnijeti prijavu o sumnjivoj aktivnosti;

- b) mogu se poduzeti dodatni koraci kako bi se povećala saznanja društva o stranci, stvarnom vlasniku, korisniku ili stvarnom vlasniku korisnika, trećim stranama platiteljima i primateljima plaćanja. Primjeri uključuju:
- i. nepozivanje na odstupanje iz članka 14. stavka 2. Direktive (EU) 2015/849, kojim se omogućuje izuzeće od provedbe dubinske analize stranke unaprijed;
 - ii. provjeru identiteta drugih relevantnih stranaka, uključujući treće strane platitelje i primatelje plaćanja, prije uspostave poslovnog odnosa;
 - iii. prikupljanje dodatnih informacija o predviđenoj prirodi poslovnog odnosa;
 - iv. prikupljanje dodatnih informacija o stranci i redovitije ažuriranje identifikacijskih podataka stranke i stvarnog vlasnika;
 - v. ako se platitelj razlikuje od stranke, potrebno je utvrditi koji je razlog tome;
 - vi. provjeru identiteta na temelju više od jednog pouzdanog i neovisnog izvora;
 - vii. utvrđivanje izvora imovine stranke i izvora novčanih sredstava, primjerice pojedinosti o zaposlenju i plaći, nasljedstvu ili nagodbi prilikom razvoda;
 - viii. ako je moguće, identifikaciju korisnika prilikom uspostave poslovnog odnosa i provjeru njegova identiteta umjesto čekanja njihove identifikacije ili imenovanja, imajući na umu da može doći do promjene korisnika tijekom ugovorenog razdoblja police;
 - ix. identifikaciju i provjeru identiteta stvarnog vlasnika korisnika;
 - x. u skladu s člancima 20. i 21. Direktive (EU) 2015/849, poduzimanje mjera kako bi se utvrdilo je li stranka politički izložena osoba i poduzimanje opravdanih mjera kako bi se utvrdilo je li korisnik ili stvarni vlasnik korisnika politički izložena osoba u vrijeme cijelog ili djelomičnog prijenosa police ili najkasnije u vrijeme isplate;
 - xi. postavljanje zahtjeva da se prvo plaćanje provede preko računa koji pouzdanog glasi na ime stranke kod banke koja podliježe standardima dubinske analize stranke koje nisu manje učinkovite od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849.

14.19. Člankom 20. Direktive (EU) 2015/849 propisano je da, ako je rizik povezan s poslovnim odnosom s politički izloženom osobom visok, društva su dužna primijeniti ne samo mjere dubinske analize stranke u skladu s člankom 13. Direktive nego i obavijestiti više rukovodstvo prije isplate police kako bi ono moglo provesti utemeljenu procjenu rizika od pranja novca / financiranja terorizma koji je povezan s konkretnim slučajem i odlučiti o najprimjerenijim mjerama za smanjenje tog rizika; osim toga, društva su dužna provesti pojačanu dubinsku analizu cjelokupnog poslovnog odnosa.

14.20. Društva bi trebala:

- a) prikupiti dodatne informacije o poslovnom odnosu kako bi se mogla razumjeti priroda odnosa između stranke / osiguranika i korisnika te odnosa između platitelja i korisnika ako se platitelj razlikuje od stranke / osiguranika; i
- b) pojačati nadzor nad izvorom novčanih sredstava.

14.21. Ako je korisnik politički izložena osoba i izričito je imenovan, društva ne bi smjela čekati isplatu police kako bi provela pojačani nadzor cjelokupnog poslovnog odnosa.

14.22. Može biti potrebno učestalije i dublje praćenje transakcija (uključujući, prema potrebi, utvrđivanje izvora novčanih sredstava).

Pojednostavljena dubinska analiza stranke

14.23. Sljedeće mjere mogu ispuniti neke od zahtjeva dubinske analize stranke u niskorizičnim situacijama (ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom):

- a) društva mogu biti u mogućnosti pretpostaviti da je provjera identiteta stranke provedena na temelju plaćanja s računa za koji je društvo sigurno da glasi isključivo na stranku ili ga stranka dijeli s nekim kod uređene kreditne institucije unutar EGP-a;
- b) društva mogu biti u mogućnosti pretpostaviti da je provjera identiteta korisnika ugovora provedena na temelju plaćanja izvršenoga na račun koji glasi na ime korisnika kod uređene kreditne institucije unutar EGP-a.

Smjernica 15.: Sektorska smjernica za investicijska društva

- 15.1. Investicijska društva, kako su definirana u članku 4. stavku 1. točki 1. Direktive 2014/65/EU, trebala bi pri pružanju ili izvršavanju investicijskih usluga ili aktivnosti, kako su definirane u članku 4. stavku 1. točki 2. Direktive (EU) 2014/65, razmotriti sljedeće čimbenike rizika i mjere uz one utvrđene glavom I. ovih smjernica. U ovom kontekstu može biti relevantna i sektorska smjernica 12.
- 15.2. Kako bi ispunila svoje obveze na temelju Direktive (EU) 2015/849, društva u ovom sektoru trebala bi uzeti u obzir sljedeće:
- a) rizik od pranja novca / financiranja terorizma u ovom sektoru ponajprije proizlazi iz rizika povezanog s klijentima kojima investicijska društva pružaju usluge; i
 - b) priroda aktivnosti koje obavljaju investicijska društva znači da ona mogu biti izložena predikatnim kaznenim djelima kao što je zlouporaba tržišta, što može dovesti do pranja novca / financiranja terorizma.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

- 15.3. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:
- a) transakcije su neuobičajeno velike u kontekstu profila stranke;
 - b) dogovori o namiri nestandardni su ili se čine nepravilnima;
 - c) zrcalna trgovanja ili transakcije vrijednosnim papirima koji se upotrebljavaju za konverziju valute čine se neobičnima ili nemaju očite poslovne ili ekonomske svrhe;
 - d) način na koji su proizvod ili usluga strukturirani može predstavljati poteškoće pri identificiranju stranaka; moguća su plaćanja trećih strana.
- 15.4. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:
- a) proizvod ili usluga podliježu obveznim zahtjevima u pogledu transparentnosti i/ili objave.

Čimbenici rizika stranke

- 15.5. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:
- a) ponašanje stranke, primjerice:

- i. ulaganje nema očitu ekonomsku svrhu;
- ii. stranka traži otkup ili iskup dugoročnog ulaganja unutar kratkog razdoblja nakon početnog ulaganja ili prije datuma isplate bez jasnog opravdanja, posebno kada navedeno ima za posljedicu financijski gubitak ili plaćanje visokih naknada;
- iii. stranka zahtijeva ponovnu kupnju i prodaju dionica unutar kratkog razdoblja, bez očite strategije ili ekonomskog opravdanja;
- iv. nevoljkost pružanja informacija za provedbu dubinske analize o stranci i stvarnom vlasniku;
- v. učestale izmjene informacija za dubinsku analizu ili pojedinosti o plaćanju;
- vi. stranka vrši prijenos sredstava u iznosu koji premašuje iznos potreban za ulaganje i traži povrat preplaćenog iznosa;
- vii. okolnosti u kojima stranka koristi „otkazno razdoblje” izazivaju sumnju;
- viii. upotreba više računa bez prethodne obavijesti, posebno kada se ti računi nalaze kod institucija u više jurisdikcija ili u visokorizičnim jurisdikcijama;
- ix. stranka želi strukturirati poslovni odnos na način da se više strana, primjerice nominalna društva, upotrebljava u različitim jurisdikcijama, posebno onima koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma;

b) vrsta stranke, primjerice:

- i. stranka je trgovačko društvo, trust ili drugi pravni aranžman koji ima strukturu ili funkcionira slično kao i trust, osnovan u jurisdikciji koja je povezana s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma (društva bi posebnu pozornost trebala posvetiti onim jurisdikcijama koje ne ispunjavaju djelotvorno međunarodne standarde porezne transparentnosti i transparentnosti dijeljenja informacija);
- ii. stranka je investicijski subjekt koji provodi ograničene dubinske analize svojih klijenata ili ih uopće ne provodi;
- iii. stranka je neregulirani subjekt za ulaganje treće strane;
- iv. vlasnička i kontrolna struktura stranke netransparentna je;
- v. stranka ili stvarni vlasnik politički je izložena osoba ili je na drugoj istaknutoj funkciji koja joj može omogućiti da zloupotrijebi svoj položaj za stjecanje privatne koristi;
- vi. stranka je neregulirano društvo koje djeluje kao nominalni dioničar.

- c) poslovanje stranke, primjerice sredstva stranke potječu iz poslovanja u sektorima koji su povezani s višim rizikom od financijskog kriminala, kao što su građevinarstvo, farmaceutski proizvodi i zdravstvena skrb, trgovina oružjem i obrana, ekstraktivne industrije ili javna nabava.

15.6. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) stranka je institucionalni ulagatelj čiji je status provjerila državna agencija unutar EGP-a, primjerice mirovinski sustav koji je odobrila država;
- b) stranka je državno tijelo iz jurisdikcije unutar EGP-a;
- c) stranka je financijska institucija iz jurisdikcije unutar EGP-a.

Čimbenici rizika distribucijskih kanala

15.7. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) složenost lanca zaprimanja i prijenosa naloga;
- b) složenost distribucijskog lanca ulagačkih proizvoda;
- c) mjesto trgovanja ima članove ili sudionike koji se nalaze u visokorizičnim jurisdikcijama.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

15.8. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) ulagatelj ili njegov skrbnik ima sjedište u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma;
- b) novčana sredstva potječu iz jurisdikcije povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma.

Mjere

15.9. Pri izradi svojih politika i postupaka SPNFT-a kako bi ispunila svoje obveze na temelju Direktive (EU) 2015/849 društva u ovom sektoru trebala bi uzeti u obzir da će, ovisno o vrsti djelatnosti koju obavljaju, podlijegati pravilima na temelju kojih su dužna prikupljati opsežne informacije o svojim strankama. U tom bi slučaju trebala razmotriti u kojoj se mjeri informacije dobivene za potrebe usklađivanja s Direktivom MiFID II i Uredbom EMIR mogu upotrijebiti i za ispunjavanje njihovih obveza dubinske analize stranke u standardnim situacijama.

- 15.10. Točnije, upravitelji portfelja ulaganja u pravilu trebaju razviti dobro razumijevanje svojih stranaka kako bi im pomogli utvrditi odgovarajuće portfelje ulaganja. Prikupljene informacije bit će slične onima koje društva prikupljaju za potrebe SPNFT-a.
- 15.11. U okolnostima višeg rizika društva bi trebala slijediti smjernice o pojačanim mjerama dubinske analize koje su utvrđene u glavi I. Osim toga, ako je rizik koji je povezan s određenim poslovnim odnosom visok, društva bi trebala:
- a) utvrditi i, prema potrebi, provjeriti identitet osnovnih ulagatelja stranke društva ako je stranka neregulirani subjekt za ulaganje treće strane;
 - b) razumjeti razlog svakog plaćanja ili prijenosa neprovjerene treće strane ili neprovjerenom trećoj strani.
- 15.12. Ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, u niskorizičnim okolnostima upravitelji portfelja ulaganja mogu primijeniti smjernice o pojednostavljenim mjerama dubinske analize stranke koje su utvrđene glavom I.

Smjernica 16.: Sektorska smjernica za investicijske fondove

- 16.1. Pružanje usluge investicijskih fondova može uključivati više strana, primjerice upravitelja fonda, imenovane savjetnike, depozitara i podskrbnike, voditelja registra te u nekim slučajevima glavne brokere. Slično tome, distribucija udjela u tim fondovima može uključivati strane kao što su vezani zastupnici, savjetodavni i diskrecijski upravitelji imovine, pružatelji usluga platforme te neovisni financijski savjetnici.
- 16.2. Vrsta i broj strana koje su uključene u proces distribucije udjela u fondovima ovisi o prirodi fonda i može utjecati na saznanja fonda o njegovoj stranci i ulagateljima. Fond ili, u slučaju kada sam fond nije obveznik, upravitelj fonda zadržat će odgovornost za ispunjenje obveza SPNFT-a, iako elemente obveza fonda u pogledu dubinske analize stranke može ispuniti jedna ili više od tih drugih strana, što podliježe određenim uvjetima.
- 16.3. Investicijske fondove mogu upotrebljavati osobe ili subjekti za potrebe pranja novca / financiranja terorizma:
- a) udjeli u fondovima za male ulagatelje često se distribuiraju bez nazočnosti stranke; pristup takvim fondovima često je jednostavan i relativno brz te se udjeli u takvim fondovima mogu prenositi između različitih strana;
 - b) alternativni investicijski fondovi, kao što su fondovi za zaštitu od rizika, fondovi za ulaganje u nekretnine i fondovi rizičnog kapitala, obično imaju manji broj ulagatelja, koji mogu biti pojedinci i institucionalni ulagatelji (mirovinski fondovi, fondovi fondova). Fondovi koji su osmišljeni za ograničen broj pojedinaca visoke platežne moći ili za društva za savjetovanje o upravljanju imovinom (engl. *family offices*) mogu sami po sebi biti izloženi višem riziku od zlouporabe za potrebe pranja novca / financiranja terorizma u odnosu na fondove za male ulagatelje s obzirom na to da je vjerojatnije da će ulagatelji biti u položaju da kontroliraju imovinu fonda. Ako ulagatelji imaju kontrolu nad imovinom, takvi su fondovi sredstva za čuvanje imovine koja su u Prilogu III. Direktivi (EU) 2015/849 navedena kao čimbenik koji može upućivati na potencijalno viši rizik;
 - c) neovisno o često srednjoročnom do dugoročnom karakteru ulaganja, što može doprinijeti ograničenju privlačnosti tih proizvoda za potrebe pranja novca, oni i dalje mogu biti privlačni osobama koje peru novac zbog njihove mogućnosti generiranja rasta i prihoda.
- 16.4. Ova je sektorska smjernica usmjerena na:
- a) investicijske fondove koji trguju svojim dionicama ili udjelima, na temelju članka 3. točke 2. podtočke (d) Direktive (EU) 2015/849; i
 - b) upravitelje fondova, ako investicijski fond nije osnovan.

Druge strane koje su uključene u pružanje usluge ili distribuciju udjela u fondovima, primjerice posrednici, možda će morati ispuniti vlastite obveze dubinske analize stranke te bi se prema potrebi trebali voditi odgovarajućim poglavljima u ovim smjernicama.

Za fondove i upravitelje fondova mogu biti relevantne i sektorske smjernice 8., 14. i 15.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

16.5. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanju rizika koji se povezuje s fondom:

- a) fond je osmišljen za ograničen broj pojedinaca ili društava za savjetovanje o upravljanju imovinom, primjerice privatni fond ili fond s jednim ulagateljem;
- b) moguć je upis u fond i zatim iskup ulaganja unutar kratkog roka a da za ulagatelja ne nastanu znatni administrativni troškovi;
- c) s udjelima ili dionicama fonda može se trgovati bez obavještanja fonda ili upravitelja fonda u vrijeme trgovanja;
- d) informacije o ulagatelju dijeli nekoliko subjekata.

16.6. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanju rizika koji se povezuje s upisom:

- a) upis uključuje račune ili treće strane u više jurisdikcija, posebno kada su te jurisdikcije povezane s visokim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma kako je definirano u smjernicama od 2.9. do 2.15. glave I.;
- b) upis uključuje upisnike treće strane ili primatelje plaćanja, posebno kada se to ne očekuje.

16.7. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika koji se povezuje s fondom:

- a) plaćanja trećim stranama i primanje plaćanja od trećih strana nisu dopuštena;
- b) fond je na raspolaganju samo malim ulagateljima, uz ograničenje maksimalnog iznosa ulaganja.

Čimbenici rizika stranke

16.8. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku. Ponašanje stranke je neobično, primjerice:

- a) ne postoji očita strategija ili ekonomska svrha za ulaganje ili ulaganja stranke nisu u skladu s njezinim ukupnim financijskim statusom, ako je fond ili upravitelj fonda toga svjestan;
- b) stranka traži ponovnu kupnju i/ili prodaju udjela ili dionica unutar kratkog razdoblja nakon početnog ulaganja ili prije datuma isplate bez jasne strategije ili opravdanja, posebno kada navedeno ima za posljedicu financijski gubitak ili plaćanje visokih naknada;
- c) stranka vrši prijenos sredstava u iznosu koji premašuje iznos potreban za ulaganje i traži povrat preplaćenog iznosa;
- d) stranka upotrebljava više računa bez prethodne obavijesti, posebno kada se ti računi nalaze kod institucija u više jurisdikcija ili u jurisdikcijama koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma;
- e) stranka želi strukturirati poslovni odnos na način da se više strana, primjerice neuređena društva koja djeluju kao nominalni dioničari, upotrebljava u različitim jurisdikcijama, posebno onima koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma;
- f) stranka odjednom promijeni lokaciju namire bez razloga, primjerice promjenom države boravišta stranke.

16.9. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti smanjenju rizika:

- a) stranka je institucionalni ulagatelj čiji je status provjerila državna agencija unutar EGP-a, primjerice mirovinski sustav koji je odobrila država;
- b) stranka je društvo koje podliježe zahtjevima SPNFT-a koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849.

Čimbenici rizika distribucijskih kanala

16.10. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) složeni distribucijski kanali koji ograničavaju nadzor fonda nad njegovim poslovnim odnosima i ograničavaju mu mogućnost praćenja transakcija, primjerice fond se koristi znatnim brojem poddistributera za distribuciju u trećim zemljama;
- b) distributer se nalazi u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma, kako je objašnjeno u općem dijelu ovih smjernica.

16.11. Sljedeći čimbenici mogu upućivati na niži rizik:

- a) fond prima samo određenu vrstu niskorizičnih ulagatelja, kao što su uređena društva koja ulažu kao nalogodavac (npr. društva za životno osiguranje) ili korporativni mirovinski sustavi;
- b) udjele u fondu je moguće kupiti i iskupiti samo putem društva koje podliježe zahtjevima SPNFT-a koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

16.12. Sljedeći čimbenici mogu doprinijeti povećanom riziku:

- a) novčana sredstva stranaka ili stvarnih vlasnika potječu iz jurisdikcija koje se povezuje višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma, posebno onih koje se povezuje s višim razinama predikatnih kaznenih djela pranja novca;
- b) stranka zahtijeva iskup svojeg ulaganja na račun u kreditnoj instituciji koja se nalazi u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma.

Mjere

16.13. Mjere koje bi fondovi ili upravitelji fonda trebali poduzeti kako bi ispunili svoje obveze dubinske analize stranke ovisit će o tome kako stranka ili ulagatelj (kada ulagatelj nije stranka) dođe do fonda. Fond ili upravitelj fonda trebao bi ujedno poduzeti mjere na temelju procjene rizika kako bi identificirao fizičke osobe, ako postoje, koje su krajnji vlasnici ili koje kontroliraju stranku (ili u čije se ime provodi transakcija), primjerice tražeći od potencijalne stranke da se prilikom upućivanja prvog zahtjeva za pristup fondu izjasni ulaže li u vlastito ime ili djeluje kao posrednik i ulaže u ime druge osobe.

16.14. Stranka je:

- a) fizička ili pravna osoba koja izravno kupuje udjele ili dionice određenog fonda za vlastiti račun, a ne u ime drugih osnovnih ulagatelja; ili
- b) društvo koje, u sklopu svoje ekonomske aktivnosti, izravno kupuje udjele ili dionice u vlastito ime i kontrolira ulaganje za krajnju korist jedne ili više trećih strana koje ne kontroliraju ulaganje ili odluke o ulaganju; ili
- c) društvo, primjerice financijski posrednik, koje djeluje u vlastito ime i upisano je u registar dionica ili udjela fonda, ali djeluje za račun te na temelju posebnih uputa jedne treće strane ili više trećih strana (npr. budući da je financijski posrednik nominalni dioničar, broker, upravitelj zbirnog računa više stranaka / omnibusa računa ili upravitelj sličnog pasivnog aranžmana); ili

- d) stranka društva, primjerice stranka financijskog posrednika, ako društvo nije upisano u registar dionica ili udjela fonda (npr. jer se investicijski fond koristi financijskim posrednikom kako bi distribuirao dionice ili udjele, a ulagatelj kupuje udjele ili dionice putem društva i upisan je u registar dionica ili udjela fonda).

Pojačana dubinska analiza stranke

16.15. U situacijama koje su opisane u smjernici 16.14. točkama (a) i (b), primjeri pojačanih mjera dubinske analize koje bi fond ili upravitelj fonda trebao primijeniti u visokorizičnim situacijama uključuju:

- a) prikupljanje dodatnih informacija o stranci, kao što su ugled stranke i njezino obrazovanje, prije uspostave poslovnog odnosa;
- b) poduzimanje dodatnih koraka za daljnju provjeru prikupljenih dokumenata, podataka i informacija;
- c) prikupljanje informacija o izvoru novčanih sredstava i/ili izvoru imovine stranke i stvarnog vlasnika stranke;
- d) postavljanje zahtjeva da se plaćanje iskupa provede na početnom računu ulaganja ili računu koji isključivo glasi na stranku ili ga stranka dijeli s drugom osobom;
- e) povećanje učestalosti i intenziteta praćenja transakcija;
- f) postavljanje zahtjeva da se prvo plaćanje provede na računu za plaćanje koji glasi isključivo na stranku ili ga stranka dijeli s drugom osobom kod uređene kreditne ili financijske institucije unutar EGP-a ili uređene kreditne ili financijske institucije u trećoj zemlji koja podliježe zahtjevima SPNFT-a koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849;
- g) dobivanje odobrenja višeg rukovodstva u trenutku prve transakcije;
- h) primjenu pojačanog praćenja poslovnog odnosa sa strankom i pojedinačnih transakcija.

16.16. U situacijama opisanim u smjernici 16.14. točki (c), ako je rizik povećan, posebno kada je fond predviđen za ograničen broj ulagatelja, potrebno je primijeniti pojačane mjere dubinske analize koje mogu uključivati mjere propisane prethodnom smjernicom 16.15.

16.17. Ako financijski posrednik ima sjedište u trećoj zemlji i uspostavio je s fondom ili upraviteljem fonda poslovni odnos sličan korespondentnom bankarstvu, mjere opisane u smjernicama 16.20. i 16.21. nisu primjenjive. U takvim slučajevima, kako bi ispunila svoje obveze na

temelju članka 19. Direktive (EU) 2015/849, društva bi na posrednika trebala primijeniti pojačane mjere dubinske analize navedene u sektorskim smjernicama od 8.14. do 8.17.

- 16.18. U situacijama opisanima u smjernici 16.14. točki (d), ako je rizik povećan, posebno kada je fond predviđen za ograničen broj ulagatelja, potrebno je primijeniti pojačane mjere dubinske analize koje mogu uključivati mjere propisane prethodnom smjernicom 16.15.

Pojednostavljena dubinska analiza stranke

- 16.19. U situacijama opisanima u smjernicama 16.14. točkama (a) i (b), u niskorizičnim okolnostima, ako je dopušteno nacionalnim zakonodavstvom i uz uvjet da se može provjeriti da se novčana sredstva prenose na račun za plaćanje ili s računa za plaćanje koji glasi isključivo na stranku ili ga stranka dijeli s drugom osobom kod uređene kreditne ili financijske institucije unutar EGP-a, primjer pojednostavljenih mjera dubinske analize koje fondovi ili upravitelji fonda mogu primijeniti upotreba je izvora novčanih sredstava kako bi ispunili neke od zahtjeva dubinske analize stranke.

- 16.20. U situacijama koje su opisane u smjernici 16.14. točki (c), kada je financijski posrednik fond ili stranka upravitelja fonda, fond ili upravitelj fonda trebali bi na financijskog posrednika primijeniti mjere dubinske analize na temelju procjene rizika. Fond ili upravitelj fonda trebali bi poduzeti i mjere na temelju procjene rizika kako bi utvrdili i provjerili identitet ulagatelja koji stoje iza financijskog posrednika, s obzirom na to da bi ti ulagatelji mogli biti stvarni vlasnici sredstava koje su uložili preko posrednika. Ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, u niskorizičnim okolnostima fondovi ili upravitelji fonda mogu primijeniti pojednostavljene mjere dubinske analize koje su slične mjerama opisanima u glavi I. ovih smjernica, što podliježe sljedećim uvjetima:

- a) financijski posrednik podliježe zahtjevima SPNFT-a u jurisdikciji EGP-a ili u trećoj zemlji koja je propisala zahtjeve SPNFT-a koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849;
- b) financijskog posrednika djelotvorno se nadzire u pogledu usklađenosti s tim zahtjevima;
- c) fond ili upravitelj fonda poduzeli su korake na temelju procjene rizika kako bi bili sigurni da je rizik od pranja novca / financiranja terorizma koji je povezan s poslovnim odnosom nizak, na temelju, među ostalim, procjene poslovanja financijskog posrednika koju obavlja fond ili upravitelj fonda, vrsta stranaka kojima financijski posrednik pruža usluge te jurisdikcija kojima je poslovanje posrednika izloženo;
- d) fond ili upravitelj fonda poduzeo je korake na temelju procjene rizika kako bi bio siguran da posrednik na vlastite stranke i na stvarne vlasnike svojih stranaka primjenjuje učinkovite mjere dubinske analize na temelju procjene rizika. U

sklopu navedenoga, fond ili upravitelj fonda trebali bi poduzeti mjere na temelju procjene rizika kako bi procijenili primjerenost politika i postupaka posrednika koji se odnose na dubinsku analizu stranke, primjerice uzimanjem u obzir javno dostupnih povijesnih informacija o usklađenosti posrednika ili uspostavom izravnog kontakta s posrednikom;

- e) fond ili upravitelj fonda poduzeli su korake na temelju procjene rizika kako bi bili sigurni da će posrednik pružiti informacije i dokumentaciju potrebne za dubinsku analizu osnovnih ulagatelja neposredno nakon upućivanja zahtjeva, primjerice uključivanjem odgovarajućih odredbi u ugovor koji zaključuje s posrednikom ili ispitivanjem, na uzorku, sposobnosti posrednika da na zahtjev pruži informacije potrebne za dubinsku analizu.

16.21. U okolnostima koje su opisane u smjernici 16.14. točki (d), fond ili upravitelj fonda trebali bi na krajnjeg ulagatelja primijeniti mjere dubinske analize na temelju procjene rizika kao na stranku fonda ili upravitelja fonda. Kako bi ispunili svoje obveze dubinske analize, fond ili upravitelj fonda mogu se osloniti na posrednika u skladu sa i podložno uvjetima utvrđenima poglavljem II. odjeljkom 4. Direktive (EU) 2015/849.

16.22. Ako je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, u niskorizičnim okolnostima fondovi ili upravitelji fondova smiju primijeniti pojednostavljene mjere dubinske analize. Uz uvjet ispunjenja uvjeta navedenih u smjernici 16.20., pojednostavljene mjere dubinske analize mogu se sastojati od prikupljanja informacija koje provode fond ili upravitelj fonda, iz registra o dionicama fonda, zajedno s informacijama koje su naznačene u članku 27. stavku 1. Direktive (EU) 2015/849, koje fond ili upravitelj fonda moraju prikupiti od posrednika unutar razumnog vremenskog okvira. Fond ili upravitelj fonda trebao bi odrediti taj vremenski rok u skladu s pristupom koji se temelji na procjeni rizika.

Smjernica 17. Sektorska smjernica za regulirane platforme za skupno financiranje

- 17.1. Za potrebe ove sektorske smjernice upotrebljavaju se sljedeće definicije iz članka 2. stavka 1. Uredbe (EU) 2020/1503 koje bi se trebale primjenjivati: „usluga skupnog financiranja”, „platforma za skupno financiranje”, „pružatelj usluga skupnog financiranja”, „vlasnik projekta” i „ulagatelj”. Ova sektorska smjernica odnosi se na „stranke” u smislu „klijenata”, kako su definirani u članku 2. stavku 1. točki (g) te Uredbe.
- 17.2. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi prepoznati rizike koji proizlaze iz bezgranične prirode platformi za skupno financiranje na kojima se stranke pružatelja usluga skupnog financiranja mogu nalaziti bilo gdje u svijetu, uključujući visokorizične jurisdikcije. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi poznavati svoje stranke kako bi spriječili da se njihove platforme za skupno financiranje koriste za financiranje fiktivnih investicijskih projekata nezakonitim sredstvima ili zlouporabu u svrhe financiranja terorizma ako je za projekt skupnog financiranja naveden fiktivan razlog, koji se nikada ne ostvari, a sredstva dobivena iz skupnog financiranja zatim se upotrebljavaju za financiranje terorističkog napada.
- 17.3. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi uzeti u obzir čimbenike rizika i mjere utvrđene u ovoj sektorskoj smjernici, kao i one utvrđene u glavi I. Pružatelji usluga skupnog financiranja koji pružaju investicijske usluge trebali bi se voditi i sektorskom smjernicom 16.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

- 17.4. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:
- a) pružatelj usluga skupnog financiranja prikuplja novčana sredstva putem platforme za skupno financiranje, ali omogućuje kasniji daljnji prijenos, uključujući sljedeće poslovne modele:
 - i. novac se prikuplja za neodređeni projekt i stoga se drži na računu ulagatelja do utvrđivanja projekta; ili
 - ii. novac se prikuplja, ali može se vratiti ulagateljima ako cilj prikupljanja sredstava nije ostvaren ili ako vlasnik projekta nije primio novac.
 - b) pružatelj usluga skupnog financiranja dopušta prijevremeni iskup ulaganja, prijevremenu otplatu kredita ili daljnju prodaju ulaganja ili kredita na sekundarnim tržištima;

- c) pružatelj usluga skupnog financiranja ne postavlja nikakva ograničenja u pogledu veličine, obujma ili vrijednosti transakcija, punjenja ili iskupa koji se obrađuju putem platforme za skupno financiranje ili iznosa sredstava koji će se pohranjivati na pojedinačnim računima ulagatelja;
- d) pružatelj usluga skupnog financiranja ulagateljima omogućuje plaćanje vlasniku projekta putem platforme za skupno financiranje s pomoću instrumenata koji su izvan područja primjene bilo kojeg regulatornog režima ili podliježu manje strogim zahtjevima SPNFT-a od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849;
- e) pružatelj usluga skupnog financiranja prihvaća gotovinska ulaganja ili dopušta podizanje gotovine ulagatelja koji su fizičke osobe ili neregulirani pravni subjekti putem platforme za skupno financiranje;
- f) pružatelj usluga skupnog financiranja omogućuje ulagateljima ili vjerovnicima financijsku polugu ili privilegirani iskup ili zajamčeni povrat;
- g) pružatelj usluga skupnog financiranja ne potvrđuje svoju obvezu otkupa vrijednosnih papira i nema vremena za takav otkup;
- h) za nevladničke instrumente ne navode se nominalna kamatna stopa, datum od kojeg kamata postaje plativa, datum dospijeca plaćanja kamate, datum dospijeca i primjenjivi prinos;
- i) pružatelj usluga skupnog financiranja omogućuje plaćanja putem platforme za skupno financiranje u virtualnim valutama;
- j) pružatelj usluga skupnog financiranja omogućuje ulagateljima i vlasnicima projekata da imaju više računa na platformi za skupno financiranje ako nisu povezani s određenim projektima skupnog financiranja;
- k) pružatelj usluga skupnog financiranja omogućuje prijenose između ulagatelja ili vlasnika projekata na platformi za skupno financiranje.

17.5. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika kao mogući doprinos smanjenju rizika:

- a) pružatelj usluga skupnog financiranja zahtijeva da se novčana sredstva za ulaganje, iskup, pozajmljivanje ili otplatu povlače s računa koji se vodi pod isključivim ili zajedničkim imenom stranke kod kreditne institucije ili financijske institucije ili institucije za platni promet koja ima odobrenje za rad u skladu s Direktivom (EU) 2015/2366 ili se na takav račun šalju, i to na način koji se može provjeriti, podložno zahtjevima SPNFT-a koji nisu manje učinkoviti od zahtjeva propisanih Direktivom (EU) 2015/849;

- b) pružatelj usluga skupnog financiranja postavlja ograničenja niske vrijednosti ulaganja, kreditiranja, iskupa i otplate koja se obrađuju putem platforme za skupno financiranje, u smislu količine novca i broja plaćanja;
- c) pružatelj usluga skupnog financiranja zahtijeva fiksno ili dulje razdoblje držanja za ulaganja ili razdoblje otplate zajmova stečenih putem platforme za skupno financiranje;
- d) pružatelj usluga skupnog financiranja ograničava iznos novčanih sredstava koja se mogu pohranjivati na bilo kojem računu u bilo kojem trenutku na platformi za skupno financiranje;
- e) pružatelj usluga skupnog financiranja koristi se tehnologijom kako bi utvrdio upotrebljavaju li ulagatelji ili vlasnici projekata VPN ili druge tehnologije koje prikrivaju stvarnu lokaciju i uređaj pri upotrebi platforme za skupno financiranje;
- f) pružatelj usluga skupnog financiranja ne dopušta otvaranje više računa na platformi za skupno financiranje.

Čimbenici rizika stranke

17.6. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:

- a) priroda ili ponašanje stranke neobični su, primjerice:
 - i. ulaganje ili zajam nemaju očitu strategiju ili ekonomsku svrhu;
 - ii. ulagatelj traži iskup ulaganja u kratkom roku nakon početnog ulaganja;
 - iii. ulagatelj traži povlaštene uvjete ili fiksni povrat ulaganja;
 - iv. ulagatelj ili vlasnik projekta vrši prijenos novčanih sredstava na platformu u iznosu koji premašuje iznos potreban za ulaganje i traži povrat preplaćenog iznosa;
 - v. ulagatelj ili vlasnik projekta pojedinac je ili pravna osoba povezana s višim razinama rizika od pranja novca;
 - vi. vlasnik projekta neočekivano ili bez razumnog objašnjenja ubrzava dogovoreni raspored iskupa/otplate, i to paušalnim plaćanjem ili prijevremenim raskidom; ili

- vii. vlasnik projekta nevoljko dostavlja informacije o projektu ili inicijativi za skupno financiranje;
 - viii. izvor novčanih sredstava za ulaganje nije jasan, a ulagatelj nevoljko dostavlja te informacije na zahtjev pružatelja usluga skupnog financiranja. Razina uložene imovine premašuje obujam procijenjene likvidne imovine ulagatelja. Uložena sredstva su posuđena;
 - ix. ulagatelj nema boravište u državi u kojoj se nalaze platforma za skupno financiranje ili ulaganje niti je na bilo koji drugi način povezan s tom državom;
 - x. ulagatelj ili vlasnik projekta je politički izložena osoba;
 - xi. ulagatelj odbija dostaviti potrebnu dubinsku analizu stranke.
- b) ulagatelj ili vlasnik projekta prenosi virtualnu valutu;
 - c) ulagatelj ili vlasnik projekta bili su predmet negativnih vijesti;
 - d) ulagatelju ili vlasniku projekta izrečene su sankcije.

Čimbenici rizika distribucijskih kanala

17.7. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:

- a) pružatelj usluga skupnog financiranja u cijelosti upravlja platformom za skupno financiranje na internetu bez odgovarajućih zaštitnih mjera, kao što je elektronička identifikacija osobe koja se koristi elektroničkim potpisima ili sredstva elektroničke identifikacije koja su u skladu s Uredbom (EU) br. 910/2014;
- b) stranke nisu nazočne pri uključivanju putem platforme za skupno financiranje i ne primjenjuju se nikakve zaštitne mjere;
- c) pružatelj usluga skupnog financiranja djeluje izvan bilo kakva regulatornog režima te stoga možda neće biti uspostavljene mjere koje bi inače bile uspostavljene za otkrivanje i smanjenje potencijalne upotrebe platforme za skupno financiranje u svrhu pranja novca / financiranja terorizma. Time se ne dovodi u pitanje primjena smjernice 11.

17.8. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti smanjenju riziku:

- a) pružatelj usluga skupnog financiranja koristi se kreditnom institucijom ili financijskom institucijom za izvršenje usluga raspolaganja novcem ili novčanih pošiljaka. Odnosno, pružatelj usluga skupnog financiranja otvara račun na svoje ime u reguliranoj kreditnoj instituciji ili financijskoj instituciji putem kojeg se odvijaju novčane transakcije između vlasnika projekata i ulagatelja;
- b) pružatelj usluga skupnog financiranja koji upravlja platformom za skupno financiranje ima odobrenje za rad kao institucija za platni promet u skladu s Direktivom (EU) 2015/2366 ili djeluje kao zastupnik institucije za platni promet koja je dobila odobrenje za rad u skladu s Direktivom (EU) 2015/2366 i izravno obavlja novčane transakcije između ulagatelja i vlasnika projekata. Time se ne dovodi u pitanje primjena smjernice 11.
- c) ulagatelji i vlasnici projekata osobno se poznaju ili ih je međusobno spojio regulirani financijski posrednik (kreditna institucija ili investicijsko društvo) koji je proveo potpunu dubinsku analizu svih stranaka (vlasnika projekata i ulagatelja).

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

17.9. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:

- a) pružatelj usluga skupnog financiranja ima globalni doseg te povezuje ulagatelje, vlasnike projekata i projekte iz različitih jurisdikcija;
- b) novčana sredstva potječu iz osobnih ili poslovnih veza s jurisdikcijom za koju vjerodostojni izvori utvrde da ima znatnu razinu korupcije ili drugih kriminalnih aktivnosti, kao što su terorizam, pranje novca, proizvodnja nezakonitih droga i opskrba njima ili druga predikatna kaznena djela;
- c) vlasnik projekta ili ulagatelj ili njihovi stvarni vlasnici, ako postoje, nalaze se u jurisdikciji povezanoj s višim rizicima od pranja novca / financiranja terorizma ili jurisdikciji bez djelotvornog nadzora SPNFT-a. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi obratiti posebnu pozornost na jurisdikcije za koje se zna da financiraju ili podržavaju terorističke aktivnosti ili u kojima djeluju terorističke skupine te na jurisdikcije na koje se primjenjuju financijske sankcije, embargo ili mjere (koje su donijeli, primjerice, EU ili Ujedinjeni narodi) povezane s terorizmom, financiranjem terorizma ili širenjem naoružanja.

Mjere

17.10. Pružatelji usluga skupnog financiranja koji su obveznici kao institucije za platni promet kojima je izdano odobrenje za rad u skladu s Direktivom (EU) 2015/2366 ili djeluju kao zastupnik

institucije za platni promet kojoj je izdano odobrenje za rad u skladu s Direktivom (EU) 2015/2366 trebali bi primjenjivati relevantne mjere iz sektorske smjernice 11. i na svoje usluge skupnog financiranja.

- 17.11. Pružatelji usluga skupnog financiranja koji su obveznici kao investicijska društva kojima je izdano odobrenje za rad u skladu s Direktivom (EU) 2014/65 trebali bi primjenjivati relevantne mjere iz sektorske smjernice 15. i na svoje usluge skupnog financiranja.
- 17.12. Pružatelji usluga skupnog financiranja koji su obveznici kao kreditne institucije kojima je izdano odobrenje za rad u skladu s Direktivom (EU) 2013/36 trebali bi primjenjivati relevantne mjere iz sektorske smjernice 9. i na svoje usluge skupnog financiranja.
- 17.13. Društvo koje je u skladu s nacionalnim pravom dobilo odobrenje za rad kao pružatelj usluga skupnog financiranja i koje podliježe nacionalnom pravu u području SPNFT-a trebalo bi primjenjivati tu sektorsku smjernicu i druge relevantne sektorske smjernice *mutatis mutandis* kako bi se osigurao usklađen i djelotvoran nadzor SPNFT-a u Uniji.

Dubinska analiza stranke

- 17.14. Pružatelji usluga skupnog financiranja trebali bi primjenjivati mjere dubinske analize stranke u skladu s glavom I. na sve svoje stranke, bez obzira na to je li riječ o ulagateljima ili vlasnicima projekata.
- 17.15. Pružatelji usluga skupnog financiranja koji se oslanjaju na kreditne institucije ili financijske institucije za prikupljanje novčanih sredstava od stranke ili prijenos novčanih sredstava stranci trebali bi se voditi čimbenicima rizika distribucijskih kanala iz glave I. i osobno se uvjeriti da su te kreditne institucije ili financijske institucije uspostavile odgovarajuće mjere dubinske analize stranke.

Pojačana dubinska analiza stranke

- 17.16. Ako je rizik povezan s povremenom transakcijom ili poslovnim odnosom povećan, platforma pružatelja usluga skupnog financiranja trebala bi primijeniti sljedeće pojačane mjere dubinske analize:
 - a) prikupljanje dodatnih informacija od stranaka koje obavljaju transakcije na platformi, kao što su namjera ulaganja i iskustvo u ulaganju, pozadina i ugled, prije uspostave poslovnog odnosa (primjerice pretraživanjem javno dostupnih izvora ili nepovoljnih napisa u medijima ili naručivanjem obavještajnog izvješća treće strane kako bi se izradio potpuniji profil stranke);
 - b) poduzimanje dodatnih koraka za daljnju provjeru prikupljenih dokumenata, podataka i informacija;

- c) prikupljanje informacija o izvoru novčanih sredstava stranaka i njihovih stvarnih vlasnika;
- d) postavljanje zahtjeva da se plaćanje iskupa ili otplata zajma provede na početnom računu ulaganja ili računu koji isključivo glasi na stranku ili ga stranka dijeli s drugom osobom;
- e) povećanje učestalosti i intenziteta praćenja transakcija;
- f) postavljanje zahtjeva da se prvo plaćanje ulaganja ili zajma provede na računu za plaćanje koji glasi isključivo na stranku ili ga stranka dijeli s drugom osobom kod uređene kreditne ili financijske institucije unutar EGP-a ili uređene kreditne ili financijske institucije u trećoj zemlji koja podliježe zahtjevima SPNFT-a koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849;
- g) ishodenje odobrenja višeg rukovodstva u vrijeme transakcije kada se stranka prvi put koristi platformom;
- h) primjenu pojačanog praćenja poslovnog odnosa sa strankom i pojedinačnih transakcija.

Pojednostavljena dubinska analiza stranke

17.17. U niskorizičnim okolnostima i u mjeri u kojoj je to dopušteno nacionalnim zakonodavstvom, platforme za skupno financiranje mogu primijeniti pojednostavljene mjere dubinske analize, koje mogu uključivati:

- a) provjeru identiteta stranke i, prema potrebi, stvarnog vlasnika tijekom uspostave poslovnog odnosa u skladu s člankom 14. stavkom 2. Direktive (EU) 2015/849; ili
- b) pretpostavku da plaćanje s računa koji glasi isključivo na ime stranke ili koji stranka dijeli s drugom osobom kod uređene kreditne ili financijske institucije u državi članici EGP-a ispunjava zahtjeve propisane člankom 13. stavkom 1. točkama (a) i (b) Direktive (EU) 2015/849.

Smjernica 18. Sektorska smjernica za pružatelje usluga iniciranja plaćanja (PISP-ovi) i pružatelje usluga pružanja informacija o računu (AISP-ovi)

- 18.1. Pri primjeni ove smjernice društva bi trebala uzeti u obzir definicije iz članka 4. točaka 18. i 19. Direktive (EU) 2015/2366 u skladu s kojima:
- a) pružatelj usluga iniciranja plaćanja (PISP) pružatelj je platnih usluga koji provodi usluge iniciranja plaćanja koje u skladu s definicijom iz članka 4. točke 15. Direktive (EU) 2015/2366 znače usluge iniciranja naloga za plaćanje na zahtjev korisnika platnih usluga u odnosu na račun za plaćanje koji vodi drugi pružatelj platnih usluga;
 - b) pružatelj usluga pružanja informacija o računu (AISP) pružatelj je platnih usluga koji pruža usluge pružanja informacija o računu koje u skladu s definicijom iz članka 4. točke 16. Direktive (EU) 2015/2366 znače internetsku uslugu kojom se pružaju konsolidirane informacije o jednom ili više računa za plaćanje koje korisnik platnih usluga ima kod drugog pružatelja platnih usluga ili kod više pružatelja platnih usluga.
- 18.2. Društva bi trebala uzeti u obzir da je, unatoč tome što su PISP-ovi i AISP-ovi obveznici u skladu s Direktivom (EU) 2015/849, inherentni rizik od pranja novca / financiranja terorizma povezan s njima ograničen zbog činjenice da:
- a) PISP-ovi, iako su uključeni u lanac plaćanja, sami ne izvršavaju platne transakcije i ne drže novčana sredstva korisnika platnih usluga (PSU-ova);
 - b) AISP-ovi nisu uključeni u lanac plaćanja i ne drže novčana sredstva korisnika platnih usluga.
- 18.3. Pri pružanju usluga iniciranja plaćanja ili pružanja informacija o računu PISP-ovi i AISP-ovi trebali bi uzeti u obzir glavu I., kao i odredbu utvrđenu u ovoj sektorskoj smjernici.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika stranke

- 18.4. Pri procjeni rizika od pranja novca / financiranja terorizma PISP-ovi i AISP-ovi trebali bi uzeti u obzir barem sljedeće čimbenike koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:
- a) Za PISP-ove: stranka prenosi novčana sredstva s različitih računa istom primatelju plaćanja koja zajedno čine velik iznos bez jasnog ekonomskog ili opravdanog obrazloženja ili PISP-u pružaju opravdane razloge za sumnju da stranka pokušava izbjeći posebne pragove za praćenje;
 - b) stranka prenosi novčana sredstva s različitih računa istom primatelju plaćanja ili od istog platitelja prima na različite račune novčana sredstva koja zajedno čine velik iznos

bez jasnog ekonomskog ili opravdanog obrazloženja ili AISP-u pružaju opravdane razloge za sumnju da stranka pokušava izbjeći posebne pragove za praćenje.

Čimbenici rizika distribucijskih kanala

18.5. Pri procjeni rizika od pranja novca / financiranja terorizma PISP-ovi i AISP-ovi mogu pogledati mišljenje europskih nadzornih tijela o primjeni inovativnog rješenja u postupku dubinske analize stranke (JC 2017 81).

Čimbenik rizika država ili geografskih područja

18.6. Pri procjeni rizika od pranja novca / financiranja terorizma PISP-ovi i AISP-ovi trebali bi uzeti u obzir barem sljedeće čimbenike koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika, posebno ako stranka upotrebljava više računa kod različitih pružatelja platnih usluga koji vode račune (ASPSP-ovi) kako bi izvršila plaćanje:

- a) za PISP-ove: stranka inicira plaćanje u jurisdikciju povezanu s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma ili visokorizičnu treću zemlju ili osobi s poznatim vezama s tim jurisdikcijama;
- b) za AISP-ove: stranka prima novčana sredstva iz jurisdikcija povezanih s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma ili iz visokorizične treće zemlje ili šalje sredstva u takvu jurisdikciju ili treću zemlju, ili prima novčana sredstva od osobe s poznatim vezama s tim jurisdikcijama ili šalje novčana sredstva takvoj osobi, ili stranka povezuje račune za plaćanje koji se vode na ime više osoba u više jurisdikcija.

18.7. Pri procjeni rizika od pranja novca / financiranja terorizma AISP-ovi i PISP-ovi trebali bi uzeti u obzir sljedeće čimbenike koji bi mogli doprinijeti smanjenju riziku:

- a) za PISP-ove: stranka inicira platnu transakciju u državu članicu EGP-a ili treću zemlju koja podliježe zahtjevima SPNFT-a koji nisu manje učinkoviti od onih propisanih Direktivom (EU) 2015/849;
- b) za AISP-ove: računi stranke za plaćanje vode se u državi članici EGP-a.

Mjere

18.8. Stranka je:

- a) za PISP-ove: stranka je fizička ili pravna osoba koja ima račun za plaćanje i zahtijeva iniciranje naloga za plaćanje s tog računa. U posebnom slučaju kada PISP ima poslovni odnos u smislu članka 3. točke 13. Direktive (EU) 2015/849 s primateljem plaćanja u pogledu pružanja usluga iniciranja plaćanja, a ne s platiteljem, te se platitelj koristi odgovarajućim PISP-om za iniciranje jedinstvene ili jednokratne transakcije odgovarajućem primatelju plaćanja, stranka PISP-a za potrebe ovih smjernica znači primatelj plaćanja, a ne platitelj. Time se ne dovode u pitanje članak 11. Direktive (EU) 2015/849 i glava I. ovih smjernica, posebno u pogledu povremenih transakcija i obveza pružatelja usluga platnog prometa na temelju Direktive (EU) 2015/2366 i drugog

primjenjivog zakonodavstva EU-a;

- b) za AISP-ove: stranka je fizička ili pravna osoba koja ima ugovor s AISP-om. To može biti fizička ili pravna osoba koja ima jedan ili više računa za plaćanje.

18.9. PISP-ovi i AISP-ovi trebali bi poduzeti odgovarajuće mjere za utvrđivanje i procjenu rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog s njihovim poslovanjem. U tu bi svrhu PISP-ovi i AISP-ovi trebali uzeti u obzir sve podatke koji su im dostupni. Vrsta podataka koji su im dostupni ovisit će, među ostalim, o konkretnoj usluzi koja se pruža stranci, uz izričit pristanak korisnika platnih usluga i o tome koja vrsta podataka im je potrebna za pružanje usluga, u skladu s člankom 66. stavkom 3. točkom (f) i člankom 67. stavkom 2. točkom (f) Direktive (EU) 2015/2366.

18.10. Uzimajući u obzir članak 11. Direktive (EU) 2015/849, PISP-ovi i AISP-ovi trebali bi odrediti opseg mjera dubinske analize stranke na temelju procjene rizika, uzimajući u obzir sve podatke koji su im dostupni uz izričitu suglasnost korisnika platnih usluga i koji su im potrebni za pružanje usluga, u skladu s člankom 66. stavkom 3. točkom (f) i člankom 67. stavkom 2. točkom (f) Direktive (EU) 2015/2366. U većini slučajeva niska razina inherentnog rizika povezanog s tim poslovnim modelima znači da će pojednostavljena dubinska analiza biti norma. U pogledu tih slučajeva niskog rizika i ako je primjena pojednostavljenih mjera dubinske analize zabranjena ili ograničena nacionalnim pravom, AISP-ovi i PISP-ovi mogu prilagoditi svoje mjere dubinske analize stranke i na odgovarajući način primijeniti smjernicu 18.15.

18.11. Praćenje: U okviru svojih postupaka dubinske analize stranke PISP-ovi i AISP-ovi trebali bi osigurati da su njihovi sustavi SPNFT-a uspostavljeni tako da ih upozore na neobičnu ili sumnjivu transakcijsku aktivnost, uzimajući u obzir sve podatke koji su im dostupni uz izričitu suglasnost korisnika platnih usluga i koji su im potrebni za pružanje usluga, u skladu s člankom 66. stavkom 3. točkom (f) i člankom 67. stavkom 2. točkom (f) Direktive (EU) 2015/2366. PISP-ovi i AISP-ovi trebali bi se koristiti vlastitim tipologijama ili tipologijama trećih strana za otkrivanje neobične transakcijske aktivnosti.

Dubinska analiza stranke

18.12. PISP-ovi i AISP-ovi trebali bi primjenjivati mjere dubinske analize na svoje stranke u skladu s glavom I.

18.13. U skladu s člankom 13. Direktive (EU) 2015/849 svaki put kad se dodaje račun, AISP bi trebao pitati stranku ili drugim sredstvima provjeriti je li riječ o njezinu vlastitom računu, zajedničkom računu ili računu pravne osobe za koji stranka ima ovlaštenje pristupa (npr. udruženje ili korporativni račun).

Pojačana dubinska analiza stranke

18.14. U rizičnijim situacijama društva bi trebala primijeniti pojačane mjere dubinske analize utvrđene u glavi I.

Pojednostavljena dubinska analiza stranke

18.15. Društva bi uvijek trebala znati ime svoje stranke. PISP-ovi i AISP-ovi mogu razmotriti primjenu pojednostavljenih mjera dubinske analize kao što su:

- a) oslanjanje na izvor novčanih sredstava kao dokaz identiteta stranke ako su poznati podatci o računu stranke za plaćanje, a račun za plaćanje vodi se kod uređenog pružatelja platnih usluga unutar EGP-a;
- b) odgoda provjere identiteta stranke do određenog kasnijeg datuma nakon uspostave poslovnog odnosa. U tom slučaju društva bi trebala osigurati da se njihovim politikama i postupcima utvrđuje u kojem bi trenutku trebao primijeniti dubinsku analizu stranke;
- c) pretpostavljanje prirode i svrhe poslovnog odnosa.

Smjernica 19.: Sektorska smjernica za društva koja pružaju usluge mjenjačnica

- 19.1. Društva koja pružaju usluge mjenjačnica trebala bi, osim glave I., uzeti u obzir i odredbe iz ove smjernice.
- 19.2. Društva bi trebala uzeti u obzir inherentne rizike usluga mjenjačnica koje ih mogu izložiti znatnim rizicima od pranja novca / financiranja terorizma. Društva bi trebala biti svjesna da ti rizici proizlaze iz jednostavnosti transakcija, njihove brzine i često gotovinske prirode. Društva bi ujedno trebala uzeti u obzir činjenicu da njihovo razumijevanje rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog sa strankom može biti ograničeno zbog činjenice da obično obavljaju povremene transakcije, a ne uspostavljaju poslovni odnos.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika proizvoda, usluga i transakcija

- 19.3. Društva bi trebala uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:
- a) transakcija je neuobičajeno velika u apsolutnom smislu ili u usporedbi s ekonomskim profilom stranke;
 - b) transakcija nema vidljivu ekonomsku ili financijsku svrhu.
- 19.4. Društva bi trebala uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti smanjenju rizika:
- a) iznos koji se mijenja u drugu valutu je nizak; društva bi trebala imati na umu da niski iznosi sami po sebi nisu dovoljni da bi se otpisao rizik od financiranja terorizma.

Čimbenici rizika stranke

- 19.5. Društva bi trebala uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:
- a) ponašanje stranke:
 - i. transakcije stranke neznatno su ispod primjenjivog praga za dubinsku analizu stranke, posebno ako su česte ili se odvijaju u kratkom razdoblju;
 - ii. stranka ne može ili ne želi pružiti informacije o podrijetlu novčanih sredstava;

- iii. stranka zahtijeva promjenu velikih količina strane valute koje nisu konvertibilne ili se ne upotrebljavaju često;
- iv. stranka mijenja velike količine novčanica niskih apoen u jednoj valuti za novčanice većih apoen u drugoj valuti ili obrnuto;
- v. ponašanje stranke nema očit ekonomski smisao;
- vi. stranka istog dana posjećuje brojne poslovne prostore istog društva (u mjeri u kojoj je to poznato društvu);
- vii. stranka se raspituje o pragu identifikacije i/ili odbija odgovoriti na usputna ili uobičajena pitanja;
- viii. stranka pretvara novčana sredstva jedne strane valute u drugu stranu valutu;
- ix. promjena velikih iznosa ili česte promjene koje nisu povezane s poslovanjem stranke;
- x. valuta koju je stranka prodala nije u skladu s njezinom zemljom državljanstva ili boravišta;
- xi. stranka kupuje valutu s neuobičajene lokacije u usporedbi s vlastitom lokacijom bez logičnog objašnjenja;
- xii. stranka kupuje valutu koja ne odgovara onome što je poznato o zemlji odredišta stranke;
- xiii. stranka kupuje ili prodaje veliku količinu valute iz jurisdikcije koja je povezana sa znatnim razinama predikatnih kaznenih djela pranja novca ili terorističkim aktivnostima.

b) poslovna djelatnost stranke:

- i. poslovanje sa strankom povezano je s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma, primjerice kasinima, kupnjom/prodajom plemenitih kovina i dragog kamenja, trgovinom otpadom;

Čimbenici rizika distribucijskih kanala

19.6. Društva bi trebala uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:

- a) usluga se pruža isključivo na internetu bez primjerenih sigurnosnih mehanizama;

- b) pružanje usluga provodi se putem mreže zastupnika.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

19.7. Društva bi trebala uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:

- a) mjenjačnica se nalazi u jurisdikciji povezanoj s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma.

Mjere

19.8. Budući da se to poslovanje temelji ponajprije na transakcijama, društva bi trebala razmotriti koje bi sustave praćenja i kontrola trebala uspostaviti kako bi osigurala da mogu otkriti pokušaje pranja novca i financiranja terorizma čak i u slučajevima kada su informacije koje imaju za dubinsku analizu stranke osnovne ili nepotpune. Taj sustav praćenja trebalo bi prilagoditi opsegu poslovanja i izloženosti riziku.

Dubinska analiza stranke

19.9. Društva bi u svojim internim politikama i postupcima trebala jasno definirati u kojem trenutku trebaju provesti dubinsku analizu svojih povremenih stranaka. Time bi trebalo obuhvatiti:

- a) situaciju u kojoj transakcija ili utvrđene povezane transakcije iznose 15 000 EUR ili je njihov iznos u visini nacionalnih pragova (ako su niži) ili više. U politikama i postupcima trebalo bi jasno definirati u kojem trenutku niz jednokratnih transakcija predstavlja poslovni odnos, uzimajući u obzir kontekst aktivnosti društava (tj. prosječnu uobičajenu veličinu jednokratne transakcije njihovih uobičajenih klijenata);
- b) situacija u kojoj postoji sumnja na pranje novca ili financiranje terorizma.

19.10. Društva bi u svakom slučaju trebala uspostaviti sustave i kontrole u skladu sa smjernicom 4.7. točkom (b) radi:

- a) utvrđivanja povezanih transakcija (primjerice kako bi se utvrdilo pristupa li ista stranka većem broju mjenjačnica u kratkom razdoblju);
- b) praćenja transakcija na način koji je primjeren i djelotvoran s obzirom na veličinu društva, broj njegovih ureda, veličinu i obujam transakcija; vrste obavljenih aktivnosti, kanala isporuke i rizika utvrđenih u procjeni rizika cjelokupnog poslovanja.

Pojačana dubinska analiza stranke

19.11. Kada je riječ o povećanom riziku koji je povezan s određenom povremenom transakcijom ili poslovnim odnosom, društva bi trebala primijeniti pojačanu dubinsku analizu u skladu s glavom I., uključujući, prema potrebi, pojačano praćenje transakcije (npr. povećana učestalost ili niži pragovi), prikupljanje više informacija o prirodi i svrsi poslovanja ili izvoru novčanih sredstava stranke.

Pojednostavljena dubinska analiza stranke

19.12. U mjeri u kojoj to dopušta nacionalno zakonodavstvo, u niskorizičnim situacijama društva mogu razmotriti primjenu pojednostavljene dubinske analize kao što su:

- a) odgoda provjere identiteta stranke do određenog kasnijeg datuma nakon uspostave odnosa;
- b) provjera identiteta stranke na temelju plaćanja s računa koji glasi isključivo na ime stranke ili koji stranka dijeli s drugom osobom kod uređene kreditne ili financijske institucije unutar EGP-a.

Smjernica 20.: Sektorska smjernica za korporativno financiranje

- 20.1. Društva koja pružaju usluge korporativnog financiranja trebala bi uzeti u obzir inherentne rizike od pranja novca / financiranja terorizma povezane s tim aktivnostima i imati na umu da se takva aktivnost temelji na bliskim savjetodavnim odnosima, posebno s korporativnim klijentima i drugim stranama, kao što su potencijalni strateški ulagatelji.
- 20.2. Kada pružaju usluge korporativnog financiranja, društva bi trebala primjenjivati glavu I. i dodatno odredbe iz ove smjernice. U ovom kontekstu mogu biti relevantne i sektorske smjernice 12., 15. i 16.

Čimbenici rizika

Čimbenici rizika stranke i korisnika

- 20.3. Pri pružanju usluga korporativnog financiranja društva bi trebala uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:
 - a) vlasništvo stranke netransparentno je i nema očito komercijalno ili zakonsko opravdanje. Primjerice, ako su vlasništvo ili kontrola dodijeljeni drugim subjektima kao što su trustovi ili sekuritizacijski subjekti posebne namjene kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2017/2402 (SSPN);
 - b) korporativne strukture ili transakcije složene su, primjerice postoji dug lanac držanja uz upotrebu fiktivnih društava ili nedostatak transparentnosti, a čini se da to nema razumnu poslovnu svrhu;
 - c) nema dokaza da je stranka dobila ovlaštenje ili odobrenje višeg rukovodstva za sklapanje ugovora;
 - d) ne postoji dovoljno neovisnih sredstava za provjeru identiteta stranke;
 - e) sumnja se u povredu propisa, kao što su prijevara s vrijednosnim papirima ili trgovanje na temelju povlaštenih informacija.
- 20.4. Pri pružanju usluga korporativnog financiranja društva bi trebala uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji mogu doprinijeti smanjenju rizika. Stranka je:
 - a. javna uprava ili društvo iz jurisdikcije s niskim razinama korupcije; ili
 - b. kreditna ili financijska institucija iz jurisdikcije s djelotvornim režimom SPNFT-a i podliježe nadzoru u pogledu ispunjenja lokalnih obveza SPNFT-a.

Čimbenici rizika država ili geografskih područja

- 20.5. Pri pružanju usluga korporativnog financiranja društva bi trebala uzeti u obzir sljedeće čimbenike rizika koji bi mogli doprinijeti povećanju rizika:
- a. stranka ili njezin stvarni vlasnik ima sjedište u jurisdikcijama koje su povezane s višim rizikom od pranja novca / financiranja terorizma ili je povezan s takvim jurisdikcijama. Društva bi posebnu pozornost trebala obratiti na jurisdikcije s visokim razinama korupcije.

Mjere

- 20.6. Pružatelji korporativnog financiranja po prirodi poslovanja automatski će prikupljati znatne količine informacija iz dubinske analize; društva bi se trebala koristiti tim informacijama za potrebe SPNFT-a.

Pojačana dubinska analiza stranke

- 20.7. Ako je rizik povezan s poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom povećan, društva bi trebala primijeniti pojačane mjere dubinske analize, kao što su:
- a) dodatne provjere vlasničke i kontrolne strukture stranaka, stvarnog vlasništva te osobito veza koje stranka može imati s politički izloženim osobama te opsega u kojem te veze utječu na rizik od pranja novca / financiranja terorizma povezan s poslovnim odnosom;
 - b) procjene integriteta direktora, dioničara i drugih strana koje su u znatnoj mjeri uključene u poslovanje stranke i transakciju korporativnog financiranja;
 - c) provjera identiteta drugih vlasnika ili kontrolora korporativnog subjekta;
 - d) utvrđivanje izvora i prirode novčanih sredstava ili imovine koje su sve strane transakcije uključile u transakciju, prema potrebi putem dokaza ili jamstava odgovarajućih trećih strana;
 - e) dodatne provjere kako bi se utvrdilo financijsko stanje korporativnog klijenta;
 - f) upotreba nedokumentarnih oblika dokaza, kao što su sastanci s vjerodostojnim osobama koje poznaju dotične pojedince; kao što su bankari, revizori ili pravni savjetnici. Društva bi trebala razmotriti jesu li ti dokazi dostatni kako bi se dokazalo da je stranka ispravno prikazala svoje osobne i financijske okolnosti. Ako se upotrebljavaju nedokumentarni dokazi te vrste, trebalo bi voditi evidenciju u kojoj se navodi osnova na kojoj su donesene odluke;

g) provjere dubinske analize drugih strana u financijskom aranžmanu na temelju procjene rizika kako bi se steklo dovoljno saznanja za razumijevanje prirode transakcije. Razlog je tomu činjenica da rizike od pranja novca društvu mogu prouzročiti ne samo njegove stranke nego i strane u transakcijama s kojima društvo nema izravan poslovni odnos. Društva bi trebala uzeti u obzir činjenicu da te strane mogu uključivati:

- i. cilj preuzimanja ili pripajanja koje provodi društvo klijent;
 - ii. potencijalne ili stvarne ulagatelje u korporativnog klijenta;
 - iii. korporativne subjekte u kojima društvo preuzima znatan vlasnički udio (ali s kojima nema širi poslovni odnos);
 - iv. potencijalne buduće stranke;
 - v. u sekuritizacijskim transakcijama kako su definirane u članku 2. točki 1. Uredbe (EU) 2017/2402: zastupnike koji djeluju u ime SSPN-a (koji može, ali ne mora biti regulirani subjekt);
- h) društva koja nude usluge korporativnog financiranja trebala bi primjenjivati pojačano stalno praćenje. U tom pogledu društva koja se koriste automatiziranim praćenjem transakcija trebala bi ga kombinirati sa znanjem i stručnošću osoblja koje sudjeluje u aktivnosti. To pojačano praćenje trebalo bi rezultirati jasnim razumijevanjem razloga zašto stranka poduzima određenu transakciju ili aktivnost; u tu svrhu društva bi trebala osigurati da njihovo osoblje primjenjuje svoje znanje o stranci i o tome što bi bilo uobičajeno u danim okolnostima kako bi mogli uočiti neobične ili potencijalno sumnjive okolnosti;
- i) kada sudjeluje u izdavanju vrijednosnih papira, društvo bi trebalo potvrditi da treće osobe koje sudjeluju u prodaji sekuritizacijskih instrumenata ili transakcija ulagateljima imaju uspostavljene dostatne postupke dubinske analize stranke;
 - j) pri razmatranju rizika od pranja novca / financiranja terorizma povezanog sa sekuritizacijskim instrumentima ili transakcijom društvo bi trebalo razumjeti temeljnu ekonomsku svrhu aranžmana, uključujući razinu dubinske analize primjerenu za različite strane u aranžmanu, što može uključivati strane s kojima društvo nema izravan poslovni odnos.

Pojednostavljena dubinska analiza (SDD)

- 20.8. Društva bi trebala upotrebljavati informacije kojima raspolažu zahvaljujući prirodni aktivnosti korporativnog financiranja koja se temelji na poslovnom odnosu, opsegu transakcija i potrebi za procjenom kreditnog rizika i reputacijskog rizika koji predstavljaju korporativni financijski aranžmani, među ostalim i za potrebe pojednostavljene dubinske analize.
- 20.9. Ako društva posluju s posrednicima koji drže račune prvenstveno u korist njihovih osnovnih stranaka, društva bi trebala primjenjivati sektorsku smjernicu 16.